

Broj: 03-23.1-35-21/20
Sarajevo, 29.06.2020.godine

PRIMLJENO:			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
03/3	56-18	1701	26

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj
N/r sekretara

Predmet: Dokument *Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi godišnji izvještaj 2019. godine*, dostavlja se

Poštovani,

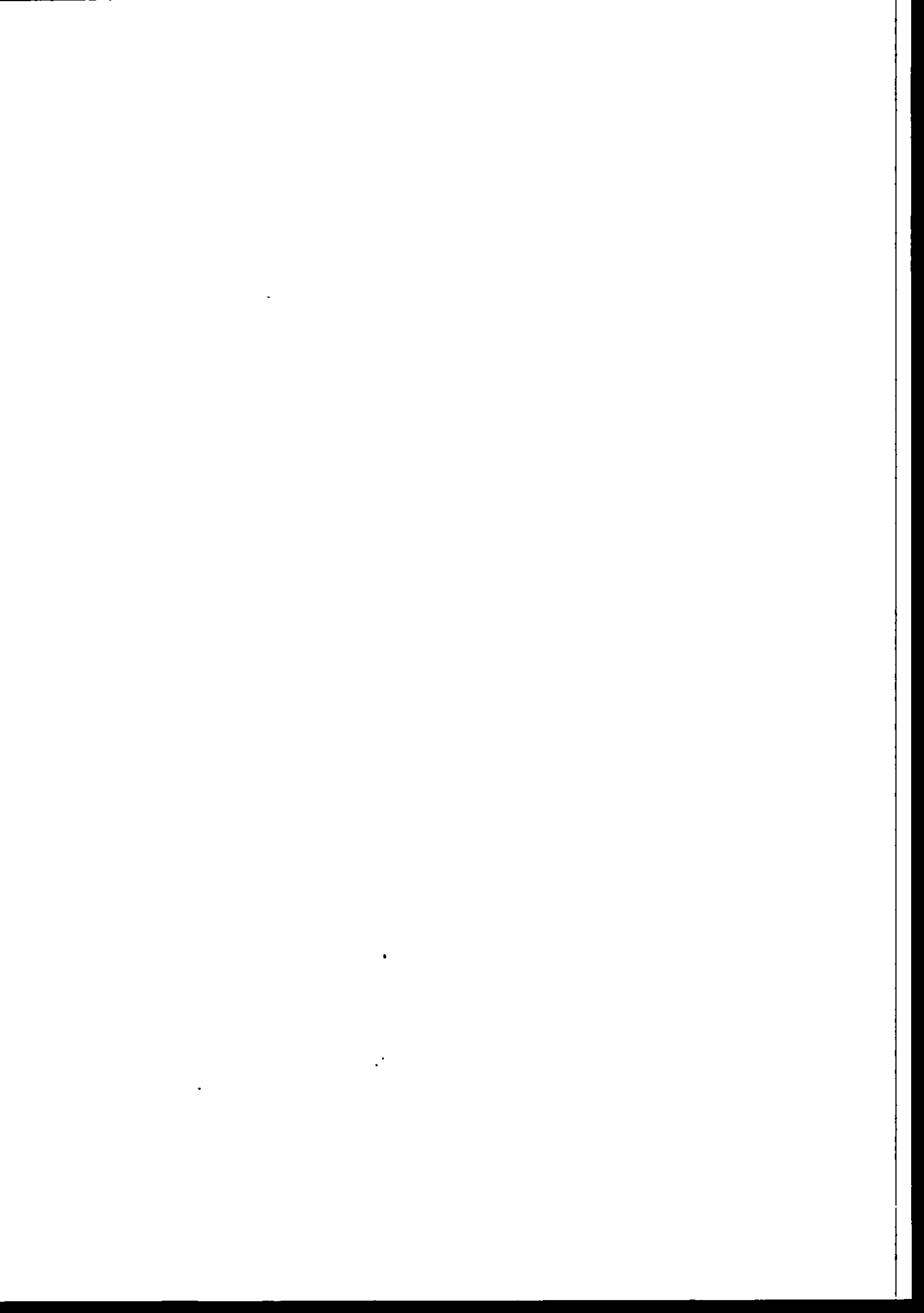
Direkcija za ekonomsko planiranje Vijeća ministara Bosne i Hercegovine je pripremila dokument pod nazivom *Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi godišnji izvještaj 2019. godine*.

Navedeni materijal dostavljamo radi informisanja.

S poštovanjem,

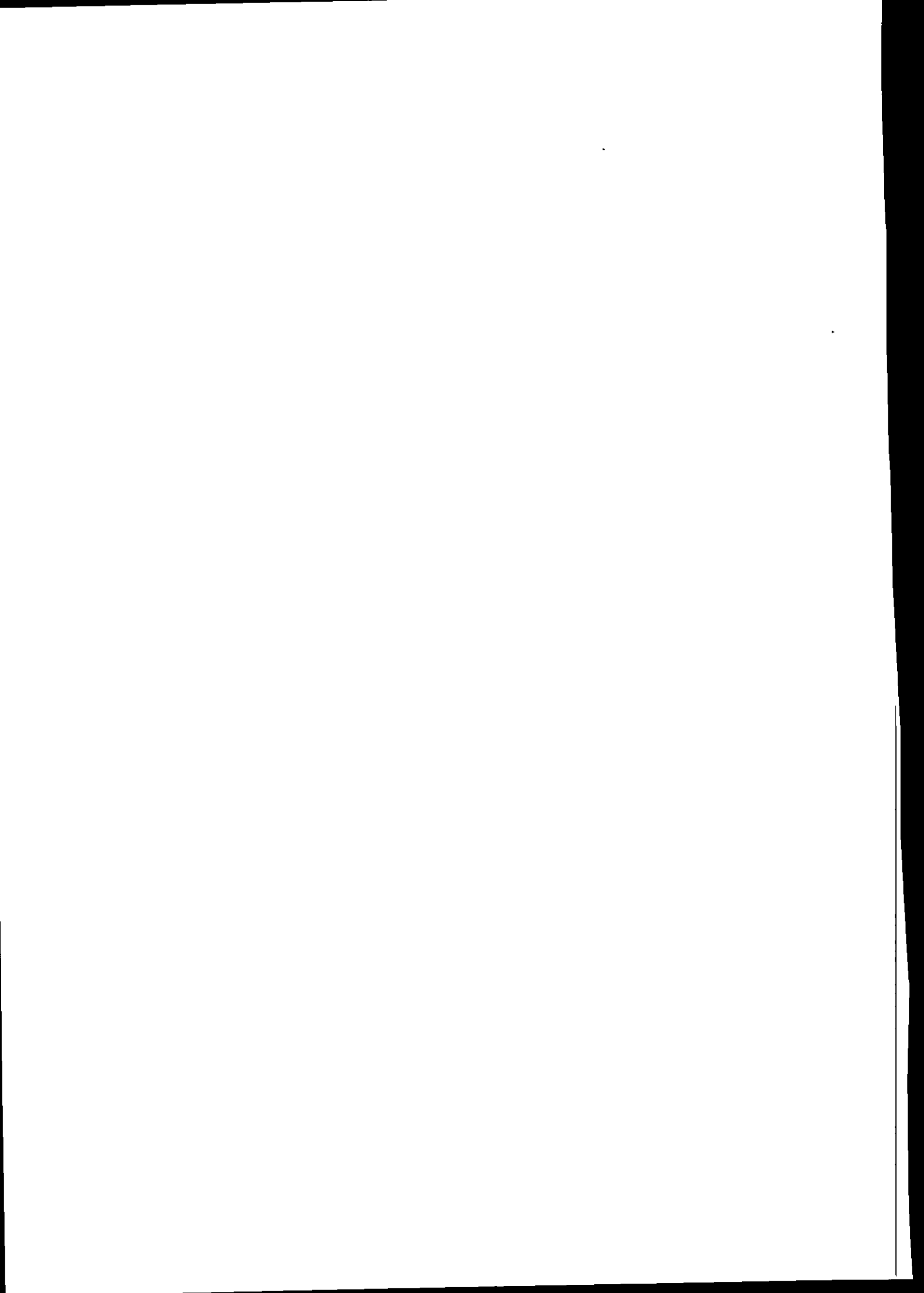
Prilog:
- kao u tekstu

DIREKTOR
Zoran Zeljko

**Bosna i Hercegovina
Ekonomski trendovi**

Godišnji izvještaj 2019. godine

Sadržaj:

I.	REALNI SEKTOR	7
	Ekonomski rast u Bosni i Hercegovini	7
	Industrijska proizvodnja	9
	Prerađivačka industrija	10
	Energetski sektor	12
	Maloprodaja	13
	Građevinarstvo	14
	Tržište rada	15
	Zaposlenost	16
	Nezaposlenost	18
	Plate	19
	Penzije	20
II.	JAVNE FINANSIJE	22
	Indirektni porezi	22
	Direktni porezi i doprinosi	25
	Javni dug	26
III.	CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR	29
	Cijene	29
	Monetarni sektor	31
	Bankarski sektor	34
	Tržište kapitala	38
IV.	VANJSKI SEKTOR	43
	Platni bilans	43
	Vanjskotrgovinska robna razmjena	45
	Izvoz roba	46
	Uvoz roba	47
	Vanjskotrgovinski bilans	48
V.	DIREKTNA STRANA ULAGANJA	51
VI.	POSLOVNO OKRUŽENJE	54
	DODATAK	61

PRILOZI:

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini
Tabela 2: Industrijska proizvodnja u Federaciji Bosne i Hercegovine
Tabela 3: Industrijska proizvodnja u Republici Srpskoj
Tabela 4: Realni sektor- industrija i usluge
Tabela 5: Realni sektor po entitetima
Tabela 6: Tržište rada
Tabela 7: Pregled emitovanih obveznica Republike Srpske
Tabela 8: Pregled emitovanih obveznica Federacije Bosne i Hercegovine
Tabela 9: Pregled emitovanih trezorskih zapisa Vlade Republike Srpske
Tabela 10: Pregled emitovanih trezorskih zapisa Vlade Federacije BiH
Tabela 11: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)
Tabela 12: Indeks potrošačkih cijena (CPI)
Tabela 13: Rast i sektorska struktura kredita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)
Tabela 14: Rast i sektorska struktura depozita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)
Tabela 15: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM s valutnom klauzulom
Tabela 16: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima u KM s valutnom klauzulom
Tabela 17: Kamatne stope na depozite (u %, na godišnjoj razini)
Tabela 18: Uvoz i izvoz roba prema HS klasifikaciji za 2019. godinu
Tabela 19: Vanjskotrgovinska razmjena u BiH po glavnim trgovinskim partnerima za 2019. godinu
Tabela 20: Platni bilans Bosne i Hercegovine

SPISAK GRAFIKONA:

Grafikon 1. Struktura rasta BDP-a u Bosni i Hercegovini u 2019.godini (rast g/g i doprinosi rastu u p.p)	8
Grafikon 2. Rast BDP-a po zemljama u 2019. godini (g/g).....	9
Grafikon 3. Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini po sektorima za 2019.godinu	10
Grafikon 4. Prikaz kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji po zemljama u 2019. godini (stope rasta g/g)	11
Grafikon 5. IHS Markit Purchasing Managers Index _ Indeks menadžera nabave	11
Grafikon 6. Pregled kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji po granama (stope rasta g/g)	12
Grafikon 7: Pregled kretanja u sektoru za proizvodnju električne energije u 2019. godini	13
Grafikon 8: Kretanje trgovine na malo u periodu 2015 - 2019.....	14
Grafikon 9: Građevinski radovi u periodu 2015 – 2019 (rast g/g u %).....	15
Grafikon 11: Stope rasta i doprinosi rastu ukupnom broju zaposlenih lica u Bosni Hercegovini po djelatnostima (u p.p) – poređenje 2019/2018	18
Grafikon 12: Doprinosi smanjenju broja registrovanih nezaposlenih lica u Bosni Hercegovini prema kvalifikacionoj strukturi	19
Grafikon 13: Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini.....	20
Grafikon 14: Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini i stope rasta g/g.....	21
Grafikon 15: Doprinosi rastu prihoda od indirektnih poreza u 2019. godini (u p.p.)	22
Grafikon 16: Udio raspoređenih prihoda u bruto prihodima u 2019. godine (u %).....	24
Grafikon 17: Stanje vanjskog duga Bosne i Hercegovine po nosiocima (u milionima KM).....	26
Grafikon 18: Zaduženost opšte vlade BiH kroz komercijalno zaduživanje (u %).....	28
Grafikon 19: Kretanje godišnje inflacije, poređenje g/g (u %).....	29
Grafikon 20: Indeks potrošačkih cijena I-XII 2019/I-XII 2018	30
Grafikon 21: Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane na svjetskom tržištu	31
Grafikon 22: Monetarni agregati – stope rasta, poređenje XII 2019/XII 2018.....	32
Grafikon 23: Rezervni novac – stope rasta, poređenje XII 2019/XII 2018	32

Grafikon 24: Komponente prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH u 2019. godini i stope rasta g/g	33
Grafikon 25: Struktura bruto deviznih rezervi u decembru 2019. godine.....	33
Grafikon 26: Sektorska struktura kredita	35
Grafikon 27: Nekvalitetni krediti fizičkim i pravnim osobama (u mil. KM) i odgovarajuće stope rasta	36
Grafikon 28: Kretanje prosječne EKS na kredite u Bosne i Hercegovine	36
Grafikon 29: Sektorska struktura depozita.....	37
Grafikon 30: Neto štednja po sektorima (u mil. KM stanje na kraju razdoblja).....	37
Grafikon 31: Kretanje prosječne EKS na depozite u Bosne i Hercegovina.....	38
Grafikon 32: Kretanje vrijednosti indeksa u svijetu.....	39
Grafikon 33: Kretanje vrijednosti indeksa na Bečkoj berzi	39
Grafikon 34: Promet na SASE po mjesecima u 2019. godini (u mil. KM).....	40
Grafikon 35: Promet na BLSE po mjesecima 2019. godini (u mil. KM).....	41
Grafikon 36: Kapitalizacija u mlrd. KM i stopa rasta (u % g/g) na SASE i BLSE.....	41
Grafikon 37: Kapitalizacija u regionu u mil. EUR	42
Grafikon 38: Deficit tekućeg računa BiH u %BDP-a	43
Grafikon 39: Usporedni prikaz kretanja vanjskotrgovinskog i deficita tekućeg računa po godinama (u milionima KM).....	44
Grafikon 40: Finansiranje deficita tekućeg računa Bosne i Hercegovine u % BDP-a.....	45
Grafikon 41. Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za 2019. godinu (stope rasta g/g).....	46
Grafikon 42. Struktura robnog izvoza po glavnim trgovinskim partnerima u 2019. godine	47
Grafikon 43. Struktura robnog uvoza po glavnim trgovinskim partnerima za 2019. godine.....	48
Grafikon 44. Struktura robnog deficita po glavnim trgovinskim partnerima za 2019. godinu	49
Grafikon 45: Ukupno SDU u svijetu u milijardama USD	51
Grafikon 46: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima (u mil. KM)	52
Grafikon 47: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po djelatnostima u prva tri kvartala 2019. godine (u mil. KM)....	53
Grafikon 48: Najznačajnija ulaganja u Bosnu i Hercegovinu po zemljama i godinama (u mil. KM)	53

SPISAK TABELA:

Tabela 1: Prosječne neto plate u 2019. godini, poređenje (g/g)	16
Tabela 2: Naplata prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u %, ako nije drugačije naznačeno).....	23
Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar - septembar.....	25
Tabela 4: Stanje unutrašnjeg duga prema nosiocima u milionima KM	27
Tabela 5: Finansijski rezultat bankarskog sektora u Bosni i Hercegovini na kraju perioda u 000 KM.....	34
Tabela 6: Klasifikacija kredita prema kvaliteti	35
Tabela 7: Promjena vrijednosti vodećih berzanskih indeksa u svijetu.....	38
Tabela 8: Promjena vrijednosti (u % g/g) indeksa na SASE i BLSE.....	40
Tabela 9. Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za 2019. g. po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta).....	50
Tabela 10: Strana direktna ulaganja po kvartalima.....	52
Tabela 11: Rangiranje Bosna i Hercegovina u svijetu prema međunarodnim organizacijama.....	56

LISTA SKRAĆENICA:

ARS	- Anketa o radnoj snazi	OR	- Obavezne rezerve
BATX	- Bosnian Traded Index	PB	- Platni bilans
BD	- Brčko Distrikt	PDV	- Porez na dodanu vrijednost
BDP	- Bruto domaći proizvod	PIF	- Privatizacijski investicijski fond
BDV	- Bruto dodana vrijednost	PJI	- Program javnih investicija
BHAS	- Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine	SASE	- Sarajevska berza
BIFX	- Indeks bosanskih investicijskih fondova	SASX-10	- Indeks rezultata 10 najboljih kompanija listiranih na Sarajevskoj berzi
BiH	- Bosna i Hercegovina	SB	- Svjetska banka
BLSE	- Banjalučka berza	SEE	- Jugoistočna Evropa
CBBiH	- Centralna banka Bosne i Hercegovine	SIPA	- Državna agencija za istrage i zaštitu
CEFTA	- Srednjoevropski sporazum o slobodnoj trgovini	SMTK	- Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
CPI	- Indeks potrošačkih cijena	SOR	- Srednjoročni okvir rashoda
DOB	- Dokument okvirnog budžeta	SRS	- Srednjoročna razvojna strategija
DSU	- Direktna strana ulaganja	SSP	- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
EBRD	- Evropska banka za obnovu i razvoj	SST	- Sporazum o slobodnoj trgovini
EC	- Evropska komisija	SVF	- Statistika vladinih finansija
EKS	- Efektivna kamatna stopa	UIO	- Uprava za indirektno oporezivanje BiH
ERS-10	- Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 kompanija iz sistema Elektroprivrede RS	USAID	- Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj
EU	- Evropska unija	P1	- Prva polovina godine
FBiH	- Federacija Bosne i Hercegovine	P2	- Druga polovina godine
FIRS	- Indeks investicijskih fondova RS	K1	- Prvi kvartal godine
FISIM	- Usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene	K2	- Drugi kvartal godine
JR UIO	- Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje	K3	- Treći kvartal godine
KM	- Konvertibilna marka (međunarodni standard ISO 4217)	K4	- Četvrti kvartal godine
MMF	- Međunarodni monetarni fond	M0	- Rezervni novac
MVTEO	- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa	M1	- Transakcijski novac
OMA	- Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje	M2	- Novac u širem smislu
		QM	- Kvazi novac
		mil. KM	- Milioni KM
		g/g	- Stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na isti period prethodne godine
		m/m	- stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na prethodni mjesec tekuće godine

EKONOMSKI POKAZATELJI U BOSNI I HERCEGOVINI

godišnji pokazatelji

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Nominalni BDP (u milionima KM)	29.726	30.979	32.335	34.023	35.365*
Nominalna stopa rasta (u %)	4,8%	4,2%	4,4%	5,2%	3,9%*
Realna stopa rasta (u %)	4,1%	3,1%	3,2%	3,3%	3,2%*
Stanovništvo (hiljade) - prema popisu iz 2013. godine	3.518	3.511	3.504	3.504	3.504
BDP per capita (u KM)	8.450	8.823	9.228	9.710	10.093*
Broj registrovanih nezaposlenih lica - prosjek (u hiljadama)	541,8	521,4	489,4	451,7	411,2
Prosječna neto plata u BiH (u KM)	830	838	851	879	921
Inflacija (indeks potrošačkih cijena)	-1,0%	-1,1%	1,3%	1,4%	0,6%
Konsolidirani budžet Bosne i Hercegovine (u % BDP-a)					
Tekući prihodi	41,5%	41,1%	41,7%	42,3%	n/a
Tekući rashodi	39,0%	37,6%	36,9%	37,4%	n/a
Štednja (Bruto operativni bilans)	2,5%	3,5%	5,2%	5,3%	n/a
Javne investicije (Transakcije u nefinansijskim sredstvima)	1,9%	2,3%	2,4%	2,6%	n/a
Suficit/Deficit (Neto pozajmljivanje(+)/zaduživanje(-))	0,6%	1,2%	2,5%	2,3%	n/a
Vanjski javni dug	29,2%	28,6%	25,2%	24,1%	23,0%
Novac i krediti (u % BDP-a)					
Novac u širem smislu (M2)	62,7%	65,2%	68,4%	71,1%	74,5%
Kreditiranje privatnog sektora ⁽¹⁾	51,5%	51,1%	52,8%	53,0%	54,2%
Platni bilans					
Saldo tekućeg računa u milionima KM	-1.450	-1.409	-1.363	-1.239	-1.236
U % BDP-a	-4,9%	-4,5%	-4,2%	-3,6%	-3,5%
Trgovinski bilans	-5.216	-4.956	-5.087	-5.010	-5.337
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	10.160	10.869	12.811	14.087	14.111
(stopa rasta u %)	9,3%	7,0%	17,9%	10,0%	0,2%
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	15.376	15.825	17.898	19.097	19.448
(stopa rasta u %)	-0,8%	2,9%	13,1%	6,7%	1,8%
Bilans roba i usluga (u % BDP-a)	-17,5%	-16,0%	-15,7%	-14,7%	-15,1%
Bruto devizne rezerve					
U milionima KM	8.606,3	9.531,1	10.556,6	11.623,2	12.597,1
U mjesecima uvoza roba i usluga	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8
Servisiranje vanjskog javnog duga					
U milionima KM	581,3	723,1	983,3	976,4	821,6
U % izvoza roba i usluga	5,7%	6,7%	7,7%	6,9%	5,8%

- Izvor Agencija za statistiku BiH (BHAS): BDP, stanovništvo, zaposlenost, plate i cijene

- Izvor Ministarstvo finansija i trezora BiH: vanjski javni dug i njegovo servisiranje

- Izvor Centralna banka BiH: konsolidovani budžet opšte vlade; platni bilans BiH; novac i krediti, devizne rezerve

(1) Pod kreditima privatnog sektora obuhvaćeni su krediti svih sektoria osim sektora vlade i javnih kompanija.

* Procjena/pretpostavka DEP-a

(p) Projekcija DEP-a

I REALNI SEKTOR

Ekonomski rast u Bosni i Hercegovini

- *Usporavanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini, naročito u K4 2019. godine*
- *Eksterne dinamike i slabljenje izvozne tražnje ključni faktori usporavanja*
- *Rast domaće tražnje (finalna potrošnja i investicije) glavni nosioci ekonomskog rasta*

Prema trenutno raspoloživim preliminarnim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu BHAS) statistika nacionalnih računa rashodni pristup za 4 kvartala, procjenjuje se da je Bosna i Hercegovina u 2019. godina ostvarila ekonomski rast od oko 2,6% u odnosu na prethodnu godinu.¹ Ova stopa rasta predstavlja značajno usporavanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u iznosu od preko 0,5 p.p u odnosu na prethodnu godinu kada je ekonomski rast iznosio 3,3%. Ako se ekonomski rast u Bosni i Hercegovini posmatra po kvartalima može se primijetiti da je trend usporavanja bio naročito evidentan u K4 2019. godine kada je registrirana stopa rasta iznosila svega 1,6% u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

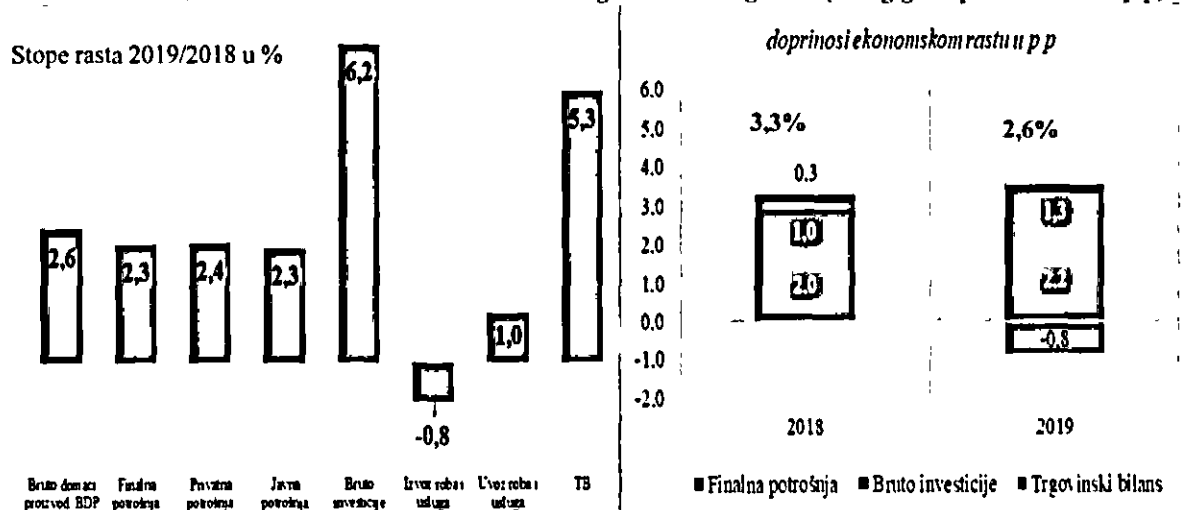
Glavno uporište ostvarenog ekonomskog rasta u 2019. godini predstavljala je domaća tražnja kroz povećanje finalne potrošnje i u manjoj mjeri investicija. Povećanje privatne potrošnje prilično jasno zbog povećanja broja zaposlenih i penzionera, kao i njihovih primanja u realnom smislu, te novčanih prilava iz inostranstva koji su doveli i do povećanja raspoloživog dohotka građana.

Ako se ima u vidu da raspoloživi dohodak građana predstavlja glavnu determinantu kretanja privatne potrošnje u Bosni i Hercegovini, a privatna potrošnja čini oko 3/4 ukupnog BDP-a onda se može zaključiti da je rast privatne potrošnje od oko 2,4% i doprinos ekonomskom rastu od (2,2 p.p) bio glavni nosilac rasta BDP-a u 2019. godini. U prilog ovoj konstataciji idu i podaci iz domena javnih finansija koji su ukazivali na povećanje ukupnih javnih prihoda, pri čemu je rast poreskih prihoda u okviru indirektnih poreza odnosno PDV-a bio naročito evidentan i iznosio je 4,8%.

S druge strane, tokom 2019. godine i javna potrošnja koja u strukturi BDP-a učestvuje sa oko 20% ostvarila skoro identičan rast od 2,3%, tako da je ista također imala pozitivan doprinos ekonomskom rastu (0,4 p.p) doduše u dosta manjoj mjeri u odnosu na privatnu potrošnju. Struktura kretanja ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u 2019. godini prikazana je na grafikonu ispod:

¹ BHAS, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, tromjesečni podaci“, 02.04.2020. godine

Grafikon 1. Struktura rasta BDP-a u Bosni i Hercegovini u 2019. godini (rast g/g i doprinosi rastu u p.p)

Izvor: BIAS

Investicije u ukupnom BDP-u u Bosni i Hercegovini imaju učešće od oko 11,6% i tokom posmatranog perioda ostvarile su solidan rast od 6,2% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je doprinos ekonomskom rastu iznosio 1,3 p.p. Međutim, potrebno je imati u vidu da navedena kategorija „bruto investicije“² uključuje i segment zaliha što u velikoj mjeri umanjuje mogućnost preciznije analize kretanja investicija tokom posmatranog perioda.

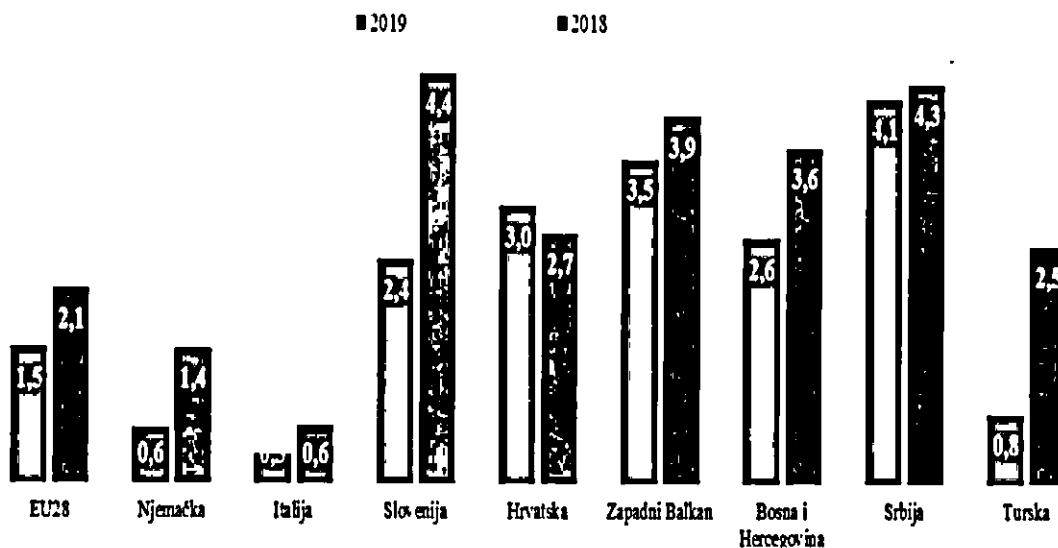
Osim ovoga, određeni kratkoročni statistički pokazatelji ne potvrđuju ovako visoku stopu rasta investicija. Naime, stagnacija ukupnih građevinskih radova na nivou Bosne i Hercegovine i vrlo skroman rast kako proizvodnje tako i uvoza kapitalnih proizvoda od oko 3,5% ne ukazuju na značajniji rast investicionih ulaganja tokom posmatranog perioda. Kada je u pitanju kretanje investicija u 2019. godini možda vrijedi istaći povećanje direktnih stranih ulaganja od oko 22% iako je učešće istih u strukturi BDP-a još uvijek prilično skromno i iznosi oko 3% BDP-a.

S druge strane, za razliku od domaće tražnje, izvozna tražnja je imala negativan utjecaj na kretanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini tokom posmatranog perioda. Drugim riječima, slabljenje izvozne tražnja usljed usporavanja privredne aktivnosti u vanjskom okruženju predstavljalo je ključnu determinantu usporavanja ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovinu tokom 2019. godine.

Naime, ako se ima u vidu da je Bosni i Hercegovina u vanjskotrgovinskom smislu prilično koncentrisana na tržište pojedinih zemalja EU (Njemačka, Italija, Hrvatska, Austrija i Slovenija) i zemlje regiona onda ovakva ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini nisu iznenađujuća. Naime, prema podacima EUROSTAT-a u 2019. godini u zemljama EU došlo je do značajnog usporavanja ekonomskog rasta a posebno se to odnosi na zemlje poput Njemačke i Italije. Tako je ekonomski rast u EU 28 iznosio 1,5% što je dosta niže u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu su stope ekonomskog rasta u Njemačkoj i Italiji iznosile 0,6% odnosno 0,3%. Pregled kretanja ekonomskog rasta po zemljama za 2019. godine prikazan je na grafikonu ispod:

² Statistika nacionalnih računa na kvartalnom nivou koju objavljuje BIAS investicije u nova stalna sredstava i zalihe posmatra kao jednu jedinstvenu kategoriju.

Grafikon 2. Rast BDP-a po zemljama u 2019. godini (g/g)

Izvor: EUROSTAT i Statistike zemalja

Naime, tokom posmatranog u Bosni i Hercegovini je došlo do pada ukupnog izvoza od 0,8% u realnom smislu. Ako se posmatra po kvartalima vrijedi istaći da je slabljenje robnog izvoza intenzivirano u drugoj polovini godine, a značajniji pad ukupnog izvoza je spriječen zahvaljujući povećanju izvoza usluga u 2019. godini. S druge strane, rast potrošnje i u određenoj mjeri investicija rezultirali su blagim povećanjem uvoza od svega 1%, iako je i u okviru uvoza došlo do usporavanja rasta tokom drugog polugodišta što je posljedica usporavanja ukupne privredne aktivnosti u zemlji. Viša osnovica i stopa rasta uvoza u odnosu na pad ukupnog izvoza rezultirali su značajnim povećanjem vankotrgovinskog deficita od 5,3%, dok negativan doprinos ekonomskom rastu od strane vanjskog sektora u Bosni i Hercegovini tokom 2019. godine iznosio 0,8 p.p. Ako se pažljivije posmatra struktura ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini vidljivo je da je usporavanje rasta BDP-a uglavnom posljedica ovih kretanja u okviru vanjskog sektora.

Industrijska proizvodnja

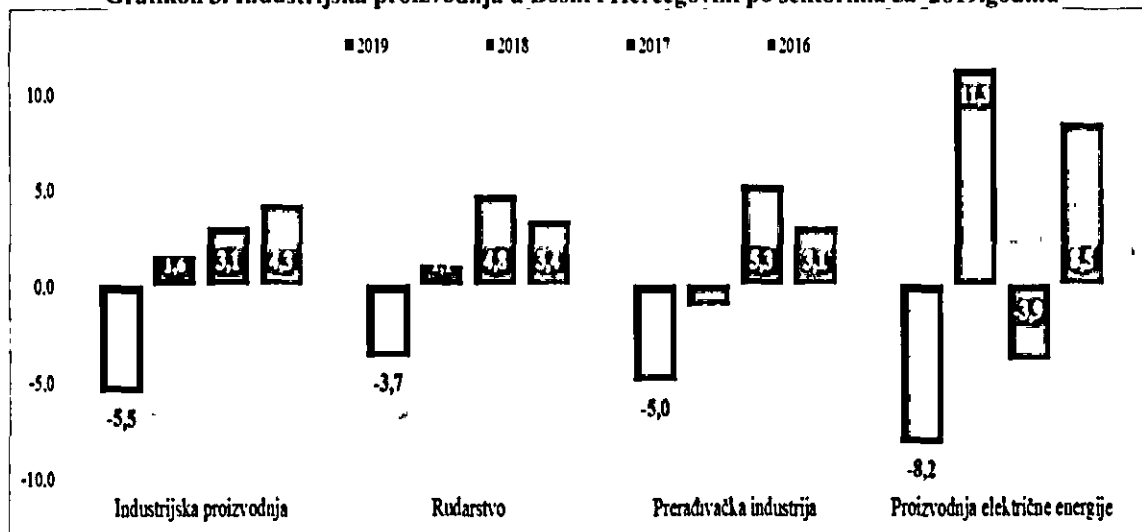
- *Pad fizičkog obima industrijske proizvodnje*
- *Smanjenje proizvodnje u okviru sva tri sektora*
- *Pogoršanje u vanjskom okruženju dovelo do slabljenja prerađivačke industrije*

Statistički podaci BHAS-a za 2019. godine ukazuje na to da je Bosna i Hercegovina nakon dugo godina, zabilježila izrazito nepovoljan rezultat kada je u pitanju kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje. Naime, prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2019. godinu Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 5,5% u odnosu na prethodnu godinu.³Ovo smanjenje fizičkog obima industrijske proizvodnje predstavlja najznačajniji pad proizvodnje još od vremena svjetske ekonomske krize. Ako se pažljivije posmatra struktura fizičkog obima industrijske proizvodnje vidljivo je da je pad ostavren u okviru sva tri sektora, rudarstvo, prerađivačka industrija i u

³Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za decembar 2019. godine-prethodni podaci“, 28.01.2020. godine.

okviru sektora za proizvodnju električne energije. Ključne razloge za ovakva kretanja u okviru industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini predstavljaju usporavanje privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima kao i izazovi sa kojima se susreću domaće kompanije u pojedinim privrednim granama u Bosni i Hercegovini. Naime, prema podacima EUROSTATA-a u 2019. godini došlo je do smanjenja fizičkog obima industrijske proizvodnje u zemljama EU28 od 0,9%. Posmatrano po zemljama, najznačajnija smanjenja fizičkog obima industrijske proizvodnje su zabilježena u Njemačkoj 4,6%, Italiji 1%, kao i zemljama regiona Crna Gora 6,3%, Turska 0,5%, dok je u Srbija i Hrvatskoj zabilježena stagnacija od 0,4 odnosno 0,5%.⁴ Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 3. Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini po sektorima za 2019. godinu

Izvor: BHAS

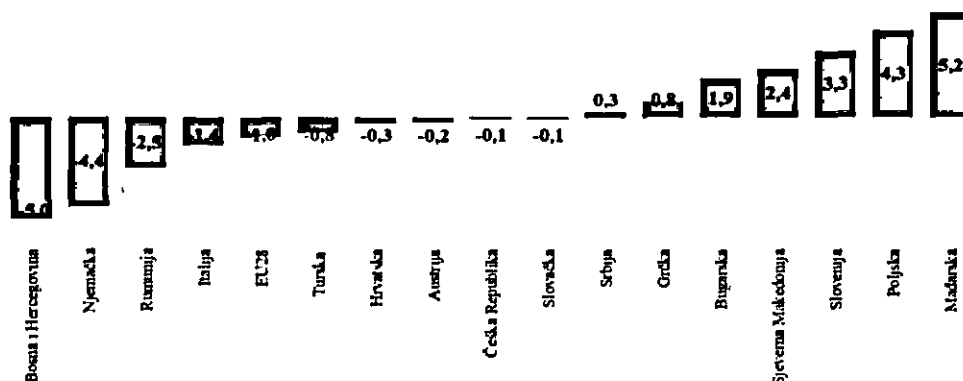
Prerađivačka industrija

Imajući u vidu strukturu proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini koja ima visok stepen izvozne orijentacije i privredna kretanja u vanjskom okruženju, pad proizvodnje u prerađivačkoj industriji ne iznenađuje. Naime, prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2019. godinu u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini registrirano je smanjenje proizvodnje od 5% u odnosu na prethodnu godinu. Ključnu determinantu ovih kretanja u okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije predstavljala su dešavanja u međunarodnom ekonomskom okruženju odnosno glavnim trgovinskim partnerima, kao i problemi sa kojima se susreću pojedine kompanije koje predstavljaju okosnicu prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini. Tako su prema podacima EUROSTATA-a za 2019. godinu došlo je do smanjenja fizičkog obima industrijske proizvodnje u zemljama EU28 od 1%. Posmatrano po zemljama, najznačajnija smanjenja fizičkog obima proizvodnje su zabilježena u Njemačkoj 4,4%, Italiji 1,4%, Turska 0,8%, Hrvatska 0,3%, dok je u Srbiji zabilježena stagnacija 0,3%.⁵ Međunarodno poređenje kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji u 2019. godini u odnosu na isti period prethodne godine prikazano je grafikonu ispod:

⁴ EUROSTAT, Production in industry January–December 2019 /January–September 2018 (seasonally i calendar adjusted data)

⁵ EUROSTAT, Production in industry 2019 /2018 (seasonally & calendar adjusted data)

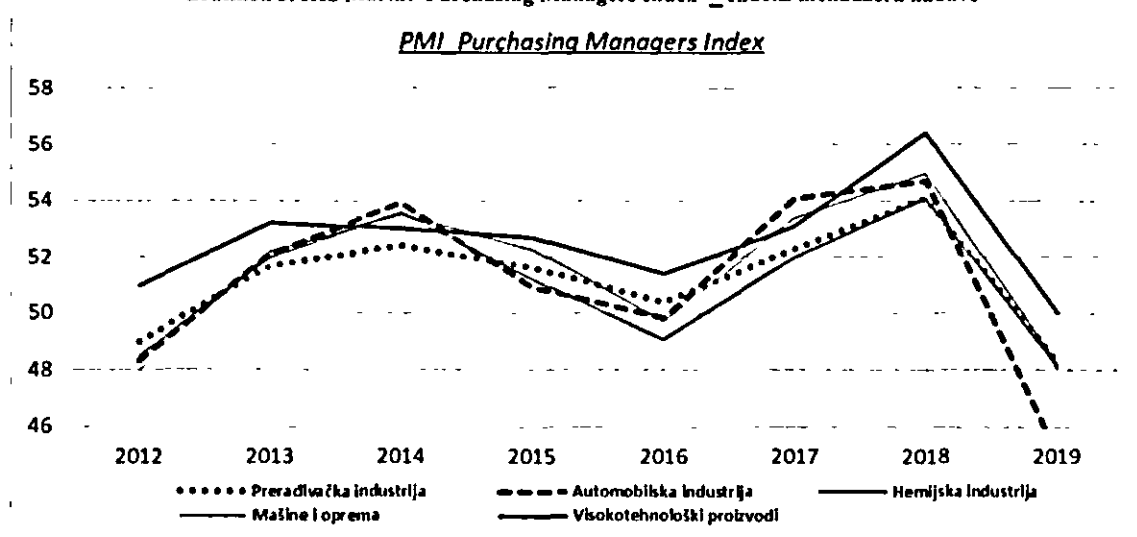
Grafikon 4. Prikaz kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji po zemljama u 2019. godini (stope rasta g/g)

Izvor: EUROSTAT

Posmatrano po industrijama, čini se da je najznačajniji pad zabilježen u automobilske industriji na šta ukazuje i kretanje međunarodno referentnog IHS Markit Purchasing Managers Index- (Indeks menadžera nabave) čija referentna vrijednost je nakon višegodišnjeg rasta pala na ispod 50 poena. Grafički prikaz kretanje indeksa menadžera nabave po industrijama prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 5. IHS Markit Purchasing Managers Index⁴ _ Indeks menadžera nabave

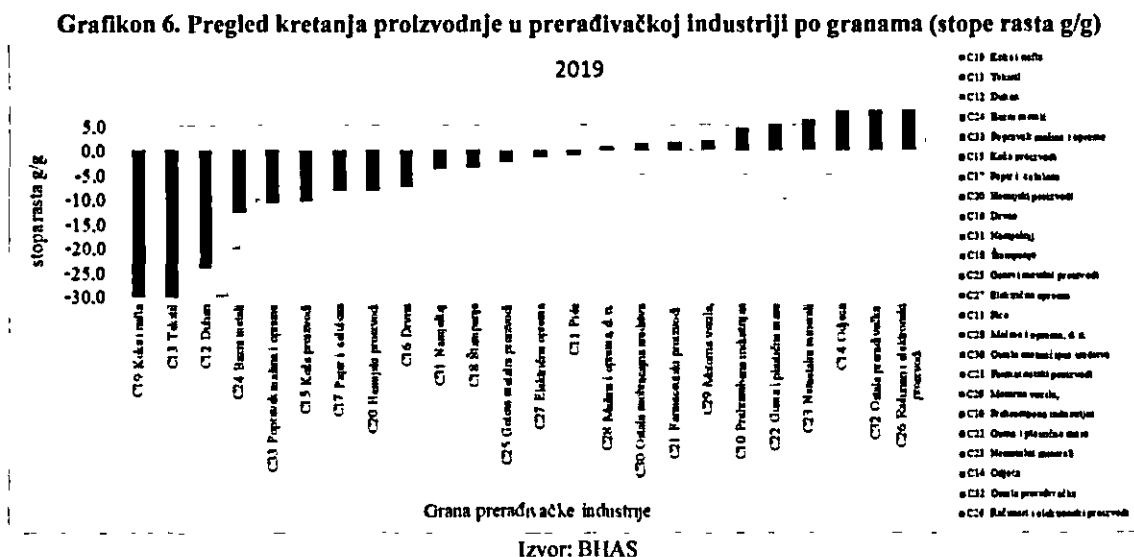

Izvor: Markit

Detaljnijim uvidom u strukturu prerađivačke industrije vidljivo je da su tokom 2019. najznačajnija smanjenja proizvodnje zabilježena u okviru izvozno orijentiranih grana kao što su: nafti derivati i koks, proizvodnje tekstila i duhanska proizvodnje gdje su registrirane dvocifrene stope pada proizvodnje. Pored ovih industrijskih grana smanjenja proizvodnje su zabilježena i u okviru proizvodnje hemikalija i hemijski proizvoda 6,9%, drvoprerade(osim namještaja) i kože od oko 8%, te proizvodnje baznih metala od 4%. S druge strane, povećanja proizvodnje u okviru prehambene industrije, građevinskog materijala i drugih industrijskih grana nisu bili dovoljni da bi se spriječio pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije odnosno ukupne industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu. Grafički prikaz

⁴ Referentna vrijednost ispod 50 poena ukazuje na smanjenje

kretanja fizičkog obima proizvodnje u okviru prerađivačke industrija po granama u 2019. godini prikazan je na grafikonu ispod:

Energetski sektor

Za razliku od prerađivačke industrije, kretanja u okviru energetskog sektora koji uključuje proizvodnju električne energije i rudnike u većoj mjeri su determinisana domaćom tražnjom. Iako je tokom prethodnih godina sektor za proizvodnju električne energije predstavljao važan oslonac stabilnosti ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini, to nije bio slučaj u 2019. godini. Naime, prema trenutno raspoloživim podacima Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu NOSBiH) za 2019. godine ukupna proizvodnja električne energije u Bosni i Hercegovini iznosila je 15332 GWh što predstavlja smanjenje od 11% u odnosu na prethodnu godinu⁷. Ovo smanjenje ukupne proizvodnje električne energije posljedica je podjednakog pada proizvodnje električne energije kako u hidroelektranama od 11,4%, tako i u okviru termoelektrana koje je iznosilo preko 12,2% u 2019. godini u odnosu na prethodnu godinu⁸. Pored pada u proizvodnji električne energije u Bosni i Hercegovini, usljed usporavanja privrdne aktivnosti i smanjenja proizvodnje kod pojedinih industrijskih potrošača došlo je i do smanjenja potrošnje od 7,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Pored pada u proizvodnji i potrošnji u 2019. godini došlo je i do pada izvoza električne energije od oko 8,5%⁹ (posmatrano u fizičkim jedinicama), dok je uvoz električne energije stagnirao. S druge strane, tokom posmatranog period došlo je i do smanjenja proizvodnje u okviru sektora rudarstva gdje je zabilježen pad proizvodnje od oko 3,7% u odnosu na prethodnu godinu. Pregled kretanja u okviru sektora za proizvodnju električne energije u Bosni i Hercegovini u 2019. godine u odnosu na isti period prethodne godine prikazan je na grafikonu ispod:

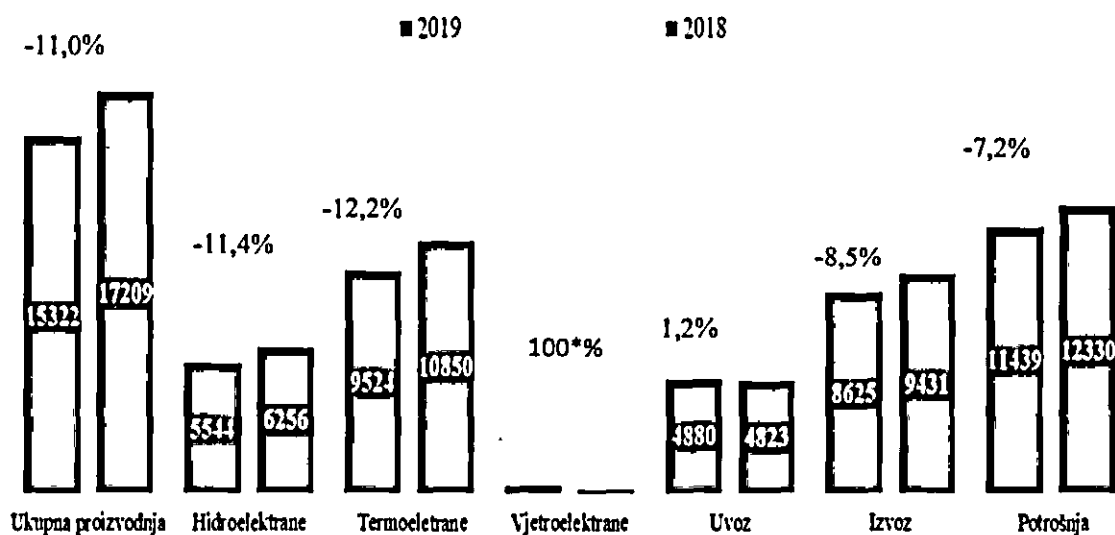
⁷ NOSBiH, „Izveštaj o tokovima električne energije na prijenosnoj mreži u Bosni i Hercegovini za 2019. godinu“ 16.01.2020. godine

⁸ U 2019. godini hidroelektrane u ukupnoj proizvodnji električne energije su učestvovala sa 36,2%, termoelektrane 62,2%, dok je učešće vjetroelektrana iznosilo 1,7%.

⁹ Vrijedi napomenuti da se ovdje radi o smanjenju izvoza električne energije u fizičkim jedinicama, dok je s druge strane vrijednosno gledano tokom posmatranog perioda došlo do povećanja izvoza električne energije u KM što bi moglo biti posljedica povećanja cijene izvozne električne energije.

Grafikon 7: Pregled kretanja u sektoru za proizvodnju električne energije u 2019. godini

Izvor: NOSBiH

Maloprodaja

- *Realni rasta prometa trgovine na malo 5%*

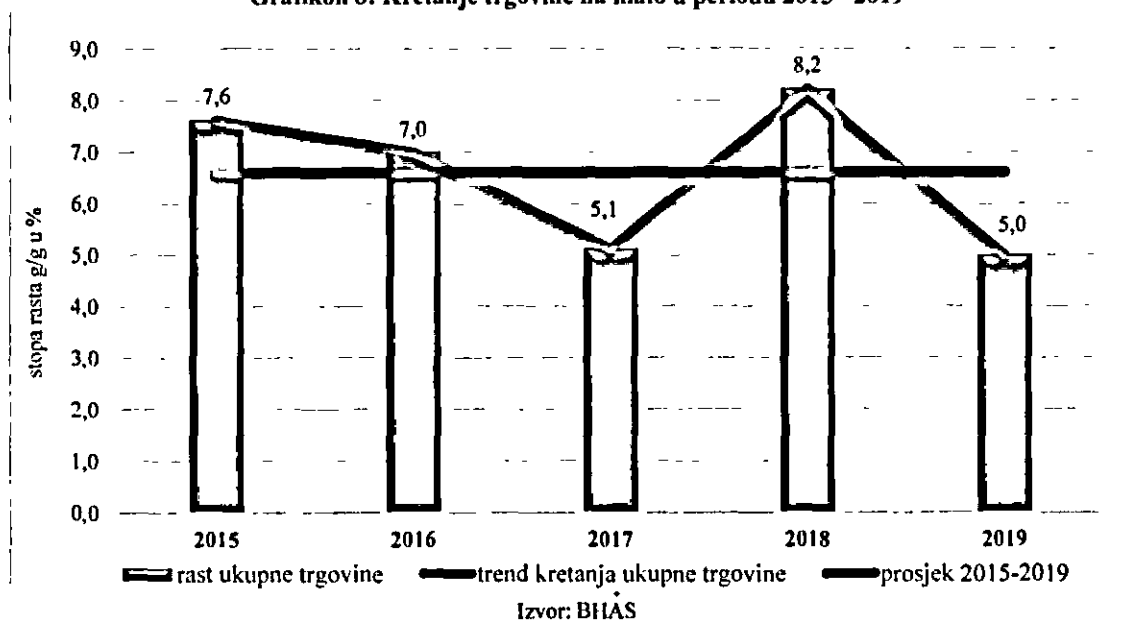
Prema zvaničnim podacima BHAS-a za 2019. godinu realni rast prometa trgovine na malo u Bosni i Hercegovini ostvario je godišnji stopu rasta od 5% (g/g).

Evidentan je podatak, da je u poređenju sa prethodnom godinom, došlo do realnog smanjenja ukupnog prometa trgovine na malo za 3,2 p.p. Do ovakvog pada u maloprodaji je dobrim dijelom došlo zbog smanjenje potražnje za motornim gorivima u građevinskom sektoru te usljed smanjenja transporta roba i putnika u cestovnom saobraćaju (pad maloprodaje trgovine na malo motornim gorivima iznosio je 2,2% g/g).

Najveći doprinos rastu ukupne trgovine na malo dala je trgovina na malo, osim trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicama (u daljem tekstu s.p.) sa godišnjim rastom od 7,3%.

Kada se posmatraju komponente u okviru ostale trgovine na malo primjetan je rast prometa hranom, pićem i duhanom od 11% u nespecijalizovanim prodavnicama (u daljem tekstu n.p.), te pad od 4,8% u specijalizovanim prodavnicama. Svi navedeni podaci se odnose na realne stope promjene.

Grafikon 8: Kretanje trgovine na malo u periodu 2015 - 2019

U okviru prometa neprehrambenim proizvodima koji su također zabilježili rast od 6% (g/g), najznačajniji rast prometa ostvaren je u okviru trgovine na malo na štandovima i tržnicama gdje je učetrostručen rast u odnosu prethodnu godinu. Pored toga rast od 6,7% je zabilježen kod prometa ostalom opremom za domaćinstva u s.p., rast od 11% trgovinom ostalom robom u s.p. te porast od 18,6% kod trgovine izvan prodavnica, štandova i tržnica.

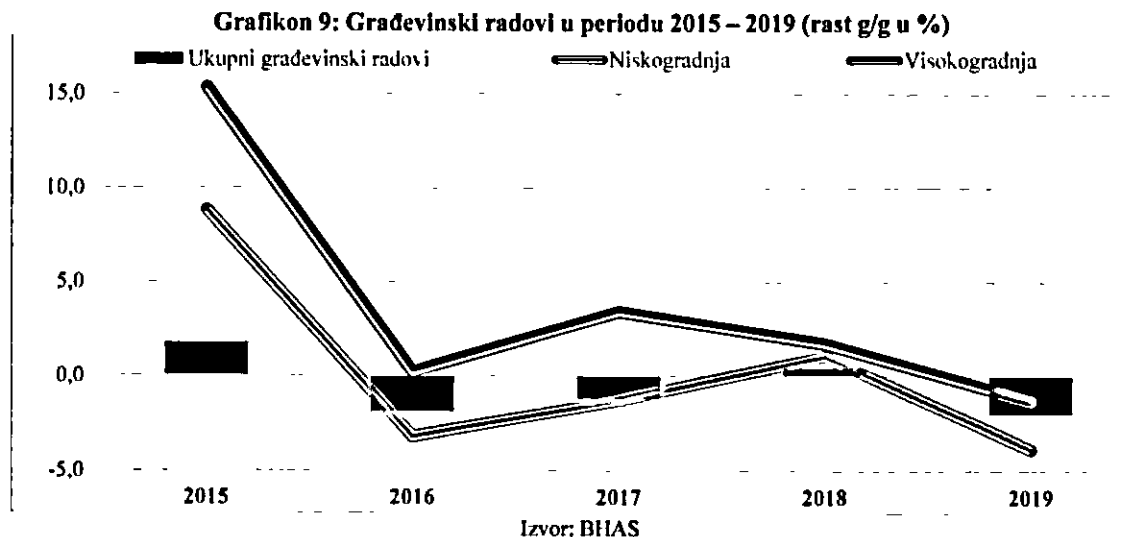
U prometu tekstila, odjeće, obuće i proizvoda od kože u s.p. trgovina je porasla za 19,5%, u trgovini namještajem, rasvjetom i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. ostvaren je rast od 9,3% dok je trgovina informacijsko komunikacijskom opremom u s.p. zabilježila stopu rasta od 16,5%. Značajan rast je zabilježen i kod trgovine proizvodima za kulturu i rekreaciju u s.p. od 9,9% te u prometu sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. od 20,4%.

Skromniji rast je ostvaren u kategorijama apoteka i trgovina medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. sa rastom od 4,3%. Negativna stopa rasta je ostvarena kod trgovine na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima gdje je zabilježen pad prometa od 5,3%.

Građevinarstvo

- *Smanjene radova u oba građevinska sektora*

Prema zvaničnim podacima BHAS-a građevinski radovi u Bosni i Hercegovini su 2019. godine bili za 2% niži u odnosu na prethodnu godinu. Razlog ovom smanjenju stope rasta sektora građevine leži u činjenici da su oba građevinska sektora poteklu 2019. godinu završila sa negativnom stopom rasta (niskogradnja bilježi pad od 2,6% a visokogradnja je niža za 1,3%). Negativan trend pada radova u niskogradnji započet još u K2 2015. godine (sa izuzetkom K3 2016.godine te K1 i K2 2018.godine) je nažalost nastavljen i u 2019. godini. Tako da su građevinski radovi u sva četiri kvartala 2019. godine ostvarili negativnu stopu rasta (K1 4%, K2 3,2%, K3 2,6%, K4 0,5%).

Prvi kvartal u visokogradnji je obilježio rast od 2,6%, dok je do pada građevinskih radova u visokogradnji došlo u preostala tri kvartala. Tako da je u K2 ostvaren pad od 1%, K3 3,7% te K4 pad od 2,8%.

Broj završenih stanova u 2019. godini je nominalno porastao za 15,6% u odnosu na prošlu godinu, dok je broj nezavršenih stanova bio viši za 7,5%.

Broj izdatih odobrenja za građenje u 2019. godini u odnosu godinu ranije niži je za 0,6%¹⁰. Na pad izdatih odobrenja za građenje najviše je uticao sektor visokogradnje u kojem je zabilježeno smanjenje izdatih odobrenja za 1,6%, dok su nasuprot tome odobrenja za građenje u niskogradnji zabilježila stopu rasta od 4%. U sektoru visokogradnje je porastao broj izdatih dozvola za stambene zgrade (2,9%) uz istovremeni pad broja izdatih dozvola za građenje nestambenih zgrada (10,8%).

Tržište rada

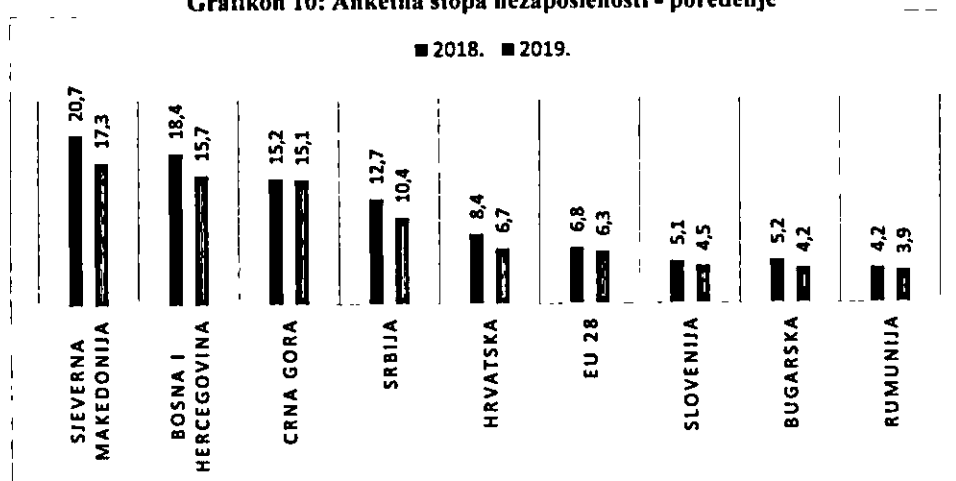
- *Ukupna radna sanaga u Bosni Hercegovini je smanjena. Rast broja zaposlenih lica uz intenzivno smanjenje broja nezaposlenih lica. Niža stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini.*
- *Rast prosječne neto plate i penzije u Bosni i Hercegovini.*

Uz rast broja zaposlenih lica i pad broja nezaposlenih lica u 2019. godini je u zemljama EU 28 ali i susjednim zemljama došlo do smanjenja stope nezaposlenosti (grafikon ispod). Stopa nezaposlenosti u EU 28 je iznosila 6,3% i ujedno je najniža evidentirana stopa nezaposlenosti.

U Bosni Hercegovini je u posmatranoj godini takođe evidentirana niža anketna stopa nezaposlenosti poredenju sa prethodnom godinom. Najniža stopa nezaposlenosti među zemljama u poredenju bila je u Rumuniji i Bugarskoj, dok je najveća stopa nezaposlenosti u Sjevernoj Makedoniji ali i Bosni i Hercegovini.

¹⁰ BHAS – Izdata odobrenja za građenje u Bosni i Hercegovini, decembar 2019.godine

Grafikon 10: Anketna stopa nezaposlenosti - poređenje¹¹

Izvor: Eurostat, Agencije za statistiku posmatranih zemalja

U Bosni i Hercegovini ali i zemljama u regionu u 2019. godini je evidentiran nominalni i realni rast prosječne neto plate. Kao i prethodne godine, najveća prosječna neto plata među zemljama u poređenju bila je u Sloveniji, dok je najniža neto plata i dalje u Sjevernoj Makedoniji. Bosna i Hercegovina je u 2019. godini ostvarila nešto brži rast prosječne neto plate u odnosu na prošlu godinu ali je i dalje ispod prosječne neto plate najbližih zemalja EU, odnosno Slovenije i Hrvatske.

Tabela 1: Prosječne neto¹² plate u 2019. godini, poređenje (g/g)

	Prosječna neto plata (EUR)	Nominalni rast neto plata	Realni rast neto plata
Slovenija	1.134	3,7%	2,1%
Hrvatska	854	3,4%	2,6%
Rumunija	640	14,9%	10,6%
Crna Gora	515	0,8%	0,4%
Bosna i Hercegovina	471	4,8%	4,2%
Srbija	467	10,6%	8,5%
Sjeverna Makedonija	409	3,9%	3,1%

Izvor: Agencije za statistiku posmatranih zemalja

Zaposlenost

Iako je broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u 2019. godini uvećan, ukupna radna snaga smanjena je u odnosu na 2018. godinu za 1,6% zbog progresivnog smanjenja broja registrovanih nezaposlenih lica.¹³

¹¹ Periodi provođenja ankete o radnoj snazi se razlikuju među zemljama. Za EU 28 podaci su prosjek godine. Za Crnu Goru, Srbiju i Sjevernu Makedoniju podaci se odnose na prosjek četiri kvartala. U Bosni i Hercegovini anketa o radnoj snazi se sprovodi jednom godišnje.

¹² Prosječne neto plate su konvertovane u EUR u 28.04.2020. godine prema srednjem kursu centralnih banaka posmatranih zemalja.

¹³ Na osnovu podataka o broju zaposlenih i nezaposlenih lica preuzetih od BHAS-a i zavoda za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini.

Prosječan broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u 2019. godini iznosio je 823,1¹⁴ hiljada što je za 2,6% više u poređenju sa istim periodom 2018. godine. Bitno je napomenuti da je navedena stopa rasta brža u poređenju sa stopu rasta iz 2018. godine. Rast broja zaposlenih lica podstaknut je uvećanjem broja zaposlenih u oba entiteta. U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječan broj zaposlenih lica 2019. godini iznosio je 531,5 hiljada uz stopu rasta od 2,2% g/g. U Republici Srpskoj prosječan broj zaposlenih lica u 2019. godini iznosi 272,4 hiljada što je 2,3% g/g.¹⁵

Iako je broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u 2019. godini uvećan u svim područjima djelatnosti, najveća stopa rasta broja zaposlenih lica bila u području djelatnosti poslovanja nekretninama (grafikon ispod), ali je njihov doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih bio je mali zbog malog udjela (0,5%). Najznačajniji doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih ipak je bio u djelatnosti trgovine, a potom slijedi oblast hotelijerstva i ugostiteljstva.

Uz rast prometa trgovine¹⁶ na veliko i malo broj zaposlenih lica u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala je uvećan za 2,7% g/g uz doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih od 0,5 p.p. U oblasti usluga značajan rast broja zaposlenih lica bio je i u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (5,3% g/g i doprinos rastu od oko 0,3 p.p.) uslijed povećanja¹⁷ posjeta i noćenja u Bosni i Hercegovini. Bitno je istaći da je broj zaposlenih lica u prerađivačkoj industriji uvećan 1,2%¹⁸ g/g uz znatno skromniji doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini (0,2 p.p) u poređenju sa prethodnom godinom, što je moguće povezano sa smanjenjem fizičkog obima proizvodnje u prerađivačkoj industriji (detaljnije u poglavlju Industrijska proizvodnja).

Skoro ujednačen doprinos rastu broja ukupnog broja zaposlenih lica bio je u oblastima građevinarstva, prevoza i skladištenja, informacija i komunikacija što se može vidjeti na grafikonu ispod i pored različitih stopa rasta. Rast broja zaposlenih lica u područjima djelatnosti javne uprave, obrazovanja i zdravstva dao je doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica od 0,5 p.p sa prosječnom stopom rasta od 2,1% g/g.¹⁹

¹⁴ Izvor: BHAS. Privremeni podatak. Na osnovu polugodišnjeg istraživanja s punim obuhvatom RAD-15, stanje 30. septembar 2019. godine, početkom decembra 2019. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenim osobama, dobijenih mjesečnim istraživanjem RAD-1. Stoga su podaci do septembra 2019. godine konačni, a za ostale mjeseci 2019. godine privremeni.

¹⁵ Broj zaposlenih u Republici Srpskoj se objavljuje samo za mjesec mart i septembar. Prosjek godine se odnosi na prosjek pomenuta dva mjeseca.

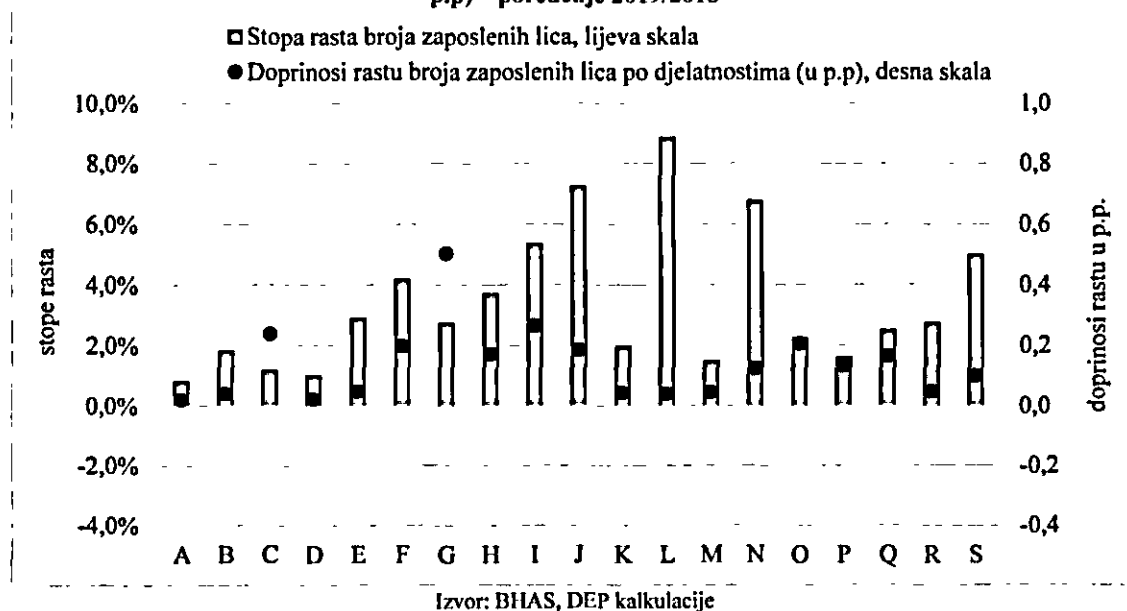
¹⁶ Prema podacima BHAS, Poslovne statistike, indeksi prometa distributivne trgovine.

¹⁷ U periodu januar – decembar 2019. turisti su ostvarili 1.640.717 posjeta, što je više za 12,0% i 3.371.322 noćenja, što je više za 10,9% u odnosu na isti period 2018. godine. Izvor: BHAS, Statistika turizma, kumulativni podaci, januar-decembar 2019. godine.

¹⁸ Poređenja radi stopa rasta broja zaposlenih lica u prerađivačkoj industriji u 2018. godini iznosila je 4,9% g/g.

¹⁹ Prosjek se odnosi na područja djelatnosti javne uprave i odbrane, obaveznog socijalnog osiguranja, obrazovanja, djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (O, P, Q). U 2019. godini rast broja zaposlenih u područjima djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite bio je 2,5% g/g, djelatnosti javne uprave i odbrane, obaveznog socijalnog osiguranja 2,2% g/g i djelatnosti obrazovanja 1,6% g/g.

Grafikon 11: Stope rasta i doprinosi rastu ukupnom broju zaposlenih lica u Bosni Hercegovini po djelatnostima²⁰ (u p.p) – poređenje 2019/2018

Nezaposlenost

Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u 2019. godini se nastavio intenzivno smanjivati. Prosečan broj nezaposlenih lica u posmatranoj godini je iznosio 411,2 hiljada što je oko 9% manje u poređenju sa 2018. godinom i predstavlja ujedno najveći pad broja nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini do sada. Smanjenje broja nezaposlenih lica registrovano je u oba entiteta. U Federaciji Bosne i Hercegovine prosečan broj registrovanih nezaposlenih lica u 2019. godini iznosio je 313,6 hiljada i manji je za 6,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Istovremeno, u Republici Srpskoj prosečan broj registrovanih nezaposlenih lica iznosio je 89,9 hiljada i bio je manji za 15% g/g.

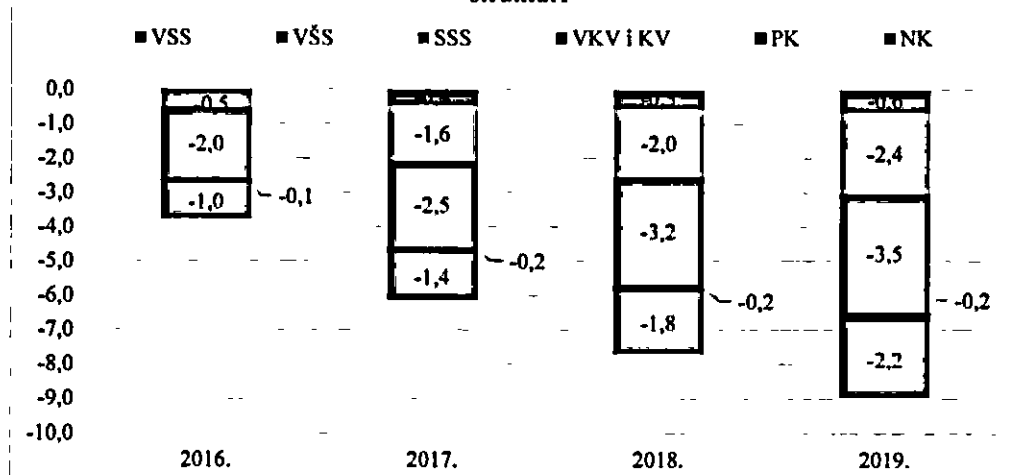
Uz smanjenje broja nezaposlenih lica došlo je do povećanja broja zaposlenih, a stopa registrovane nezaposlenosti u decembru 2019. godine prema podacima Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine je smanjena i iznosila je 32,6%. Anketna stopa nezaposlenosti za 2019. godinu takođe je smanjena u odnosu na 2018. godinu i iznosi 15,7%.²¹

Od ukupno brisanih sa evidencije zavoda za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini najveći broj je zbog zapošljavanja. Posmatrajući broj registrovanih nezaposlenih lica prema kvalifikacionoj strukturi evidentno je da se broj nezaposlenih lica u 2019. godini najviše smanjio u kategorijama VKV i KV radnika, a potom i u kategorijama SSS i NK radnika što je predstavljeno na grafikonu ispod.

²⁰ Klasifikacija djelatnosti: A - Poljoprivreda, lov i šumarstvo, B - Vađenje ruda i kamena, C - Prerađivačka industrija, D - Proizv. i snadbijev. el. energijom, gasom, parom i klimatizacija, E - Snadbijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša, F - Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i malo, popravak motor. vozila i motocikala, H - Prevoz i skladištenje, I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo), J - Informacije i komunikacije, K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, L - Poslovanje nekretninama, M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti, N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, O - Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje, P - Obrazovanje, Q - Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite, R - Umjetnost, zabava i rekreacija, S - Ostale uslužne djelatnosti.

²¹ Detaljnije o Anketi o radnoj snazi u Ekonomskim trendovima januar-jun 2019. godine.

Grafikon 12: Doprinosi smanjenju broja registrovanih nezaposlenih lica u Bosni Hercegovini prema kvalifikacionoj strukturi

Izvor: DEP kalkulacije na osnovu podataka BHAS

Plate

U 2019. godini prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini iznosila je 921 KM uz nominalni rast od 4,8% u odnosu na 2018. godinu. Zbog rasta ukupnog nivoa cijena u 2019. godini (0,6%) realni rast prosječne neto plate je bio nešto sporiji (4,2%). Prosječne neto plate u oba entiteta su takođe uvećane, i na taj način imale su doprinosu rastu prosječne neto plate u Bosni i Hercegovini. U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječna neto plata u 2019. godini je iznosila 928 KM i nominalno je uvećana za 4,4% g/g. Istovremeno, u Republici Srpskoj prosječna plata nakon oporezivanja (neto plata) imala je nešto brži nominalni rast od 5,8% g/g i iznosila je 906 KM.

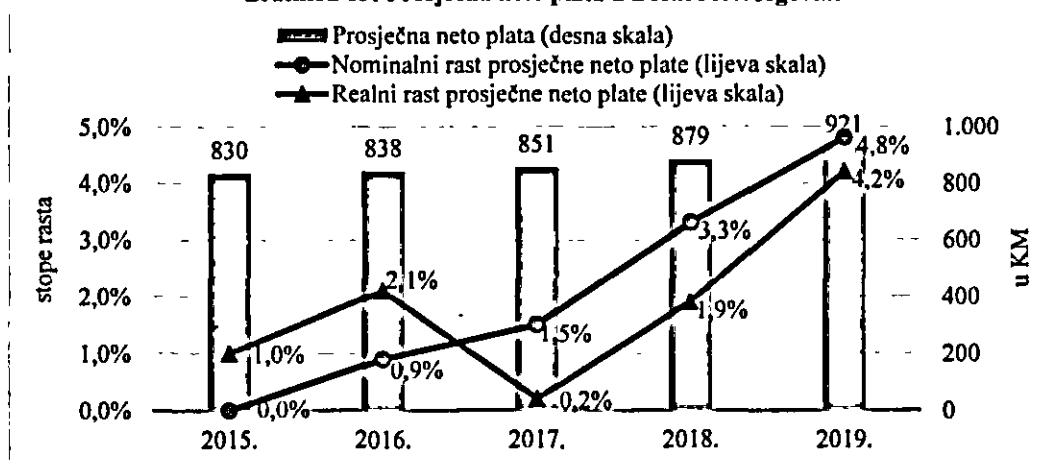
Kao i prethodnu godinu, najveća prosječna isplaćena neto plata u 2019. godini u Bosni i Hercegovini bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.561 KM), dok je najniža prosječna isplaćena neto plata u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (572 KM). Posmatrajući nominalne stope rasta neto plata prema područjima djelatnosti primjećuje se da su najveće stope rasta neto plate bile u području djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije (10,3% g/g), poslovanja nekretninama (9,2% g/g) te građevinarstvu (7,7%) i trgovini na veliko i malo, popravku motornih vozila i motocikala (7,5%). Pored navedenih djelatnosti bitno je pomenuti rast prosječne neto plate u djelatnosti prerađivačke industrije od 6,1% g/g koja zajedno sa trgovinom zapošljava najviše lica u Bosni Hercegovini. U oblasti javne uprave, obrazovanja i zdravstva prosječna stopa rasta neto plate bila je oko 4,9%²² g/g.

Međutim, pošto su neto plate u pojedinim djelatnostima imale znatno sporiji²³ rast to je uticalo na prosječnu stopu rasta neto plate u Bosni Hercegovini.

²² Misli se na područja djelatnosti O, P Q. Stopa rasta je izračunata na osnovu dostavljenih podataka o prosječnoj neto plati za pomenute djelatnosti od strane BIAS-a za 2019. i 2018. godinu.

²³ U pojedinim područjima djelatnosti prosječne neto plate su rasle znatno sporijom nominalnom stopom u poređenju sa prethodno navedenim djelatnostima (područje stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (1% g/g), djelatnosti prevoza i skladištenja (2% g/g), djelatnosti vadenja ruda i kamena (2,2% g/g), djelatnosti snabdijevanja vodom, uklanjanja otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije životne sredine (2,6% g/g), proizvodnje i snabdijevanja el. energijom, gasom, parom i klimatizacija (3% g/g) i itd.). proizvodnje i snabdijevanja el. energijom, gasom, parom i klimatizacija prosječna neto plata je nominalno smanjena za 0,5% g/g, kao i u području djelatnosti informacija i komunikacija (-2,4% g/g). Pored toga, skroman rast neto plata je zabilježen u području stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (0,3% g/g), finansijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1,6% g/g), djelatnosti snabdijevanja vodom,

Grafikon 13: Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS

Penzije

Uz rast broja zaposlenih lica broj penzionisanih lica u Bosni Hercegovini se tokom 2019. godine postepeno uvećavao i u prosjeku iznosio 682,9 hiljada što je za 1,5% više u poređenju sa prosječnim brojem penzionera u 2018. godini.²⁴ Iako je stopa rasta broja zaposlenih lica bila brža (u odnosu na rast broja penzionisanih lica), i dalje je izrazito nepovoljan odnos između broja penzionisanih lica i zaposlenih koji uplaćuju doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje (oko 1:1,2).

Rast penzija u oba entiteta se odrazio na prosječnu penziju u Bosni i Hercegovini. U 2019. godini prosječna penzija u Bosni i Hercegovini iznosila je 401²⁵ KM i u odnosu na prosječnu penziju u 2018. godini nominalno je veća za 4,8% (realni rast 4,2%). Prosječne penzije u oba entiteta su imale gotovo ujednačenu stopu rasta. U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječna penzija u 2019. godini je iznosila 415 KM uz nominalni rast od 4,9% g/g, a u Republici Srpskoj prosječna penzija je iznosila 378 KM uz nominalni rast od 4,6% g/g.²⁶ Posmatrajući strukturu penzija, najveći broj isplaćenih penzija u Bosni i Hercegovini pripada starosnim, a potom porodičnim i invalidskim penzijama.²⁷ Uz rast prosječnih penzija uvećane su i najniže penzije. Najniža penzija u Federaciji Bosne i Hercegovine u decembru 2019. godine iznosila je 371,8 KM, a u Republici Srpskoj iznosi 195,7 KM za penzijski staž do 15. godina.

uklanjanja otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije životne sredine (2,3% g/g), djelatnosti vađenja ruda i kamena (2,7% g/g) itd.

²⁴ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta (u ili izvan Bosne i Hercegovine).

²⁵ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

²⁶ U Federaciji Bosne i Hercegovine došlo je do povećanja penzija u prvoj polovini 2019. godine (detaljnije u Ekonomskim trendovima januar-jun 2019. godine). U Republici Srpskoj je takođe došlo do povećanja penzija na početku 2019. godine (detaljnije u Ekonomskim trendovima januar-jun 2019. godine) i u julu 2019. godine (vanredno usklađene i povećane za 2%).

²⁷ U Federaciji Bosne i Hercegovine u decembru 2019. godine oko 56% penzija su bile strosne, a u Republici Srpskoj oko 58%. U oba entiteta oko 28% penzija su porodične, a ostatak pripada invalidskim penzijama.

Grafikon 14: Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini i stope rasta g/g

Izvor: Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, DEP kalkulacije

II. JAVNE FINANSIJE

- *Prihodi od poreza (direktni i indirektni) su tokom 2019. godine ostvarili pozitivnu stopu rasta*
- *Javni dugna kraju 2019. mjeren udjelom u BDP-u smanjen*

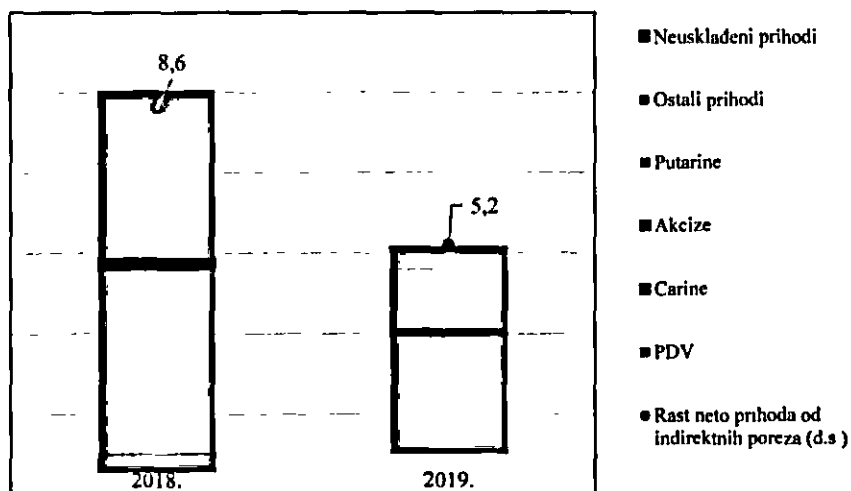
Glavne karakteristike u oblasti javnih finansija u Bosni i Hercegovini, na kraju 2019. godine su umjeren rast javnih prihoda (direktni i indirektni porezi i socijalni doprinosi), neznatan rast stanja javog duga, ali smanjenja istog mjenenog prema BDP-u.

Indirektni porezi

Sa 01.01.2019. godine počela se primjenjivati Odluka o utvrđivanju posebne i minimalne akcize na cigarete i duvan za pušenje za 2019. godinu, kao rezultat nastavka harmonizacije akcizne politike sa EU²⁸.

Naplaćeni prihodi. Ako se posmatra naplata prihoda po tromjesečjima, najveća naplata je zabilježena tokom prvog tromjesečja, nakog čega isti bilježe nešto niže stope rasta. Kretanje ovih prihoda, posebno tokom zadnja dva tromjesečja su značajno uticala na stopu rasta na kraju posmatranog perioda. Na kraju 2019. godine, bruto prihodi naplaćeni od strane Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu UIO) su iznosili oko 8 milijardi KM, što predstavlja povećanje od oko 5,1% g/g. U toku posmatranog perioda, povrati sa jedinstvenog računa Uprave za indirektno oporezivanje (u daljem tekstu JR UIO), su rasli istom stopom, što se odrazilo na stopu rasta neto prihoda od indirektnih poreza. Neto prihodi su iznosili oko 6,5 milijardi KM što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine, više za 5,2%.

Grafikon 15: Doprinos rastu prihoda od indirektnih poreza u 2019. godini (u p.p.)

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

²⁸ Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 2,86 KM, a specifična akciza 1,65 KM za isto pakovanje. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iskazane za 1000 komada cigareta i iznosi 114,40 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2019. godinu.

Sve pojedinačne kategorije neto prihoda, dale su ili pozitivan ili neutralan doprinos rastu neto prihoda od indirektnih poreza. Među njima treba istaći najznačajnije, a to su neto prihodi od poreza na dodatu vrijednost (PDV) sa 2,9 p.p., prihodi od akciza 1,4 p.p. i prihodi od putarina sa 0,5 p.p..

Tabela 2: Naplata prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u %, ako nije drugačije naznačeno)

	2019	2018	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2019
	strukt	jan-dec	jan-dec	K1	K2	K3	K4	okt	nov	dec
	ura									
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	7,8	5,1	7,2	5,9	3,8	4,1	0,6	0,7	11,6
Povrati	18,1	4,4	5,0	7,0	22,4	-8,4	0,9	8,8	-8,4	1,3
Neto prihodi - prikupljeno	81,9	8,6	5,2	7,2	2,3	6,5	4,8	-1,0	2,4	14,4
PDV	50,4	7,4	4,8	6,1	0,7	7,9	4,3	-4,0	6,4	11,5
Carine	3,8	6,5	4,9	7,1	8,5	1,3	3,1	-1,0	-1,2	11,7
Akcize	19,2	-1,4	6,1	4,0	4,9	10,6	4,2	-0,2	-8,2	26,8
Putarine	8,1	62,3	4,7	21,8	2,0	0,0	1,6	-2,9	-4,2	13,0
Ostali prihodi	0,2	4,0	0,6	2,9	3,9	-3,8	-0,8	-3,7	-3,2	5,1
Neusklađeni prihodi	0,2	-30,2	52,9	-	-	-97,0	-	-	-	-
Raspoloživo za raspodielu	100,0	8,0	5,1	6,9	6,1	4,0	3,6	-0,8	0,4	12,0
Minimalne rezerve	18,6	16,0	-4,1	3,9	-7,5	-11,8	0,8	8,4	-8,7	2,1
Budžeti	81,4	6,1	7,4	7,6	10,3	7,9	4,2	-2,7	2,4	14,5
Servisiranje vanjskog duga	9,8	-4,3	-16,7	-10,5	-12,2	-23,2	-21,5	-24,3	1,5	-35,9
FBIH	6,3	-4,6	-16,4	-12,7	-12,6	-21,5	-19,9	-32,0	3,0	-30,5
RS	3,4	-4,6	-17,9	-8,5	-11,5	-28,0	-24,2	-7,9	-2,2	-43,5
BD	0,1	55,5	19,5	49,6	-2,7	27,9	-43,4	-100,0	0,0	-90,0
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	71,6	8,2	11,9	10,9	15,8	11,9	9,3	0,2	2,5	29,9
Institucije BiH	9,4	0,0	0,0	-1,6	0,0	1,5	0,0	0,0	-4,5	4,8
FBIH	39,7	10,0	13,6	13,0	18,4	12,8	10,8	1,7	3,4	31,8
RS	20,1	10,0	15,5	14,9	20,7	15,5	11,7	-2,4	4,2	43,0
BD	2,4	5,4	6,6	4,2	9,0	6,9	6,4	-3,0	3,7	21,1

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. U strukturi ukupnih prihoda od indirektnih poreza, prihodi od PDV-a učestvuju sa oko 68%. Tokom 2019. godine ukupno naplaćeni bruto prihodi od PDV-a su iznosili oko 5,4 milijarde KM, što je za 4,8% više nego u 2018. godini. Najveći dio povrata sa JR UIO se odnosi na povrate sredstava po osnovu PDV-a, što se direktno odrazilo i na kretanje neto prihoda od PDV-a. Neto prihodi od PDV-a u istom periodu su iznosili oko 4,0 milijarde KM i viši su za 4,8% od prihoda naplaćenih u 2018. godini. U strukturi prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba (62%) sa iznosom od oko 3,4 milijardi KM (4,4% g/g).

Akcize. Bruto prihodi od akciza u 2019. godini, su iznosili oko 1,5 milijardi KM, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine više za 6,2%. S obzirom da su povrati sa JR po osnovu akciza u ukupnim povratima jako mali (na kraju posmatranog perioda su iznosili oko 11 miliona KM), nisu značajnije umanjili neto prihodi po osnovu akciza. Isti su na kraju posmatrane godine iznosili oko 1,5 milijarde KM. Ovim su ostvarili rast od 6,1% g/g.

Pozitivan doprinos rasi prihoda od akciza su dali prihodi od akciza pri uvoza roba, dok su prihodi od akciza imale negativan doprinos rastu. Ovo naravno ukazuje i na stope rasta koje su ostvarile pomenuti prihodi od akciza (17,7% g/g uvozne akcize i -43,1% g/g domaće akcize). Rast prihoda od akciza po

osnovu uvoza ostvaren je zahvaljujući značajnom povećanju prihoda od akciza na uvoznu naftu i naftne derivate (33,2% g/g), ali i porastu prihoda od akciza na uvoz duvana i duvanskih preradevina (11,4% g/g).

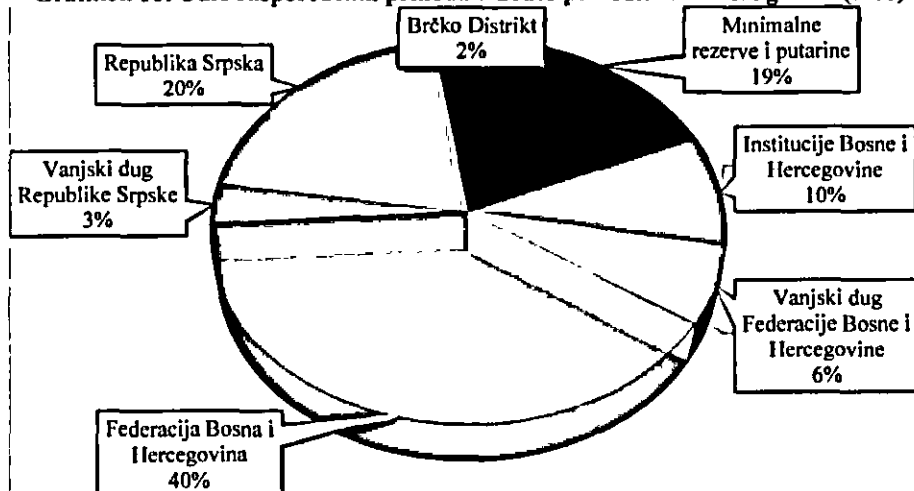
Kao i u ranije posmatranim periodima, prihodi od akciza na domaće proizvode i dalje imaju negativnu stopu rasta. Smanjenje prihoda od akciza na domaće proizvode zabilježeno je kod glavnih kategorija prihoda i to: akciza na domaću naftu i naftne derivate (79,0% g/g) i akciza na domaći duvan i duvanske preradevine (21,6% g/g).

Putarine. Na kraju 2019. godine, prihodi od putarina su iznosili oko 650 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, zabilježili su rast od 4,7%.

Carine. Prihodi od carinskih dažbina na kraju 2019. godine su iznosili oko 301 miliona KM, čime su ostvarili rast od 4,9% g/g.

Raspoređeni prihodi. Na kraju 2019. godine, ukupni prihodi raspoloživi za raspodjelu su iznosili oko 8,0 milijardi KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 403 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 1,4 milijarde KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od 750 miliona KM, UIO Bosne i Hercegovine, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 5,4 milijarde KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima. Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 3,5 milijardi KM (za servis vanjskog duga oko 506 miliona KM), Republici Srpskoj oko 1,7 milijarde KM (za servis vanjskog duga oko 270 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 191 milion KM (oko 8,5 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa jedinstvenog računa UIO za servis vanjskog duga su manja za 16,7%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga uvećana za 11,9%.

Graffikon 16: Udio raspoređenih prihoda u bruto prihodima u 2019. godine (u %)

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

Direktni porezi

Tokom 2019. godine, entitetske poreske uprave, ukupno su prikupile oko 7,8 milijardi KM javnih prihoda iz svojih nadležnosti. Neznatan rast ukupno prikupljenih prihoda u obje entitetske poreske uprave, rezultirao je uvećanjem istih na Nivou Bosne i Hercegovine od svega 2,4% g/g. Razlog niske

stope rasta prihoda entitetskih poreskih uprava jeste smanjenje prihoda od direktnih poreza. Detalji slijede u tabeli ispod.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar - septembar

Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska		Bosna i Hercegovina			
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2018	2019		2018	2019		2018	2019	
Direktni porezi	1.026,7	919,0	-10,5	492,6	473,4	-3,9	1.519,3	1.392,4	-8,4
Porez na dohodak	459,1	424,4	-7,6	229,2	190,2	-17,0	688,3	614,6	-10,7
Porez na dobit	396,6	387,6	-2,3	220,8	238,0	7,8	617,4	625,6	1,3
Porezi građana	169,7	106,4	-37,3	42,6	45,2	6,1	212,3	151,6	-28,6
Ostali porezi	1,2	0,6	-47,6	0,0	0,0	-	1,2	0,6	-47,6
Takse, kazne i naknade	704,2	710,6	0,9	411,8	430,7	4,6	1.116,0	1.141,3	2,3
Doprinosi	3.446,4	3.666,2	6,4	1.513,3	1.574,0	4,0	4.959,7	5.240,2	5,7
PIO	1.910,1	2.035,8	6,6	861,1	892,0	3,6	2.771,2	2.927,8	5,7
Zdravstvo	1.377,7	1.461,4	6,1	539,1	564,6	4,7	1.916,8	2.026,0	5,7
Nezaposleni	158,6	169,0	6,6	35,3	36,7	4,1	193,9	205,8	6,1
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	72,5	75,2	3,7	72,5	75,2	3,7
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	5,3	5,4	2,8	5,3	5,4	2,8
Ostali prihodi	5,3	4,7	-11,6	22,3	15,5	-30,5	27,6	20,2	-26,9
UKUPNO	5.182,7	5.300,6	2,3	2.439,9	2.493,5	2,2	7.595,0	7.773,9	2,4

Izvor: entitetske poreske uprave

Doprinosi. Prihodi po osnovu socijalnih doprinosa su najveća i najznačajnija kategorija javnih prihoda iz nadležnosti poreskih uprava. Na značaj ove kategorije javnih prihoda, ukazuje i ostvarena pozitivna stopa rasta ukupnih prihoda poreskih uprava, kojoj su značajan pozitivan doprinos i dali prihodi po osnovu doprinosa. Na kraju 2019. godine, ukupno naplaćeni prihodi po osnovu socijalnih doprinosa su iznosili oko 5,2 milijardi KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, isti su uvećani za 5,7%. Najznačajnije kategorije socijalnih doprinosa i dalje su doprinosi za penzijsko invalidsko osiguranje i doprinosi za zdravstveno osiguranje.

Direktni porezi. Prihodi po osnovu direktnih poreza u oba entiteta, na kraju posmatrane godine, i dalje bilježe negativne stope rasta, što je naravno, dovelo do njihovog smanjenja posmatranog na nivou Bosne i Hercegovine. Na kraju posmatranog perioda tekuće godine, ukupni prihodi od direktnih poreza su iznosili oko 1,4 milijarde KM i manji su za 8,4% g/g. Sve kategorije direktnih poreza u nadležnosti poreske uprave u Federaciji Bosni i Hercegovini bilježe negativne stope rasta (što je i uticalo na negativne stope rasta na nivou Bosne i Hercegovine), dok su kod poreske uprave Republike Srpske jedino prihodi od poreza na dohodak i dalje smanjeni. Negativna stopa rasta prihoda od poreza na dobit u Federaciji Bosne i Hercegovine rezultat je negativne stope rasta prihoda od poreza na dobit pravnih lica, uprkos pozitivnoj stopi rasta prihoda od poreza na dobit banaka i drugih finansijskih institucija.

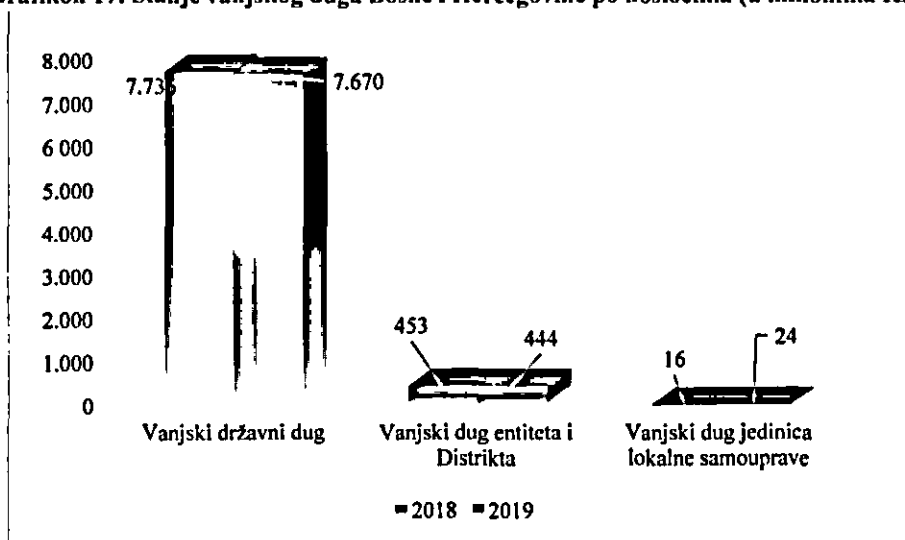
Ostali javni prihodi. Ostali javni prihodi iz nadležnosti poreskih uprava u koje spadaju takse, kazne, naknade i ostali prihodi, su ostvarili povećanje od 2,3% g/g. Po ovom osnovu prikupljeno je oko 1,1 milijardu KM prihoda.

Javni dug

Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu MFT), ukupan javni dug (sa javnim dugom entiteta i Brčko Distrikta i vanjskim dugom jedinica lokalne samouprave) na kraju 2019. godine je dostigao iznos od oko 11,2 milijardi KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, stanje ukupnog duga je neznatno u porastu(0,7%). Međutim, primjetno je smanjenje javnog duga mjerenim udjelom u BDP-u za 1 p.p., tako da na kraju 2019. godine javni dug iznosi oko 31,7% BDP-a. Na kraju 2019. godine, stanje vanjskog javnog duga bilježi smanjenje od 0,8%, g/g, dok je stanje unutrašnjeg duga zabilježilo povećanje od 5,1% g/g.

Vanjski javni dug. Prema preliminarnim podacima MFT Bosne i Hercegovine, stanje javnog vanjskog duga na kraju 2019. godine je iznosilo oko 8,1 milijarde KM, čime je vanjski dug, u poređenju sa istim periodom prethodne godine, smanjen za 0,8%. Osim smanjenog stanja vanjskog duga na kraju posmatrane godine, vanjski dug mjeren udjelom prema BDP-u, takođe bilježi smanjenje od 1,1 p.p., pa je na kraju 2019. godine iznosio 23% BDP.

Grafikon 17: Stanje vanjskog duga Bosne i Hercegovine po nosiocima (u milionima KM)

Izvor: MFT Bosne i Hercegovine

Najveći udio u vanjskom dugu se odnosi na dug Federacije Bosne i Hercegovine (56,5%), zatim slijede Republika Srpska sa učešćem od 42,0%, Institucije Bosne i Hercegovine sa 0,8% i Brčko Distrikt sa 0,7%. U strukturi vanjskog duga, prema kreditorima, najveći udio (34,0%) se odnosi na kredite uzete kod Svjetske banke i Evropske investicione banke (EIB) (24,0%) učešća u ukupnim kreditima.

U strukturi vanjskog duga prema valutama dominira dug izražen u evrima sa 60,2%. Zatim slijedi dug od 24,7% u SDR. Oko 68% vanjskog duga (kredita) je ugovoreno po fiksnoj kamatnoj stopi.

U toku 2019. godine ukupno je servisirano oko 821,6 miliona KM obaveza po osnovu vanjskog duga, što je manje za 16% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Od tog iznosa 673,5 miliona (ili 82%) se odnosi na servis glavnice vanjskog duga.

Tokom 2019. godine, a prema podacima MFT Bosne i Hercegovine, ukupno je povučeno oko 580,7 miliona KM novih kreditnih sredstava, što je za oko 22% manje nego u toku 2018. godine.

U toku posmatranog perioda, po osnovu odobrenih, a neangažovanih kreditnih sredstava ukupno je plaćeno oko 7,3 miliona KM penala. U poređenju sa istim periodom prethodne godine plaćeno je više

za oko 950 hiljada KM (ili 15%) sredstava po ovom osnovu. Najveći iznos je plaćen Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD) (51,7%) od ukupno plaćenih penala. Takođe, pred kraj 2019. godine, plaćeni su i penali prema Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), a po osnovu nepovučениh sredstava po osnovu EFF aranžmana, u iznosu od 1,2 miliona KM.

Unutrašnji javni dug. Unutrašnji dug, prema preliminarnim podacima MFT Bosne i Hercegovine, je na kraju 2019. godine iznosio oko 3,1 milijarde KM, i u poređenju sa prethodnom godinom veći je za 5,1%. Unutrašnji dug Bosne i Hercegovine kao udio u BDP-u u poređenju sa 2018. godinom, je ostao nepromjenjen (0,1 p.p.) i na kraju 2019. godine je iznosio od 8,7% BDP-a.

Ukupan unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine je iznosio oko 1,1 milijardu KM, Republike Srpske oko 2 milijarde KM, dok je unutrašnji dug Brčko Distrikta iznosio svega 2,4 miliona KM.

Ako se posmatra unutrašnji dug prema nosiocima, smanjenje bilježi dug opština i javnih preduzeća²⁹, dok je kod svih ostalih zabilježeno povećanje. Na povećanje duga vlada entiteta od 6,7% g/g najviše se odrazilo povećanje duga po osnovu dugoročnih obveznica, ali i obaveza po osnovu kredita.

U toku 2019. godine entitetske vlade i Brčko Distrikt su ukupno servisirale oko 506,3 miliona KM obaveza po osnovu unutrašnjeg duga. Oko 88% servisiranih obaveza se odnosi na otplatu glavnice duga, a ostatak na servisiranje kamata i drugih bankarskih troškova.

Tabela 4: Stanje unutrašnjeg duga prema nosiocima u milionima KM

Nosilac obaveza	2018.	2019.	rast u %
Dug vlada entiteta/ Distrikta	2.046,15	2.182,63	6,7%
Dug kantona	182,72	199,75	9,3%
Dug gradova	166,92	210,26	26,0%
Dug opština	194,34	172,88	-11,0%
Dug fondova socijalne sigurnosti	190,87	202,98	6,3%
Dug javnih preduzeća	132,18	92,96	-
UKUPNO UNUTRAŠNJI DUG	2.913,18	3.061,46	10,1%

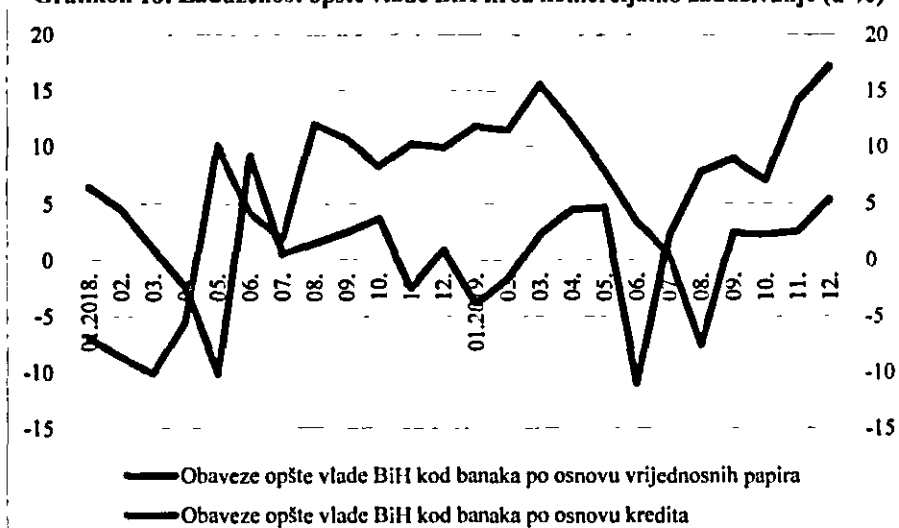
Izvor: MFT BiH

Potraživanja od sektora opšte vlade³⁰. Ukupna komercijalna zaduženost sektora opšte vlade Bosne i Hercegovine na kraju 2019. godine, a prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu CBBiH), je dostigla iznos od oko 2,6 milijardi KM. Zaduživanje opšte vlade, kroz kredite komercijalnih banaka i emisije hartija od vrijednosti je na kraju posmatrane godine više za 12% g/g. Krediti opšte vlade bilježe povećanje od 5,4% g/g, dok je zaduživanje kroz hartije od vrijednosti uvećano za 17,2% g/g.

²⁹ Unutrašnji dug javnih preduzeća u većinskom vlasništvu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine se odnosi na kredite u zete kod banaka (JP Željeznice FBiH i JP Autoceste FBiH) i izdate obveznice (JP Autoceste FBiH).

³⁰ U skladu sa GFS Priručnikom, sektor opšte vlade definiše se tako da obuhvata sve entitete koji obavljaju funkcije vlade kao njihove osnovne djelatnosti. On ne obuhvata poslovna poduzeća u vlasništvu vlade koja proizvode robe i/ili usluge te ostvaruju profit prodajom istih po ekonomskim cijenama. U opštu vladu uključeni su i fondovi socijalne zaštite, tj. fondovi za penzijsko-invalidsko osiguranje, zapošljavanje, zdravstvo, dječiju zaštitu i za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, te vanbudžetski fondovi za izgradnju puteva odnosno JP direkcije za izgradnju i održavanje cesta svih nivoa vlasti kao i JP autoputevi u oba entiteta.

Grafikon 18: Zaduženost opšte vlade BiH kroz komercijalno zaduživanje (u %)

Izvor: CBBiH

Tokom 2019. godine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine se zadužila za novih 220 miliona KM putem emisija hartija od vrijednosti, a prema kalendaru zaduživanja za posmatranu godinu, dok se Vlada Republike Srpske zadužila za novih 311,8 miliona KM. Detalji o vrstama hartija od vrijednosti i uslovima zaduživanja mogu se naći u dodatku.

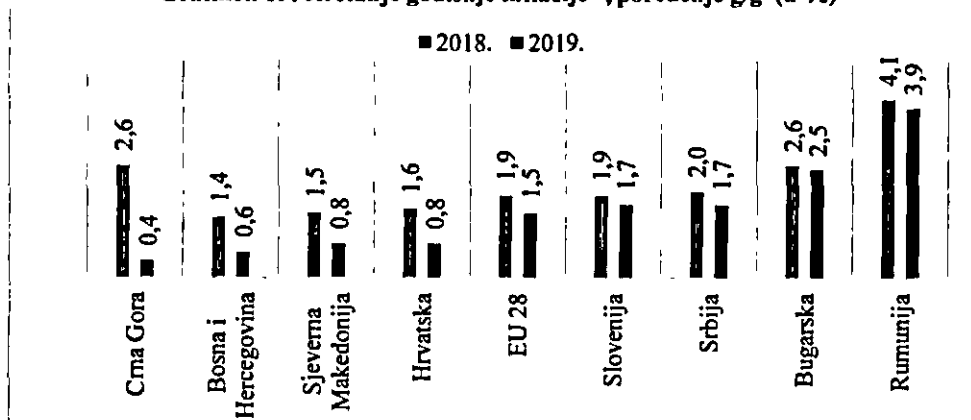
III. CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR

Cijene

- Sporiji rast cijena u 2019. godini. U EU 28 prosječna inflacija u posmatranoj godini iznosi 1,5%. Prosječna cijena sirove nafte u 2019. godini niža je u odnosu na 2018. godinu oko 10,2%.
- U periodu I-XII 2019/I-XII 2018 u Bosni i Hercegovini inflacija iznosila 0,6%. Niskoj stopi infalcije doprinijelo je smanjenje kao i skroman rast cijena u pojedinim odjeljcima indeksa potrošačkih cijena.

U zemaljama u regionu u 2019. godini registrovan je nešto niži nivo inflacije u poređenju sa prethodnom godinom. U EU 28 inflacija mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena iznosila je 1,5%.³¹ Nizak nivo inflacije može se povezati sa cijenama nafte i hrane u svijetu pored ostalih faktora koji doprinose inflaciji (o cijenama nafte i hrane u nastavku teksta). U Bosni i Hercegovini inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u periodu I-XII 2019. godine je iznosila 0,6% i znatno je niža u odnosu na 2018. godinu kada je iznosila 1,4%. U poređenju sa zemljama u regionu najniža inflacija bila je u Crnoj Gori dok je najbrži rast cijena bio u Rumuniji (grafikon ispod).

Grafikon 19: Kretanje godišnje inflacije³², poređenje g/g (u %)

Izvor: Eurostat i agencije za statistiku posmatranih zemalja

Smanjenje ali i skroman rast cijena u pojedinim odjeljcima indeksa potrošačkih cijena doprinijeli su niskoj stopi infalcije u Bosni i Hercegovini (grafikon ispod).

U periodu I-XII 2019/I-XII 2018 najbrži rast cijena bio je u odjeljku alkoholnih pića i duvana (5,1%). Rast cijena duvana i cigareta u 2019. godini podstaknut je povećanjem akciza na duvan i cigarete odnosno usklađivanjem sa zakonodavstvom Evropske unije.³³ U odjeljku stanovanja, vode, el. energije,

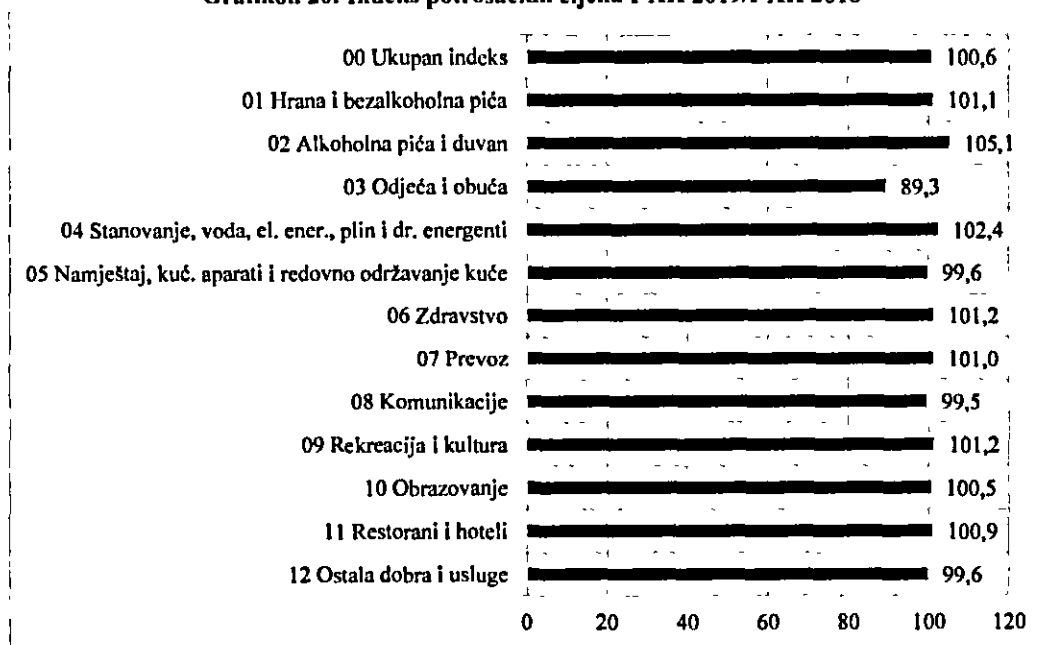
³¹ Izvor: EUROSTAT. HICP je je osnova za komparativna mjerenja inflacije u Evropskoj uniji. Za razliku od Indeksa potrošačkih cijena (CPI) koristi drugačiji metodološki koncept koji se primjenjuje od strane svih članica EU. Izvor: Eurostat. Za Bosnu i Hercegovinu, Sjevernu Makedoniju, Crnu Goru i Srbiju inflacija je predstavljena CPI indeksom.

³² Inflacija za EU 28, Bugarsku, Rumuniju, Sloveniju i Hrvatsku je mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena (HICP). Izvor: Eurostat. Za Bosnu i Hercegovinu, Sjevernu Makedoniju, Crnu Goru i Srbiju inflacija je predstavljena CPI indeksom.

³³ Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 2,86 KM, a specifična akciza 1,65 KM za isto pakovanje. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iskazane za 1000 komada cigareta i iznosi 114,40 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2019. godinu. Pored provođenja akcizne politike na cigarete i duvan u julu 2019. godine takođe je došlo do poskupljenja cijena cigareta pojedinih proizvođača, što je dodatno uticalo na rast cijena ovog proizvoda.

plina i dr. energenata cijene su u posmatranom periodu uvećane za 2,4% g/g uglavnom zbog povećanja cijena tečnih i čvrstih goriva, vodosnabdijevanja, plina i najamnina za stanovanje.

Grafikon 20: Indeks potrošačkih cijena I-XII 2019/I-XII 2018

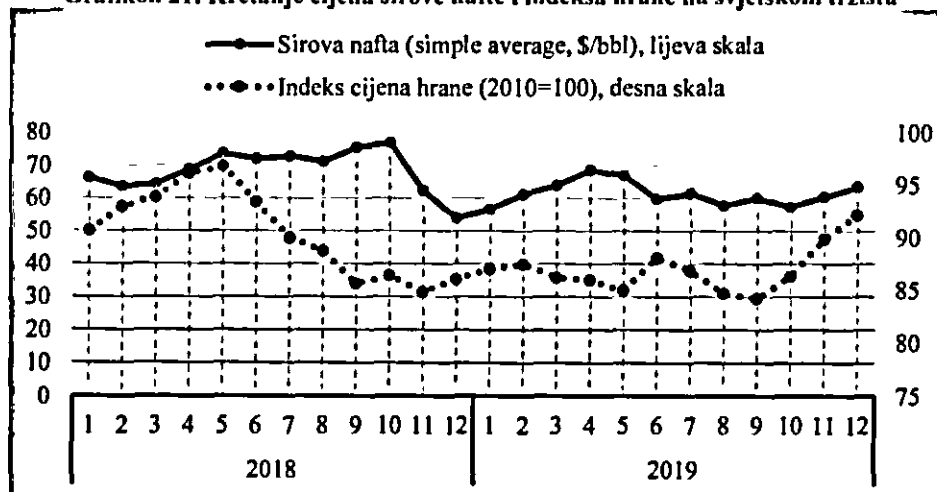

Izvor: BHAS

U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića cijene su uvećane za 1,1% u posmatranom periodu, što je posljedica povećanja cijena hrane jer su cijene bezalkoholnih pića smanjene. Pomenuti rast cijena hrane je imao doprinos rastu inflacije u Bosni i Hercegovini zbog velikog udjela u CPI indeksu. Indeks cijena hrane u svijetu prema podacima Svjetske banke u 2019. godini bio je niži u poređenju sa prethodnom godinom za 3,8%. U posljednjem kvartalu je primjetan rast ovog indeksa (grafikon ispod) ali je i dalje ispod prosjeka iz 2018. godine.

Cijene u odjeljku prevoza bile su veće za 1% u odnosu na 2018. godinu što se može povezati sa cijenama goriva u Bosni i Hercegovini tokom 2019. godine koje najznačajnije determinišu cijene ovog odjeljka. Na svjetskom tržištu energenata prosječna cijena sirove nafte za 2019. godinu iznosila je 61,4 \$/barelu i niža je oko 10% u odnosu na 2018. godinu. Na grafikonu ispod se može vidjeti da su cijene sirove nafte tokom cijele godine bile znatno niže u poređenju sa prethodnom godinom.

Grafikon 21: Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane na svjetskom tržištu

Izvor: Svjetska banka

Monetarni sektor

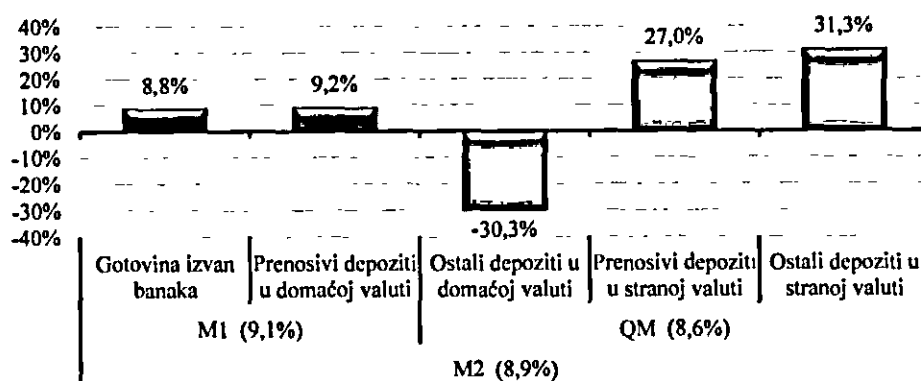
- Na kraju 2019. godine ukupna novčana masa uvećana je 8,9% u odnosu na 2018. godinu. Transakcijski novac i kvazi novac doprinijeli rastu novčane mase.
- Rezervni novac uvećan. Najveći doprinos rastu rezervnog novca dala je gotovina izvan monetarnih vlasti. Stopa obavezne rezerve ostala nepromijenjena i iznosi 10%.
- Rast bruto deviznih rezervi - najveći udio pripada investicijama u vrijednosne papire.

Zahvaljujući rastu kvazi novca i transakcijskog novca, ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH) na kraju decembra 2019. godine uvećana je za 8,9% u odnosu na decembar 2018. godine i iznosi 26,3 mlrd. KM. Na kraju 2019. godine transakcijski novac (u daljem tekstu M1) zabilježio je povećanje od 9,1% g/g, a kvazi novac (u daljem tekstu QM) povećanje od 8,6% g/g.

Najveći doprinos rastu M2 u okviru QM dali su ostali depoziti u stranoj valuti (7,5 p.p.) uz stopu rasta 31,3% g/g uslijed promjene metodologije³⁴ statistike monetarnog i finansijskog sektora što je uticalo na smanjenje ostalih depozita u domaćoj valuti (-30,3% g/g uz negativan doprinos rastu M2 od -5,4 p.p.). U okviru M1 najveći doprinos rastu M2 u posmatranom mjesecu dali su prenosivi depoziti u domaćoj valuti (3,1 p.p.) sa stopom rasta od 9,2% g/g.

³⁴ Centralna banka Bosne i Hercegovine je napravila metodološke izmjene vezano za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, a u vezi s klasifikacijom finansijskih instrumenata s deviznom klauzulom. Na ovaj način je obavljeno važno usklađivanje s međunarodnim standardima, te tako poboljšan kvalitet i međunarodna uporedivost podataka. Novi Priručnik i Vodič za kompilaciju monetarne i finansijske statistike Međunarodnog monetarnog fonda iz 2016. godine, kao i Evropski statistički standardi (ESA 2010), propisuju da se instrumenti s valutnom klauzulom trebaju klasifikovati kao instrumenti u stranoj valuti. U skladu s tim je, počevši od januarskih podataka 2019. godine, napravljena reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredita, vrijednosnih papira, depozita) originalno iskazanih u KM, a koji imaju valutnu klauzulu, s pozicija domaće valute u pozicije strane valute. Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine.

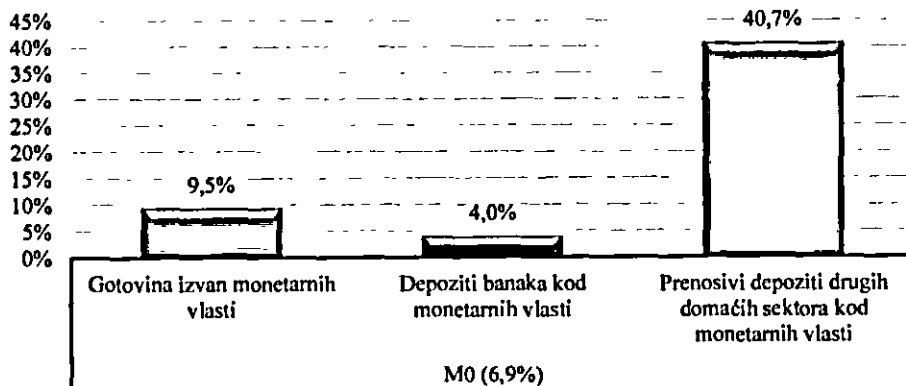
Grafikon 22: Monetarni agregati – stope rasta, poređenje XII 2019/XII 2018

Izvor: CBBiH

Sve komponente rezervnog novca (u daljem tekstu M0) nastavile su pozitivna trend kretanja u decembru 2019. godine. Zbog toga je M0 na kraju decembra 2019. godine iznosio 11,1 mlrd. KM i veći je za 6,9% u odnosu na isti mjesec prošle godine. Pokrivenost rezervnog novca deviznim rezervama iznosila je 113,3% čime su ispoštovane odredbe valutnog odobora. Najveću stopu rasta g/g su imali prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti (40,7% g/g) ali je njihov doprinos rastu M0 bio zanemariv (0,5 p.p.) zbog malog udjela u M0. Najveći doprinos rastu M0 dala je gotovina izvan monetarnih vlasti (4,3 p.p.) sa stopom rasta od 9,5% g/g, a potom depoziti banaka kod monetarnih vlasti sa stopom rasta od 4% g/g (2,1 p.p.).

Grafikon 23: Rezervni novac – stope rasta, poređenje XII 2019/XII 2018

Izvor: CBBiH

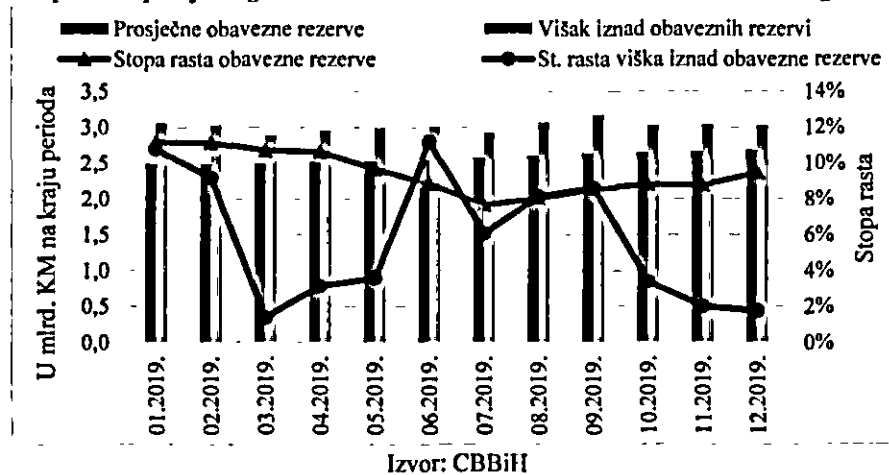
Prosječne obavezne rezerve nastavile su rasti u decembru 2019. godine. Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH iznosio je 5,7 mlrd. KM, a stopa rasta iznosila je 5,2% g/g. Prosječne obavezne rezerve u posmatranom periodu iznosile su 2,7 mlrd. KM uz rast od 9,5% g/g, a višak iznad obaveznih rezervi iznosio je oko 3 mlrd. KM uz rast od 1,8% g/g. Prosječna stopa obavezne³⁵ rezerve iznosila je 10%, dok je implicitna³⁶ stopa obavezne rezerve iznosila 21,3%. Na grafikonu ispod

³⁵ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve/ osnovaica za obračun obavezne rezerve.

³⁶ Implicitna stopa obavezne rezerve = Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH/osnovaica za obračun obaveznih rezervi.

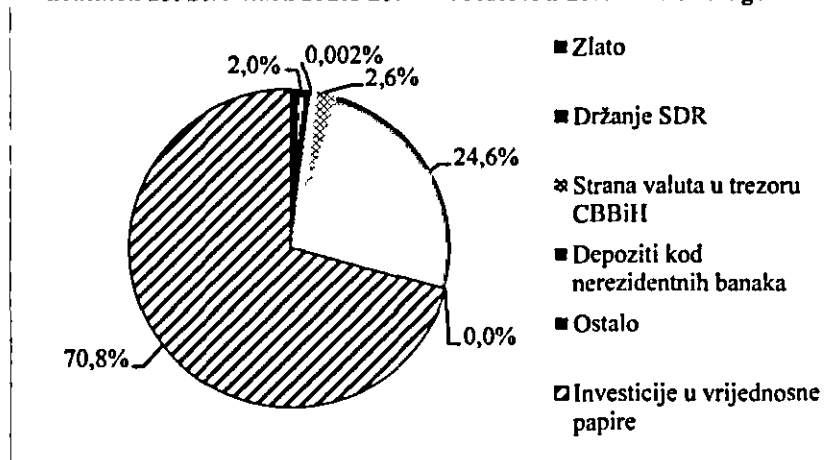
predstavljeno je kretanje komponenti prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH tokom 2019. godine.

Grafikon 24: Komponente prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH u 2019. godini i stope rasta g/g

Bruto devizne rezerve na kraju decembra 2019. godine iznosile su 12,6 mlrd. KM i veće su za 8,4% u odnosu na decembar 2018. godine. U okviru bruto deviznih rezervi najveće stope rasta u decembru 2019. godine u odnosu na decembar 2018. godine imali su zlato (21% g/g), strana valuta u trezoru CBBiH (17,7% g/g), a potom investicije u vrijednosne papire (8,4% g/g) i depoziti kod nerezidentnih banaka (6,6% g/g). Kao i prethodne godine, u strukturi bruto deviznih rezervi dominiraju investicije u vrijednosne papire (70,8%), a zatim slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (24,6%) te strana valuta u trezoru CBBiH (2,6%) što je predstavljeno na grafikonu ispod.

Grafikon 25: Struktura bruto deviznih rezervi u decembru 2019. godine

Bankarski sektor

- Na kraju 2019. godine ukupan finansijski rezultat u Bosni i Hercegovini je uvećan za 11,3% u odnosu na stanje na kraju 2018. godine.
- Ukupno plasirani krediti na kraju 2019. godine su dostigli iznos od 20,8 mlrd. KM uz stopu rasta 6,6% g/g. U istom periodu ukupni depoziti su dostigli 23,8 mlrd. KM uz stopu rasta 9,5% g/g.
- Na kraju 2019. godine razlika između razlika između ukupnih deponovanih depozita i ukupno plasiranih kredita je dostigla oko 3 mlrd. KM uz stopu rasta 34,6% g/g.

U Bosni i Hercegovini na kraju 2019. godine su prema izvještaju CBBiH³⁷ i entitetskih agencija za bankarstvo radile 23 banke³⁸. Prema konsolidovanom izvještaju CBBiH ukupana aktiva bankarskog sektora na kraju 2019. godine je oko 33,4 mlrd. KM.

Prema ovom izvještaju najveće učešće (30%) su imala potraživanja od ostalih domaćih sektora koja su sa stopom rasta od 7,7% g/g dostigla 10 mlrd. KM. Druga po veličini (učešće 27,2%) su bila potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća koja su sa stopom od 4,8% g/g dostigla 9,1 mlrd. KM. Najveće učešće u ukupnoj pasivi (26,2%) su imali prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti koji su sa stopom rasta od 8,7% g/g dostigli 8,7 mlrd. KM. Drugi po veličini na strani pasive (učešće 22,7%) su bili ostali depoziti drugih domaćih sektora³⁹ u stranoj valuti koji su sa stopom rasta 31,3% g/g dostigli 7,6 mlrd. KM.

Pokazatelj efikasnosti kapitala, povrat na prosječnu aktivu (Return on Average Equity ROA) je na kraju 2019. godine iznosio 1,4% dok je pokazatelj adekvatnosti kapitala⁴⁰ iznosio 18% i bio je znatno iznad propisanih (obaveznih 12%).

Ukupan finansijski rezultat bankarskog sektora na kraju ovog perioda je iznosio 376,2⁴¹ mil. KM što predstavlja rast od 11,3% g/g. Na strani prihoda najveći udio 61,8%, su ostvarili prihodi od kamata i slični prihodi, dok su operativni prihodi učestvovali sa 38,2%. U strukturi rashoda najveće učešće od 84,4% su imali nekamatni rashodi, dok su rashodi od kamata učestvovali sa 15,6%. Gledajući uzroke ostvarenog porasta dobiti može se uočiti da su svoj pozitivan doprinos dali i rast ukupnih operativnih prihoda od 6,4% g/g i smanjenje rashoda od (-1,8% g/g).

Tabela 5: Finansijski rezultat bankarskog sektora u Bosni i Hercegovini na kraju perioda u 000 KM

R.br.	U milionima KM	K1-K4 2018	K1-K4 2019	promjena g/g
1	<i>Prihodi od kamata i slični prihodi</i>	1,042,586	1,028,881	-1,3%
2	<i>Operativni prihodi</i>	597,430	635,833	6,4%
3	UKUPNI PRIHODI (1+2)	1,640,016	1,664,714	1,5%
4	<i>Rashodi po kamatama i slični rashodi</i>	196,613	193,088	-1,8%
5	<i>Nekamatni rashodi</i>	1,063,842	1,044,523	-1,8%
6	UKUPNI RASHODI (4+5)	1,260,455	1,237,611	-1,8%
7	<i>Porezi</i>	41,975	50,047	19,2%
8	UKUPAN REZULTAT	337,900	376,153	11,3%

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

³⁷ CBBiH: Osnovni podaci o bankarskom sektoru.

³⁸ Bankarski sektor podrazumijeva komercijalne banke bez Centralne banke, odnosno monetarnih vlasti.

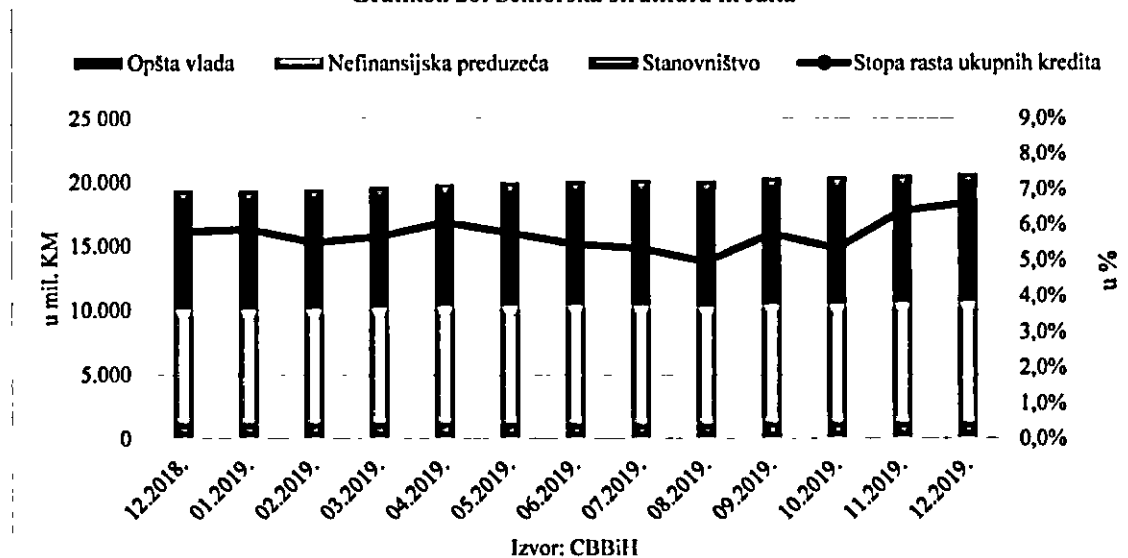
³⁹ Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i opština), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima).

⁴⁰ Neto kapital prema ukupnim ponderisanim rizicima.

⁴¹ Ukupan finansijski rezultat, ukupni prihodi i rashodi i ostali podaci iz izvještaja o dobitku i gubitku su nekonsolidovani podaci za bankarski sektor u Bosni i Hercegovini, a dobiveni su zbrajanjem podataka za Federaciju Bosne i Hercegovine i Republiku Srpsku koji su dobiveni od entitetskih agencija za bankarstvo.

Ukupni plasirani krediti su uz stopu rasta od 6,6% g/g na kraju 2019. godine dostigli 20,8 mlrd. KM. Krediti plasirani stanovništvu su uz stopu rasta 7,9% g/g dostigli 9,97 mlrd. KM i time ostvarili najveće učešće (48%). Krediti nefinansijskim⁴² preduzećima su bili drugi po veličini (učešće 45,9%) sa dostignutom vrijednosti od 9,53 mlrd. KM i stopom rasta 5,4% g/g.

Grafikon 26: Sektorska struktura kredita

Nastavlja se trend smanjenja nekvalitetnih kredita. Učešće nekvalitetnih kredita u ukupno plasiranim kreditima fizičkim i pravnim osobama je na kraju 2019. godine iznosilo 7,4%, što je manje za 1,4 p.p. u odnosu na isti period prošle godine. Takođe, učešće nekvalitetnih kredita plasiranih pravnim osobama se smanjilo za 1,1 p.p, dok je učešće nekvalitetnih kredita plasiranih fizičkim osobama manje za samo 0,3 p.p. u odnosu na stanje na kraju 2018. godine.

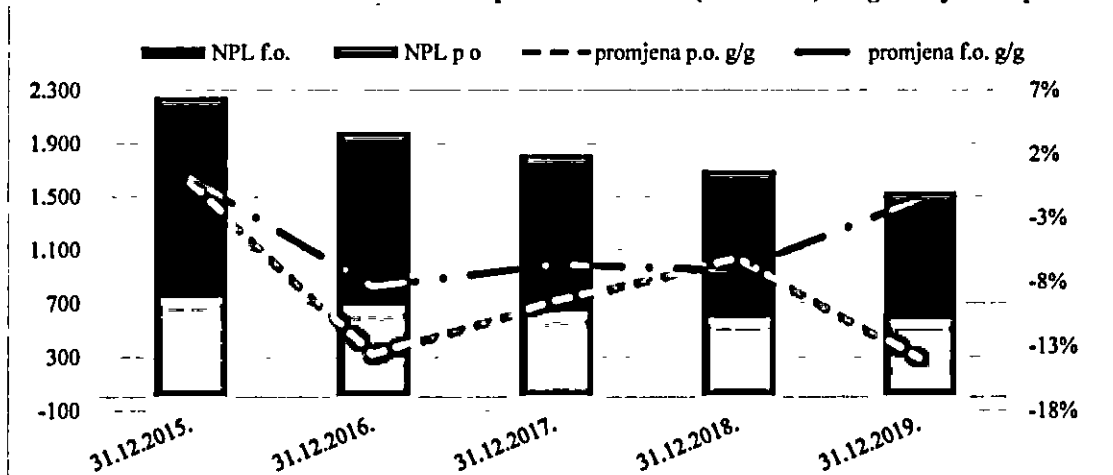
Tabela 6: Klasifikacija kredita prema kvaliteti

Razdoblje	A	B	C	D	E	C+E (NPL)	Učešće u ukupnim nekvalitetnim kreditima
Kreditni fizičkim osobama/stnovništvu (u ukupnim kreditima)							
31.12.2018.	43.1%	1.2%	0.4%	0.4%	2.2%	3.1%	35.2%
31.12.2019.	43.8%	1.3%	0.5%	0.4%	2.0%	2.8%	38.3%
Kreditni pravnim osobama (u ukupnim kreditima)							
31.12.2018.	42.2%	4.7%	0.8%	2.0%	2.8%	5.7%	64.8%
31.12.2019.	43.4%	4.1%	0.5%	1.8%	2.2%	4.6%	61.7%
Ukupno krediti fizičkim i pravnim osobama (u ukupnim kreditima)							
31.12.2018.	85.3%	5.9%	1.3%	2.5%	5.0%	8.8%	100,0%
31.12.2019.	87.2%	5.4%	1.0%	2.2%	4.2%	7.4%	100,0%

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

⁴² Sektor nefinansijskih preduzeća čine nefinansijska javna i nefinansijska privatna preduzeća. Sektor opšte vlade čine svi nivoi vlade u Bosni i Hercegovini. Za potrebe izrade ovog izvještaja u ostali sektor su uvršteni sektor ostalih finansijskih (nebankarskih) institucija te ostali sektori (prema sektorskoj strukturi koju je uradila CBBiH).

Grafikon 27: Nekvalitetni krediti fizičkim i pravnim osobama (u mil. KM) i odgovarajuće stope rasta

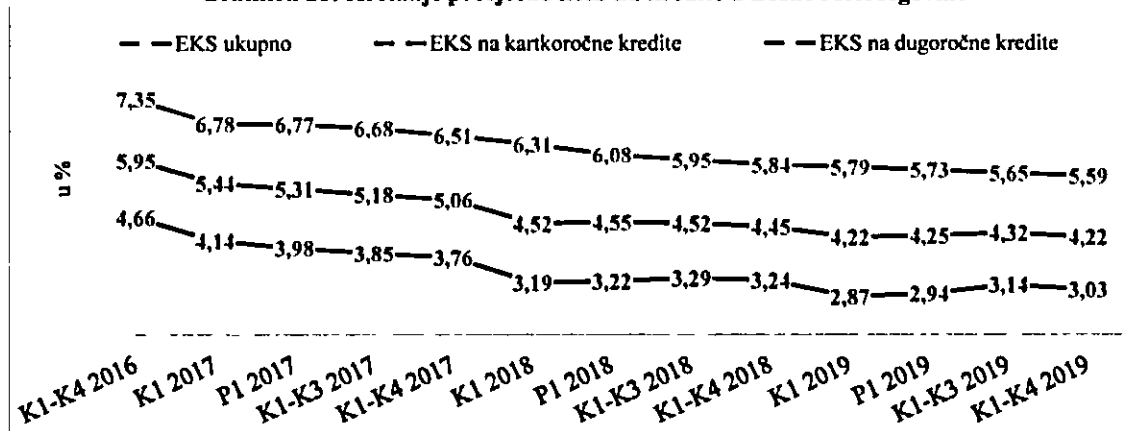

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Prosječna efektivna kamatna stopa (u daljem tekstu EKS) na ukupne⁴³ plasirane kredite u 2019. godini je zabilježila je pad od 0,23 p.p. u odnosu na isti period prošle 2018. godine i iznosila je 4,22%. U ovom periodu je došlo do pada vrijednosti EKS na plasirane kredite i prema privredi i prema stanovništvu. Prosječna EKS za kredite koji se plasiraju za sektor privrede zabilježila pad od 0,31 p.p. i iznosila je 3,01%, dok je prosječna EKS na kredite stanovništvu takođe ostvarila pad od 0,17 p.p. i iznosila je 7,26 %.

Gledajući kretanje kamatnih stopa prema ročnosti kreditnih plasmana došlo je do pada vrijednosti prosječnih EKS kratkoročnih i dugoročnih kredita. Prosječna EKS na kratkoročne kredite je smanjena u odnosu na isti period prošle godine za 0,21 p.p. i iznosila je 3,03%, dok je prosječna EKS na dugoročne kredite ostvarila pad od 0,26 p.p. i iznosila je 5,59%. Kretanje vrijednosti prosječne EKS u periodu 2016.-2019. godina na ukupne, dugoročne kao i na kratkoročne kredite je prikazano na grafikonu ispod.

Grafikon 28: Kretanje prosječne EKS na kredite u Bosne i Hercegovine

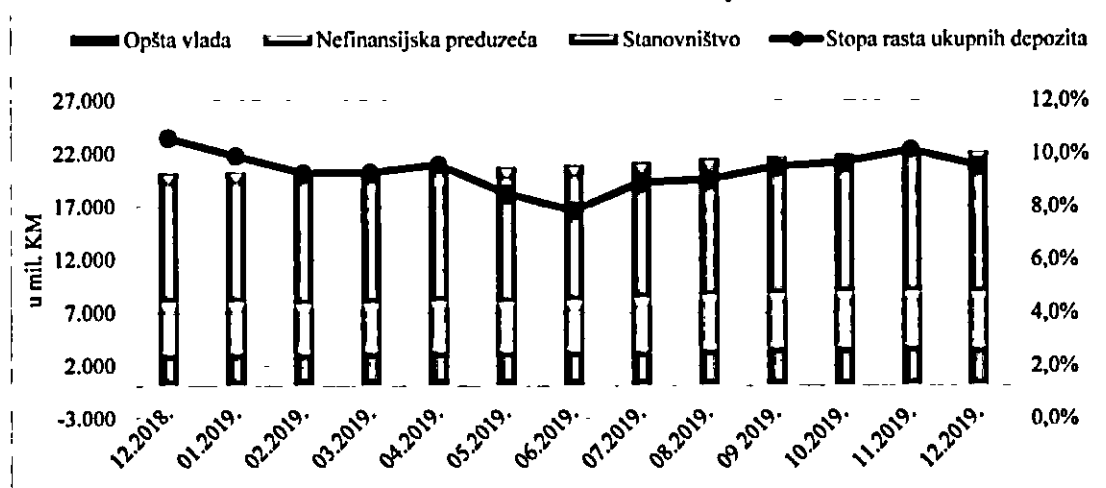
Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

⁴³ Ponderisana prosječna efektivna kamatna stopa na ukupne kredite/depozite za cijelu Bosnu i Hercegovinu dobivena je ponderisanim prosjekom ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite za Republiku Srpsku i ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite u Federaciji Bosne i Hercegovine. Podaci o iznosu kredita/depozita i kamatnih stopa po entitetima dobiveni su od entitetskih agencija za bankarstvo. Podaci o kamatnim stopama koje objavljuje CBBiH nalaze se u dodatku.

Ukupni depoziti su uz stopu rasta od 9,5% g/g na kraju 2019. godine su dostigli 23,8 mlrd. KM. Depoziti stanovništva su stopom rasta od 9,0% g/g dostigli 13,2 mlrd. KM te ostvarili najveće učešće (55,6%) u ukupnim depozitima. Depoziti nefinansijskih preduzeća su bili drugi po veličini (sa učešćem od 23,4%) i sa stopom rasta od 6,9% g/g su dostigli 5,6 mlrd. KM.

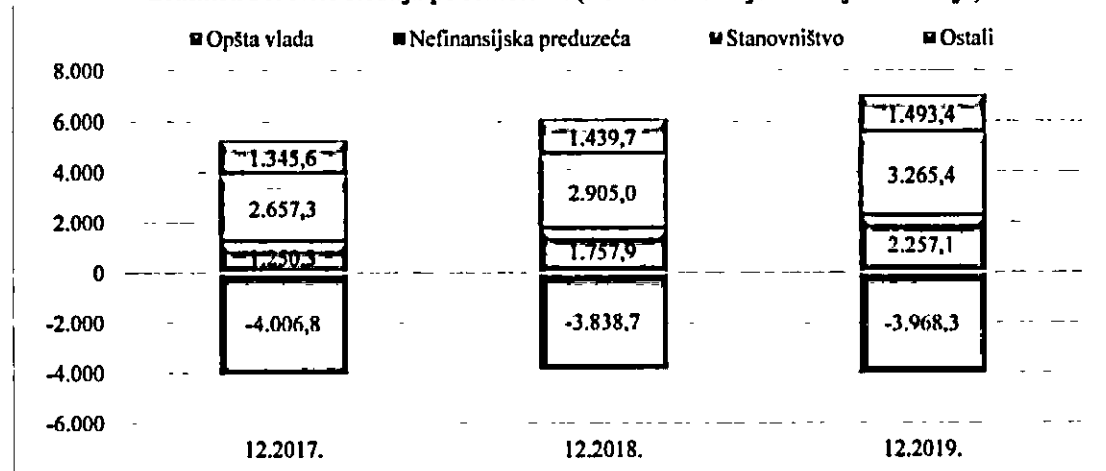
Grafikon 29: Sektorska struktura depozita

Izvor: CBBiH

Na kraju 2019. godine razlika između razlika između ukupnih deponovanih depozita i ukupno plasiranih kredita (neto štednja) je uz stopu rasta od čak 34,6% g/g dostigla oko 3 mlrd. KM. Najveća pozitivna razlika od 3,26 mlrd. KM registrovana u sektoru stanovništva, dok je u sektoru nefinansijskih preduzeća registrovana negativna štednja u iznosu od -3,97 mlrd. KM.

Grafikon 30: Neto štednja po sektorima (u mil. KM stanje na kraju razdoblja)

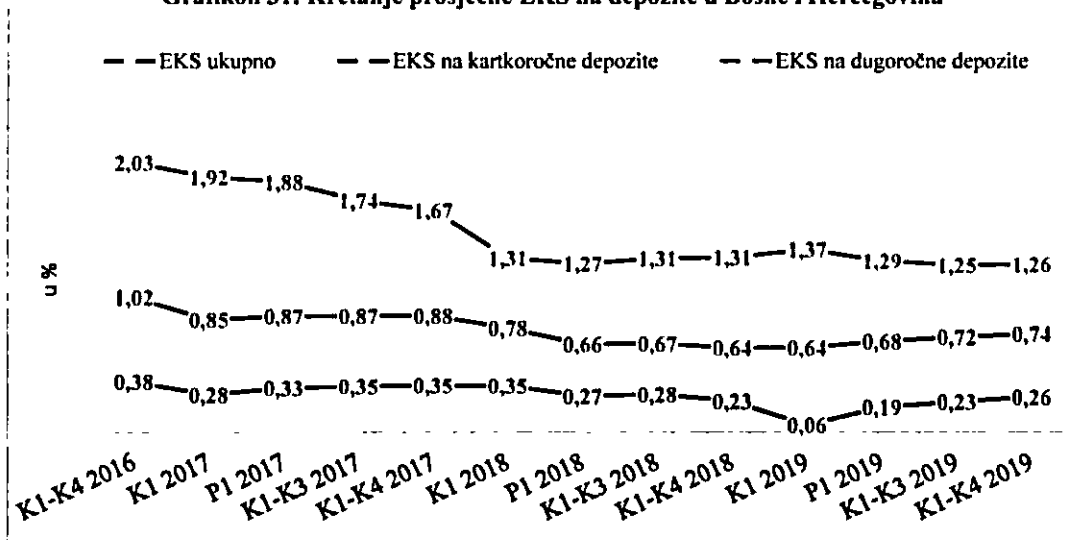

Izvor: CBBiH

Prosječna EKS na ukupne depozite deponovane u 2019. godini je ostvarila rast od 0,1 p.p. u odnosu na isti period u prošloj godini i iznosila je 0,74%. U ovom vremenskom periodu je došlo do rasta prosječne EKS na deponovane depozite za privredu za 0,27 p.p. i iznosila je 1,15%. U istom vremenskom periodu prosječna EKS za depozite stanovništva je ostvarila minimalan pad od 0,07 p.p. i iznosila 1,17%.

Prosječna EKS na kratkoročne depozite u 2019. godini je ostvarila minimalan rast od 0,03 p.p. u odnosu na isti period prošle godine i iznosila je 0,26%. U istom periodu došlo je do pada prosječne EKS na dugoročne depozite za 0,06 p.p. u odnosu na vrijednost u istom periodu prošle godine i iznosila je 1,26%. Kretanje vrijednosti prosječne EKS u periodu 2016.-2019. godina na ukupne, dugoročne kao i na kratkoročne depozite je prikazano na grafikonu ispod.

Grafikon 31: Kretanje prosječne EKS na depozite u Bosne i Hercegovina

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Tržište kapitala

- Ukupan promet na berzama u Bosni i Hercegovini na kraju 2019. godine je dostigao 903,1 mil. KM uz stopu rasta 26,1% g/g.
- Ukupna kapitalizacija dostigla 9,4 mlrd. KM uz stopu rasta 8,3% g/g.
- Svi vodeći berzanski Indeksi u svijetu su u 2019. godini ostvarili značajan rast u odnosu na kraj 2018. godine.

Indeksi

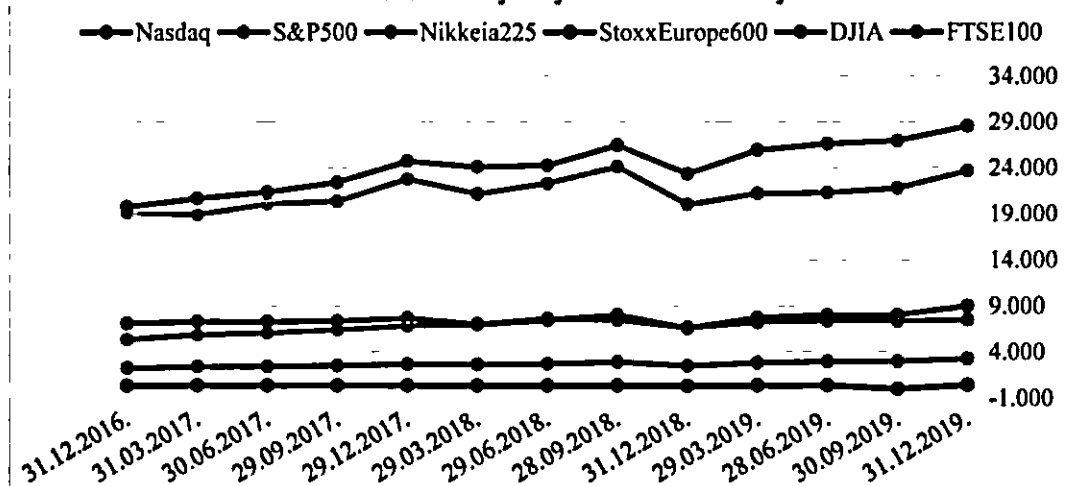
Vrijednosti svih važnijih svjetskih indeksa na kraju 2019. godine bilježe značajan rast u odnosu na kraj 2018. godine. Posebno se istakao rast tehnološkog indeksa Nasdaq od 35,2 % i S&P500 od 28,9 %. Posmatrajući kretanje indeksa na kraju 2019. godine evidentno je da su rezultati prestigli vrijednosti koje su imali u vrijeme prošlogodišnjeg vrhunca (na kraju trećeg kvartala 2018. godine).

Tabela 7: Promjena vrijednosti vodećih berzanskih indeksa u svijetu

Period	DJIA	Nasdaq	S&P 500	FTSE 100	Stoxx Europe 600	Nikkei 225
31.12.2019/31.12.2018.	22,3%	35,2%	28,9%	12,1%	23,2%	18,2%

Izvor: WSJ, Bloomberg

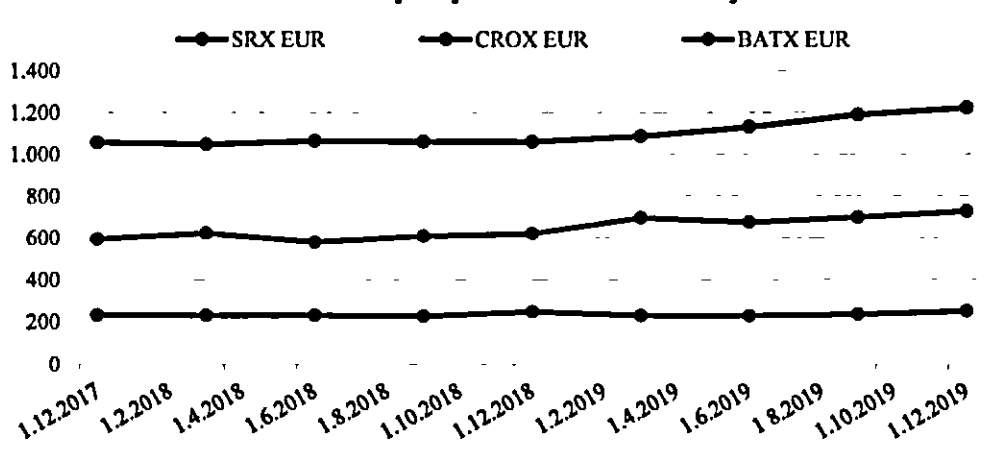
Grafikon 32: Kretanje vrijednosti Indeksa u svijetu

Izvor: WSJ, Bloomberg

Na kraju 2019. godine svi regionalni indeksi listirani na Bečkoj berzi su registrovali porast vrijednosti u odnosu na kraj 2018. godine. Najveći rast od 17,2% g/g je ostvario bosanski BATX⁴⁴ indeks, dok je hrvatski CROX imao takođe značajan rast od 15,2% g/g. Jedino je srbijanski SRX indeks ostvario minimalan rast vrijednosti od 0,9% g/g.

Grafikon 33: Kretanje vrijednosti indeksa na Bečkoj berzi

Izvor: Wiener Boerze

Slična situacija je zabilježena i na području Bosne i Hercegovine. Vrijednost indeksa investicionih fondova BIFX na Sarajevskoj berzi (u daljnjem tekstu SASE) na kraju 2019. godine je zabilježila značajan rast vrijednosti za 26,8% g/g. Slično su se ponašale i vrijednosti indeksa SASX-10 (koji prati vrijednost dionica prvih 10 kompanija na tržištu u Federaciji Bosne i Hercegovine) koji je imao rast od 29% g/g, dok je vrijednosti indeksa SASX-30 ostvarila nešto manji rast od 13,4% g/g. U Republici

⁴⁴ Učešće u BATX: „BH Telecom“ d.d. Sarajevo 17,5%, „Bosnalijek“ d.d. Sarajevo 21,6%, „Fabrika Duhana Sarajevo“ d.d. Sarajevo 12,4%, „JP Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo 12,9%, „Telekom.Srpske“ 17,5%. Izvor: <https://www.wienerborse.at/en/indices/index-values/overview/?SIN=AT0000A0FSE3&ID NOTATION=32133507&market=wbag&typo3=0&news=0&products=1&w=profile>.

Srpskoj berzanski indeksi su imali nešto skromniji rast. Tako je indeks preduzeća elektroprivrede (ERS-10⁴⁵) imao rast vrijednosti 13,1% g/g dok je BIRS zabilježio rast od 9,3% g/g.⁴⁶

Tabela 8: Promjena vrijednosti (u % g/g) indeksa na SASE i BLSE

Period	BIFX	SASX-10	SASX-30	BIRS	ERS-10
31.12.2019/31.12.2018.	26,8 %	29,0%	13,4%	9,3%	13,1%

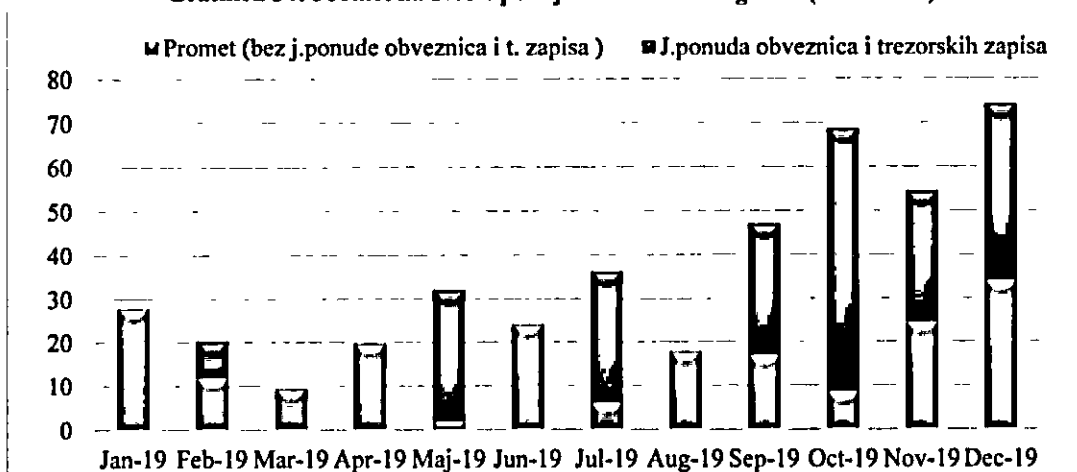
Izvor: SASE i BLSE

Ukupni promet i kapitalizacija

U 2019. godini ukupan ostvareni promet na berzama u Bosni i Hercegovini je dostigao 903,1 miliona KM što znači da je ostvario rast od 26,1% g/g u odnosu na promet u 2018. godini. Ukupan promet obveznicama i trezorskim zapisima na SASE i BLSE je dostigao 578 mil. KM.

Promet koji je ostvaren u 2019. godini na Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) je dostigao 430,9 mil. KM uz stopu rasta od 49,5% g/g. Time je ostvario učešće od 48% u ukupnom prometu na berzama u Bosni i Hercegovini. Primarnom emisijom obveznica Federacije Bosne i Hercegovine prikupljeno za emitenta 199,6 mil. KM dok je primarnom emisijom obveznica Kantona Sarajevo prikupljeno 8,2 miliona KM. Održana je i jedna primarna emisija trezorskih zapisa Federacije Bosne i Hercegovine u ukojoj je prikupljeno 20 mil. KM. Ukupan iznos emitovanih obveznica i trezorskih zapisa u 2019. godini je iznosio 227,9 mil. KM što ujedno predstavlja 52,9% ukupnog prometa na SASE. Najveći promet u ovome periodu je ostvaren dionicama Vakufska banka d.d. Sarajevo 17,4 mil. KM. Prema veličini prometa tu su još značajni i promet dionicama Sarajevo osiguranje d.d. Sarajevo u iznosu 15,5 mil. KM, Igman d.d. Konjic u iznosu od 14 mil. KM i Teledigital d.d. Sarajevo u ukupnom iznosu od 12,1 mil. KM.

Grafikon 34: Promet na SASE po mjesecima u 2019. godini (u mil. KM)

Izvor: SASE

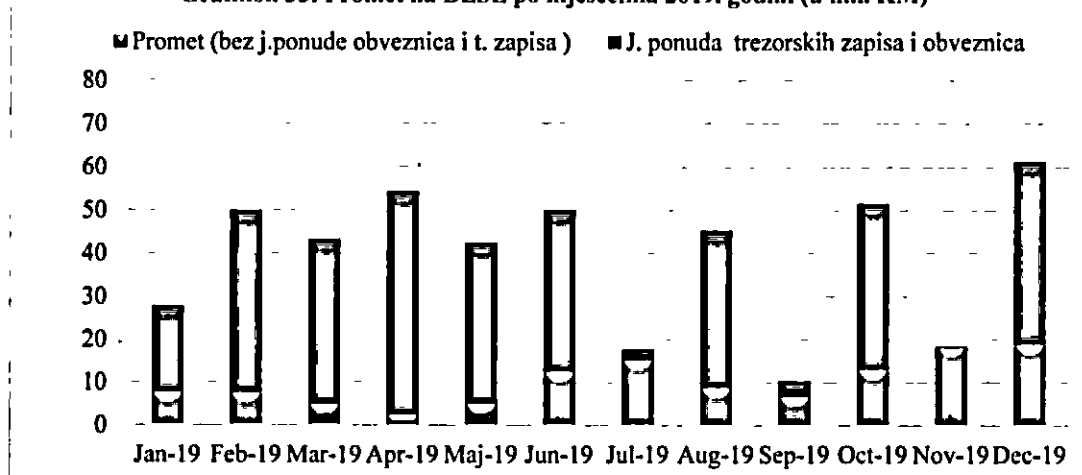
Promet koji je ostvaren na Banjalučkoj berzi (u daljnjem tekstu BLSE) u 2019. godini je dostigao 472,1 mil. KM uz stopu rasta od 10,3% g/g. Time je zauzeo 52% učešća u ukupnom prometu na berzama u

⁴⁵ U okviru indeksa ERS10 najveći rast su imali indeksi Elektrohercegovina a.d. Trebinje od 300%, RITE Gacko a d. Gacko 153.3% i Elektrodistribucija a d. Pale 141.4% u odnosu na vrijednosti na kraju prošle godine.

⁴⁶ Izmjenama Zakona o investicionim fondovima propisano je pretvaranje zatvorenih u otvorene investicione fondove te je na osnovu toga Banjalučka berza je donijela odluku o prestanku računanja i objavljivanja vrijednosti indeksa investicionih fondova Republike Srpske (FIRS) zaključno sa danom 22.09.2017. god.

Bosni i Hercegovini. Javnom ponudom trezorskih zapisa je prikupljeno 40 mil. KM, dok je javnom ponudom obveznica je prikupljeno 310,1 mil. KM, što ukupno iznosi 350,1 mil. KM i predstavlja čak 74,2% ukupnog ostvarenog prometa na BLSE. Najveći ukupni promet u 2019. godini je ostvaren dionicama Republika Srpska - izmirenje ratne štete 13 u iznosu od 9,6 mil. KM, zatim dionicama Telekom Srpske a.d. Banja Luka u iznosu 7,9 mil. KM, i Republika Srpska - izmirenje ratne štete 3 u iznosu od 7,4 mil. KM.

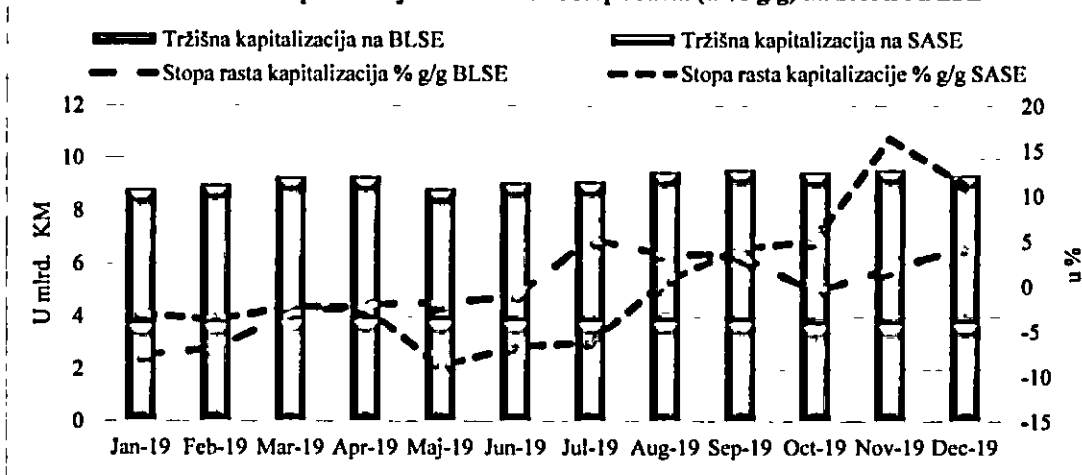
Grafikon 35: Promet na BLSE po mjesecima 2019. godini (u mil. KM)

Izvor: BLSE

Ukupna kapitalizacija na SASE i BLSE na kraju 2019. godine je dostigla 9,4 mlrd. KM uz stopu rasta 8,3% g/g. Kapitalizacija na SASE je dostigla 5,6 mlrd. KM i uz stopu rasta od 11,2% g/g je ostvarila učešće od 59,6% u ukupnoj kapitalizaciji. U isto vrijeme kapitalizacija na BLSE je dostigla 3,8 mlrd. KM i uz stopu rasta od 4,3% g/g je ostvarila učešće u ukupnoj kapitalizaciji od 40,4%.

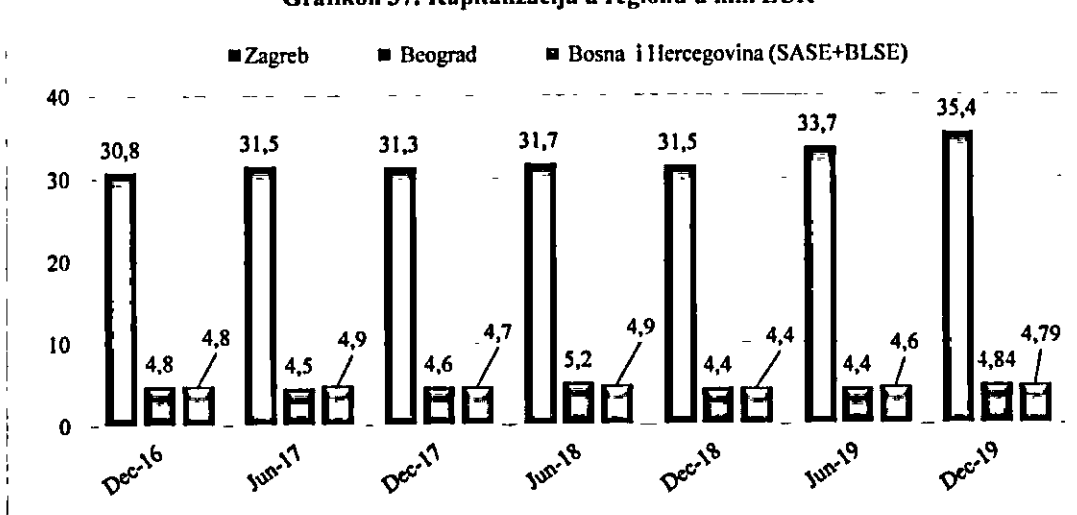
Grafikon 36: Kapitalizacija u mlrd. KM i stopa rasta (u % g/g) na SASE i BLSE

Izvor: SASE i BLSE

Gledajući regionalno kretanje u 2019. godini vrijednost kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi se uvećala za 12,6% g/g.⁴⁷ dok je kapitalizacija na Beogradskoj berzi ostvarila rast uz stopu od 9,6% g/g. (nakon pada od 14,7% zabilježenog na kraju drugog kvartala 2019. godine).

Grafikon 37: Kapitalizacija u regionu u mil. EUR

Izvor: SASE, BLSE, BELEX, CROBEX

⁴⁷ Na osnovu vrijednosti izraženih u Eur.

IV VANJSKI SEKTOR

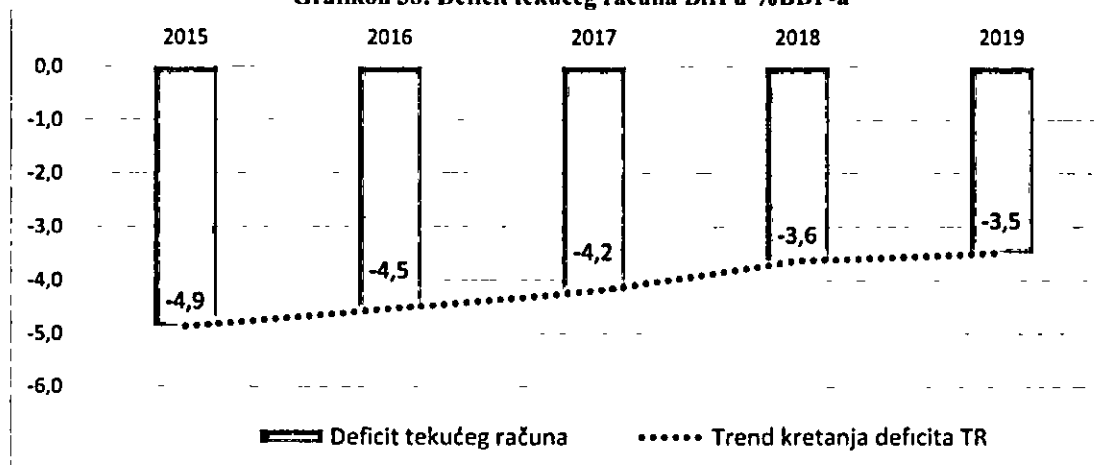
Platni bilans Bosne i Hercegovine

- Rast doznaka građana iz inostranstva
- Deficit tekućeg računa u 2019. godini 1,2 milijarde KM

Deficit tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine za 2019. godinu iznosio je 1,236 milijardi KM što predstavlja neznatno smanjenje od 0,2% u odnosu na 2018. godinu kada je deficit tekućeg računa iznosio 1,238 milijardi KM. Navedeno smanjenje deficita tekućeg računa u okviru platnog bilansa Bosne i Hercegovine predstavlja nastavak trenda pada deficita koji traje od 2014. godine (tada je deficit tekućeg računa iznosio 2 milijarde KM).

Kada se deficit tekućeg računa Bosne i Hercegovine posmatra u odnosu na učešće u BDP-u⁴⁸ (3,5%) evidentno je da je ostao skoro identičan prošlogodišnjem udjelu deficita tekućeg računa u BDP-u (3,6%). Posmatrano po kvartalima, u odnosu na isti period prošle godine, može se vidjeti da je u K1 i K2 2019. godine⁴⁹ zabilježena pozitivna stopa rasta deficita tekućeg računa od 14% odnosno 28%. U K3 došlo je do negativne stopa rasta od 55% a pad se nastavio i u K4 sa 8%.

Grafikon 38: Deficit tekućeg računa BiH u %BDP-a

Izvor: CBBiH

U 2019. godini kod izvoza roba i usluga je zabilježena skromna stopa nominalnog rasta (0,2%). Posmatrano po kvartalima rast izvoza roba i usluga u prva dva kvartala 2019. godine je ostvario rast (K1 1,1%, K2 4%) dok je u drugom dijelu godine došlo do negativne stopa rasta (K3 1%, K4 3,3%). Usluge dorade odnosno procesuiranje robe u BiH su u 2019. godini ostvarile najlošiji rezultat u proteklih pet godina (pad od 1,2%)⁵⁰.

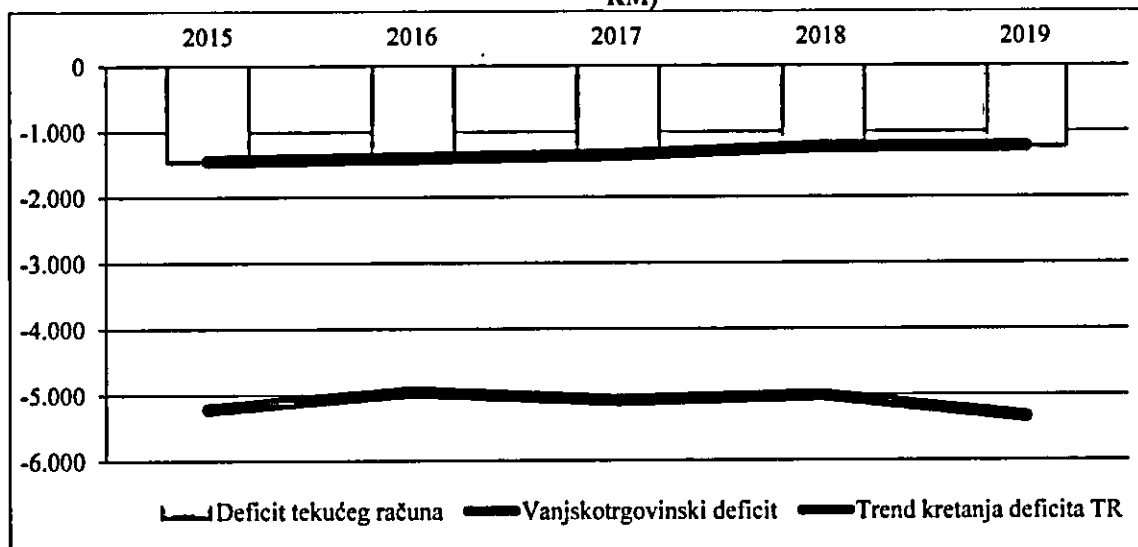
Uvoz roba i usluga je i u 2019. godini nastavio sa rastom (1,8%). U K1 je rast iznosio 3,8%, K2 4,9%, K3 -1,3% te u K4 0,3%.

⁴⁸ Izvor podataka: BIIAS, BDP rashodni pristup, april 2020. godine

⁴⁹ Izvor podataka: CBBiH

⁵⁰ IMF – BPM6 A3.26 - U metodologiji platnog bilansa, promjena vlasništva je princip koji determiniše pokrivenost i vrijeme registracije međunarodnih transakcija. Posljedica primjene koncepta promjene vlasništva u robnoj razmjeni je da će se izvoz roba rasporediti na području prebivališta novog vlasnika i uvoz na području prebivališta bivšeg vlasnika. Međutim, internacionalni standardi za međunarodnu statistiku trgovine, kao i povrati carina u većini ekonomija, zasnivaju se umjesto toga na fizičkom kretanju roba preko nacionalnih i carinskih granica, a praćenje ovih pokreta se nužno ne poklapaju s promjenama u vlasništvu.

Grafikon 39: Usporedni prikaz kretanja vanjskotrgovinskog i deficita tekućeg računa po godinama (u milionima KM)

Izvor: CBBiH

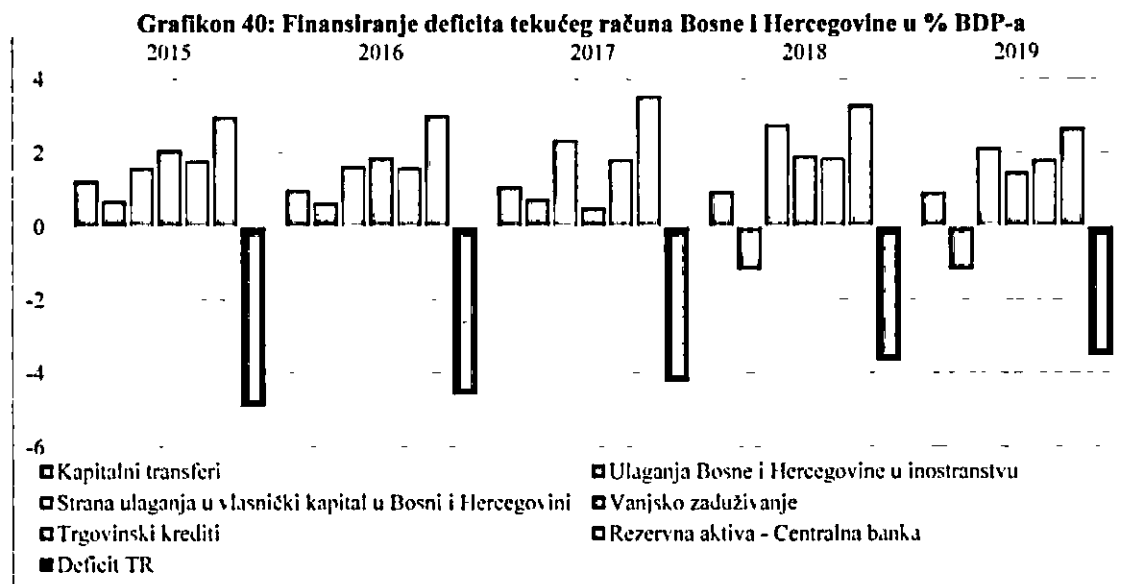
Porast tekućih neto priliva iz inostranstva od 8,2% (g/g) je rezultat porasta priliva od 6,6% uz istovremeni rast neto odliva u inostranstvo za 2,5%. Kod tekućih priliva novca se može primjetiti porast priliva novca kod domaćinstava za 7,9% (sa 4,792 milijarde KM u 2018. godini na 5,168 milijardi KM u 2019. godini).

Kada se posmatraju komponente priliva novca kod domaćinstava evidentno je da su sve komponente zabilježile godišnji rast, pa su tako naknade zaposlenim (sezonskim radnicima, rezidentima Bosne i Hercegovine) u inostranstvu porasle za 7,3%, doznake građana iz inostranstva za 9,3% (komponenta sa najvećim uticajem na rast priliva, 252 miliona KM je više doznačeno u 2019. u odnosu na godinu prije) doznake po osnovu socijalnih beneficija iz inostranstva za 3,8% te ostali tekući transferi iz inostranstva sa rastom od 23,8% (g/g).

Kod tekućih odliva novca u inostranstvo evidentan je porast odliva u nefinansijskom sektoru od 16,9% (g/g), koji su u najvećoj mjeri uzrokovani odlivima dohodka na vlasnički kapital i udjele u investicionim fondovima (po osnovu reinvestirane dobiti od direktnih investicija).

Dividende od direktnih i portfolio investicija su u 2018. godini bile 248 miliona KM dok su u 2019. godini iznosile 202 miliona KM (-18,3% g/g). Reinvestirana dobit od direktnih investicija kod nefinansijskih preduzeća je 2019. iznosila 320 miliona KM dok je godinu ranije taj iznos bio daleko manji, tačnije 175 miliona KM (82,6% g/g).

Finansiranje deficita tekućeg računa se realizovalo povlačenjem strane aktive od 411 miliona KM (4% više u odnosu na prethodnu godinu). Inostrane obaveze Bosne i Hercegovine u smislu finansiranja deficita tekućeg računa su finansirane kroz prilive stranih ulaganja u vlasnički kapital koja su iznosila 746 miliona KM. Detaljnije posmatrano, ova ulaganja su se sastojala od ulaganja u vlasničke udjele u iznosu 266 miliona KM i ulaganja iz reinvestirane dobiti (od direktnih stranih ulaganja) u iznosu 480 miliona KM. Pored toga inostrane obaveze Bosne i Hercegovine su finansirane sredstvima trgovinskih kredita u iznosu 629 miliona KM (u potpunosti kratkoročnim kreditima), sredstvima rezervne aktive⁵¹ te vanjskim zaduživanjem (u koji ulazi otplata duga) u iznosu 511 miliona KM.

Vanjskotrgovinska robna razmjena

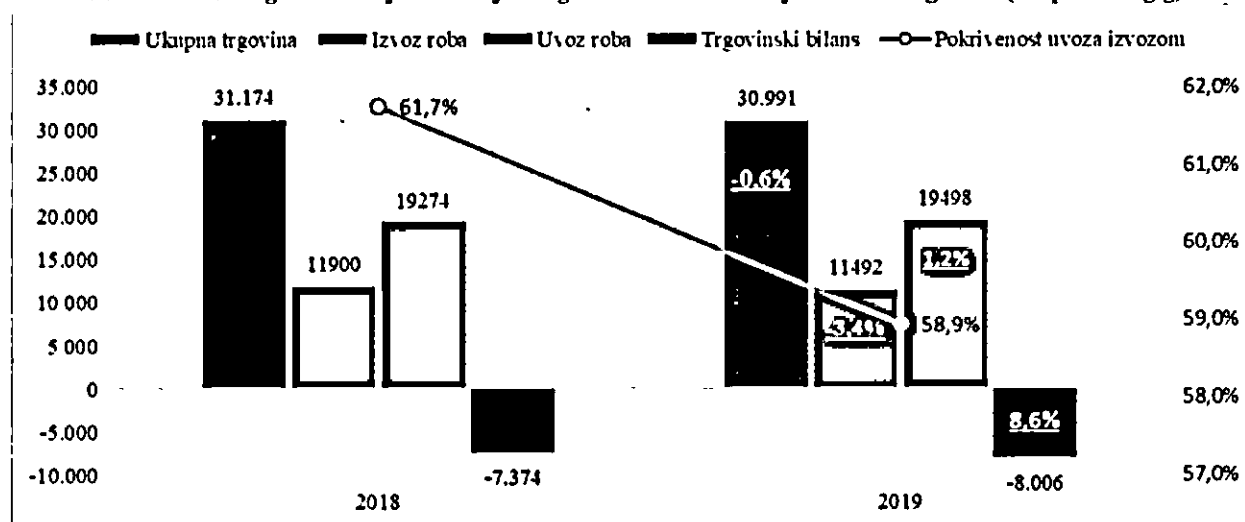
- *Usporavanje trenda rasta vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom dodatno intenzivirano u drugoj polovini 2019. godine*
- *Pad robnog izvoza, usporen rast uvoza roba i povećanje vanjskotrgovinskog deficita*
- *Slabija pokrivenost uvoza izvozom roba*

Za razliku od prethodne godine kada je Bosna i Hercegovina zahvaljujući povoljnim poslovnim prilikama u glavnim trgovinskim partnerima ostvarila vrlo dobar vanjskotrgovinski rezultat, to nije bio slučaj u 2019. godini. Naime, prema trenutno raspoloživim podacima BHAS za 2019. godinu u Bosni i Hercegovini je došlo do značajnog slabljenja vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom koja je dodatno intenzivirana u posljednjih nekoliko mjeseci. Opšte poznata činjenica je da Bosna i Hercegovina u vanjskotrgovinskom smislu prilično zavisi od ekonomskih kretanja u zemaljama EU, obzirom da skoro 75% izvoza roba plasira na tržišta zemalja EU, dok se s druge strane oko 60% uvoza snadbijeva iz EU. S toga, ekonomska kretanja u okviru ovih zemalja uz nivo proizvodnje u okviru domaćeg proizvođačkog sektora skoro u potpunosti determinišu kretanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Naime, slabljenje ekonomske aktivnosti u zemljama EU dovelo je do slabljenja izvozne tražnje što se manifestovalo smanjenjem proizvodnje u prerađivačkoj industriji i slabljenjem robnog izvoza Bosni i

⁵¹ Za razliku od monetarnog sektora gdje se analizira stanje deviznih rezervi na kraju perioda ovdje se prate tokovi novca.

Hercegovini. Tako je Bosna i Hercegovina prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2019. godine zabilježila pad izvoza od 3,4% i usporen rast robnog uvoza od 1,2%, što je rezultiralo značajnim povećanjem robnog deficita od 8,6%, dok je pokrivenost uvoza izvozom smanjena za skoro 3 procentna poena (dalje u tekstu p.p).⁵² Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za 2019. godinu prikazan je na grafikonu ispod

Grafikon 41. Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za 2019. godinu (stope rasta g/g)

Izvor:BIHAS

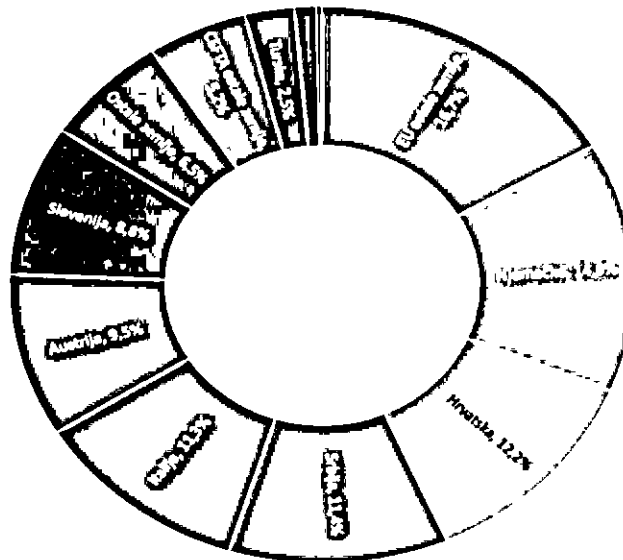
Izvoz roba

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za 2019. godinu Bosna i Hercegovina je ostvarila robni izvoz u vrijednosti od oko 11,5 milijardi KM što je za 3,4% manje u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, posmatrano po kvartalima, registrirane stope rasta robnog izvoza su iznosile: K1: -0,6%, K2:0,4%, K3:-5,8%, K4:-7,5% respektivno. I ovi pokazatelji potvrđuju slabljenje ekonomske aktivnosti u Bosni i Hercegovini iz kvartala u kvartal prema kraju godine. Ako se robni izvoz u 2019. godini posmatra po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija smanjenja izvoza roba koja su dovela do smanjenja ukupnog izvoza roba registrirana u okviru većine tradicionalno izvozno orijentiranih grana kao što su aluminijum 31% (1,8 p.p), koks i naftni derivati 76% (-1,4 p.p), namještaj 16%(-1,0 p.p), i proizvodi prehrambene industrije 7% (-0,4 p.p) i dr. S druge strane, povećanja robnog izvoza koja ipak nisu bila dovoljna da bi se spriječio pad ukupnog robnog izvoza su registrirana u okviru izvoza električne opreme 16% (0,9 p.p), gotovih metalnih proizvoda 6,9% (0,7 p.p), proizvoda od gume i plastičnih masa 18,1% (0,7 p.p), građevinskog materijala od preko 50% (0,6 p.p), te mašina i uređaja 5,3% (0,3 p.p). Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, u 2019. godine Bosna i Hercegovina je najviše robe izvezla na tržište zemalja EU28 u iznosu od preko 8,4 milijardu KM što predstavlja oko 73,5% ukupnog robnog izvoza i smanjenje od 3,4% u odnosu na isti prethodne godine. U zemlje CEFTA-e u istom vremenskom periodu izvezeno je preko 1,9 milijardi KM što predstavlja oko 16,2% ukupnog izvoza roba i smanjenje od 2,3% u odnosu na isti period prethodne godinu. Posmatrano pojedinačno po zemljama koje spadaju u glavne trgovinske partnere, najznačajnija smanjenja izvoza roba zabilježena

⁵²Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika robne razmjene Bil i s inostranstvom, januar-decembar 2019. godine“, 20.01.2020. godine.

su prilikom izvoza na Kosovo 97% (-1,1 p.p), Njemačku 3,8%(-0,6 p.p), Sloveniju 4,8% (-0,4 p.p), Hrvatsku 4,4% (-0,5 p.p) i Italiju 3,9% (-0,4 p.p) i u Tursku 9,5% (-0,3 p.p), u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane najznačajnija povećanja izvoza roba su registrirana prilikom izvoza u Austriju 6,7% (0,6 p.p) i Srbiju 4,6% (0,5 p.p) u odnosu na isti period prethodne godine. Grafički prikaz strukture robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine po glavnim trgovinskim partnerima za 2019. godinu prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 42. Struktura robnog izvoza po glavnim trgovinskim partnerima u 2019. godine

Izvor: BHAS

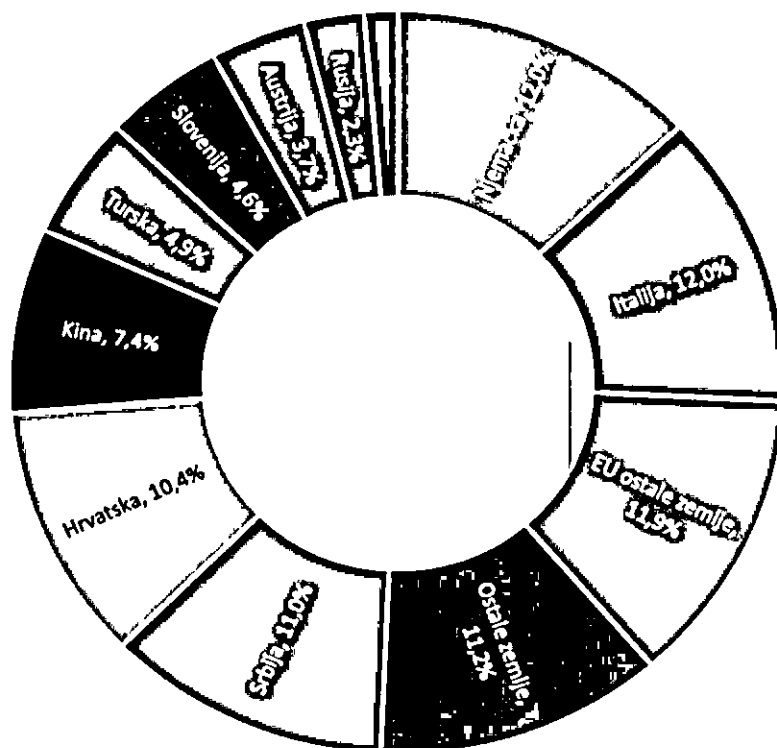
Uvoz roba

Bosna i Hercegovina tokom 2019. godine ostvarila je uvoz roba u vrijednosti od oko 19,5 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 1,2% u odnosu na isti period prethodne. Međutim, ako se robni uvoz posmatra na kvartalnom nivou vidljivo je da je u drugoj polovini godine došlo do značajnog slabljenja robnog uvoza u Bosnu i Hercegovinu pri čemu je u K3 i K4 registriran pad robnog uvoza od -3% odnosno -1,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovakva kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene na neki način odlikavaju usporavanje ukupne ekonomske aktivnosti, odnosno sporiji rast proizvodnje, potrošnje i investicija u zemlji tokom 2019. godine u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano pojedinačno po proizvodima najznačajnija povećanja uvoza roba, a samim tim i doprinosi rastu su registrirana u okviru uvoza: naftnih derivata i koksa od 24% (1,7 p.p), električne energije 51,4% (0,5 p.p), motornih vozila 10,6% (0,6 p.p) i prehrambenih proizvoda 5,4% (0,5 p.p). S druge strane, uvoz je smanjen u okviru kategorija sirova nafta, bazni metali, hemijski proizvodi, koža i tekstil, što je u konačnici i rezultiralo ovom stagnacijom ukupnog robnog uvoza

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, tokom 2019. godine uvoz roba iz zemalja EU iznosio je skoro 12,1 milijardu KM, što predstavlja oko 62,3% ukupnog robnog uvoza i povećanje za oko 3,6%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio skoro 2,4 milijarde KM što predstavlja oko 12,2% ukupnog uvoza i povećanje od 3,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama, tokom 2019. godine došlo je do povećanja uvoza roba iz Italije 7,5% (0,8 p.p), Hrvatske 5,5% (0,5 p.p), Njemačke 1,8% (0,2 p.p), Kine 8,2% (0,6), Srbije 3,8% (0,4 p.p), Austrije 7,2% (0,3 p.p), dok je uvoz roba smanjen prilikom uvoza iz Rusije za preko 50% (-2,5 p.p) i Slovenije 1,1% (-0,1 p.p). Grafički

prikaz strukture robnog uvoza iz Bosne i Hercegovine po glavnim trgovinskim partnerima za 2019. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 43. Struktura robnog uvoza po glavnim trgovinskim partnerima za 2019. godine

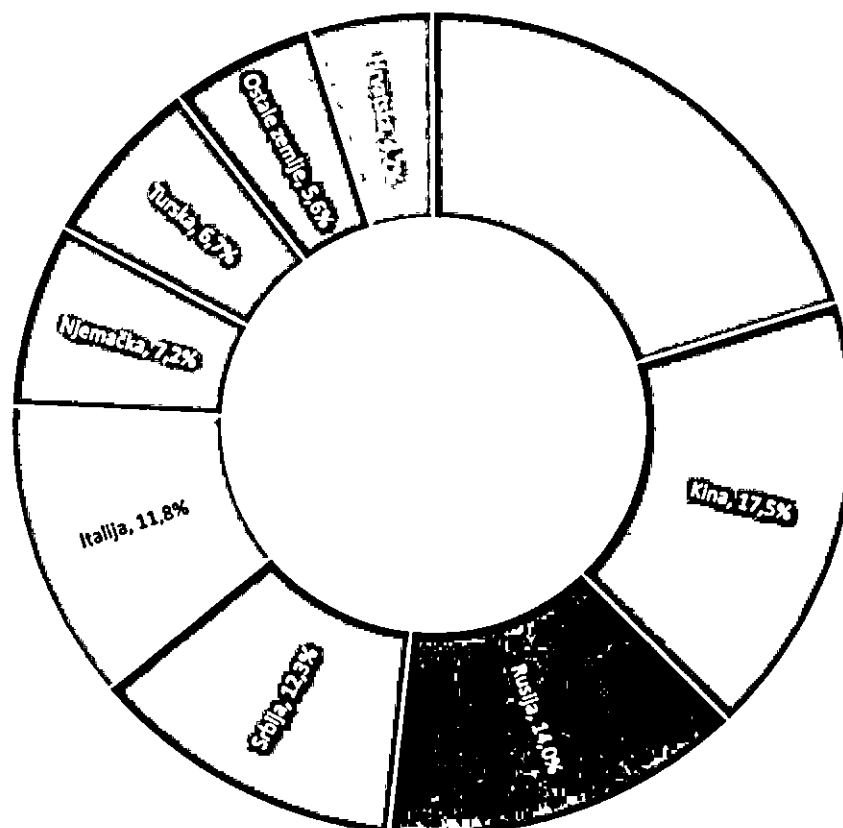

Izvor: BHAS

Trgovinski bilans

Viša osnovica i stopa rasta uvoza roba i pad robnog izvoza rezultirali su značajnijim povećanjem robnog deficita u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je robni deficit u 2019. godini iznosio preko 8 milijardi KM, što predstavlja nominalno povećanje od 632 miliona KM odnosno 8,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po proizvodima, najznačajnija povećanja vanjskotrgovinskog deficita registrirana su u okviru: rafiniranih naftnih derivata, motornih vozila, farmaceutskih i prehrambenih proizvoda. S druge strane, Bosna i Hercegovina je tokom posmatranog perioda nastavila da ostvaruje suficit u okviru kategorija kao što su električna energija, namještaj, određeni proizvodi metalne industrije i obuća. Grafički prikaz strukture robnog deficita u Bosne i Hercegovine po glavnim trgovinskim partnerima za 2019. godinu prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 44. Struktura robnog deficita po glavnim trgovinskim partnerima za 2019. godinu

Izvor:BIAS

Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba za 2019. godinu iznosila je 58,9% što predstavlja pogoršanje od skoro 3 p.p u odnosu na prethodnu godinu.

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama EU u 2019. godine je iznosila 69,4%, dok je u istom vremenskom periodu pokrivenost sa zemljama CEFTA-e iznosila oko 79%.

Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, pokrivenost uvoza izvozom je iznosila: Austrija 151%, Slovenija 111%, Njemačka 71,7%, Hrvatska 69,3%, Srbija 60,9% i Italija 55,7%.

Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za 2019. godinu po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 9. Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za 2019. g. po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvor i vrsta dobavljača prema harmoniziranom sistemu kodova EPR	UKUZ				UKUZ				DEFICIT				Polarnost uvoza izvozom
	2018	2019	2019/2018 promjena %		2018	2019	2019/2018 promjena %		2018	2019	2019/2018 promjena %		
	u mlj KM	u mlj KM	g/g	pp	u mlj KM	u mlj KM	g/g	pp	u mlj KM	u mlj KM	g/g	pp	
UKUPNO	11900	11492	-3,4	-3,4	19268	19498	1,2	1,2	-7368	-8006	8,6	8,6	58,9%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI	171	150	-12,4	-6,2	545	587	7,0	0,22	-374	-438	17,0	0,85	25,5%
2 ŽIVOTINJSKOG PORUČKA	224	219	-2,5	-0,5	757	762	0,7	0,03	-533	-543	2,0	0,14	28,7%
3 PROIZVODI BILJNOG	114	124	8,8	0,8	207	185	-10,6	-0,11	-93	-61	-34,4	-0,43	67,0%
4 PORUČKA	319	307	-3,9	-0,10	1576	1658	5,2	0,43	-1257	-1351	7,5	1,28	18,5%
5 MASTI I ULJA	114	124	8,8	0,8	207	185	-10,6	-0,11	-93	-61	-34,4	-0,43	67,0%
6 ŽIVOTINJSKOG PORUČKA I	319	307	-3,9	-0,10	1576	1658	5,2	0,43	-1257	-1351	7,5	1,28	18,5%
7 PREDKRAMBENE	1298	1070	-17,6	-1,92	2974	2882	-3,1	-0,48	-1676	-1812	8,1	1,85	37,1%
8 PROIZVODI MINERALNOG	992	936	-5,6	-0,47	1786	1752	-1,9	-0,13	-794	-816	2,8	0,30	53,4%
9 PORUČKA	415	499	20,2	0,71	1254	1311	4,5	0,30	-839	-812	-3,2	-0,37	38,1%
10 INDIJUM I IZVODCI	192	143	-25,4	-0,41	448	377	-15,8	-0,37	-256	-234	-8,7	-0,30	37,9%
11 DRVO I PROIZVODI OD	802	756	-5,7	-0,38	291	315	8,2	0,12	511	441	-13,6	0,94	240,0%
12 DRVETA	325	281	-13,5	-0,37	654	651	-0,7	-0,02	-129	-170	31,5	0,55	62,9%
13 CELULOZA, PAPIR I KARTON	627	636	1,4	0,07	1232	1236	0,3	0,02	-605	-600	-0,8	-0,07	51,5%
14 I NITROVI PROIZVODI	757	765	1,1	0,07	343	370	7,9	0,14	414	395	-4,6	0,26	206,8%
15 TEKSTIL I TEKSTILNI	90	144	60,5	0,46	383	397	3,7	0,07	-293	-253	-13,7	0,55	36,3%
16 PROIZVODI	12	22	77,7	0,08	18	30	66,7	0,06	4	9	44,1	0,04	71,7%
17 OBUĆA, SEŠIRI, KAPE I	2290	2100	-8,3	-1,60	2203	2152	-2,3	-0,25	87	-62	-159,8	1,89	97,6%
18 SUŠIČI PROIZVODI	1437	1590	10,6	1,29	2564	2758	3,5	0,49	-1227	-1168	-4,8	-0,80	57,7%
19 PROIZVODI OD KAMENA,	371	381	2,8	0,09	1355	1468	8,3	0,39	-884	-1087	10,4	1,39	26,0%
20 GIPS, CEMENTA I SUŠIČI	32	35	10,1	0,03	290	285	-1,7	-0,03	-258	-250	-3,2	-0,11	12,7%
21 BISKER, PLEKMENTI METALI I	205	213	3,9	0,07	12	14	16,7	0,01	193	199	3,0	-0,08	1520,0%
22 NITROVI PROIZVODI,	1227	1114	-9,2	-0,95	469	494	5,3	0,13	758	620	-18,2	1,87	225,5%
23 BAZNI METALI I PROIZVODI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
24 OD BAZNIH METALA	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
25 MAŠINE, APARATI,	0	0,0000,1	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
26 MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
27 TRANSPORTNA SREDSTVA	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
28 I NITROVI DIELOVI I	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
29 SATOVI, MIERNI, MUZIČKI I	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
30 MEDICINSKI INSTRUMENTI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
31 ORUŽJE I MUNICIJA,	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
32 NITROVI DIELOVI I PRIBOR	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
33 BAZNI PROIZVODI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
34 UMIJETNIČKA DJELA,	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
35 REKREACIONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
98 NEKAZIVSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: BHAS

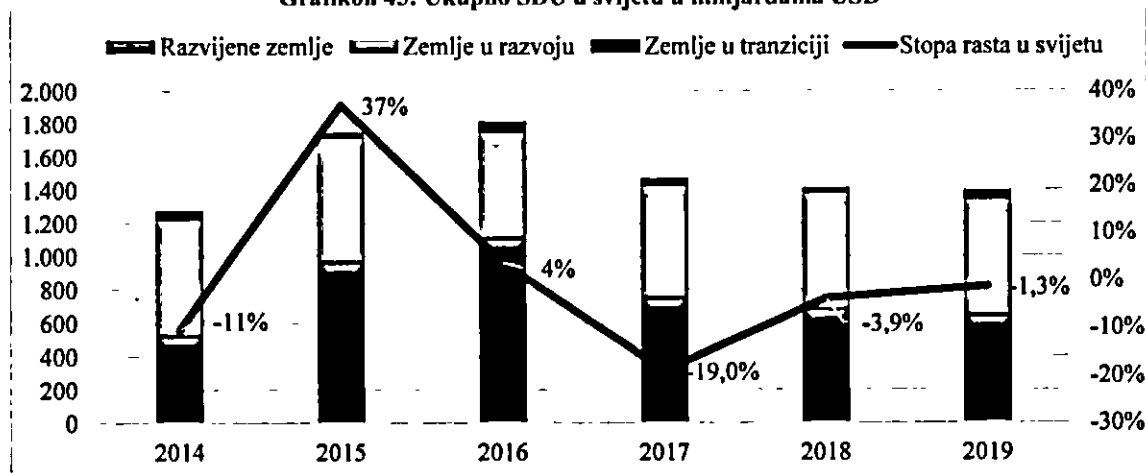
VISTRANA DIREKTA ULAGANJA

- Dana 06.09.2019. godine kreditna agencija Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B pozitivni izgledi“.
- Prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine u platnom bilansu strana direktna ulaganja u 2019. godini su iznosila 898,6 mil. KM i veća su za 11,6% u odnosu na isti period prošle godine.

Ulaganja u svijetu i regionu

Gledajući globalno prema podacima UNCTAD-a⁵³ strana direktna ulaganja (u daljnjem tekstu SDU) su u 2019. godini manja za 1,3% g/g. Interesantno je da su SDU prema razvijenim zemljama u 2019. godini ostala istorijski gledano na rekordno niskom nivou⁵⁴ sa procijenjenih 643 milijardi USD, smanjivši se za 6% u odnosu na ulaganje u 2018. godini. SDU u Evropsku uniju (u daljnjem tekstu EU) su takođe manja za 15% g/g i dostigla su 305 milijardi dolara, dok su tokovi ulaganja prema Sjedinjenim Državama ostali stabilni uz minimalan pad od 1% g/g sa dostignutih 251 milijardi dolara.

Grafikon 45: Ukupno SDU u svijetu u milijardama USD

Izvor: UNCTAD, FDI/MNE database

U izvještaju se takođe se navodi da su u ovom periodu najveći negativan uticaj na ulaganje imali međunarodni trgovinski sporovi između Kine i USA uz neriješeno pitanje Brexita. Takođe, prema procjeni u 2020. godini se pored usporavanja globalnog privrednog rasta očekuje se i nastavak smanjenja globalnih ulaganja.

Ulaganja u Bosni i Hercegovini

Prema podacima objavljenim od strane Centralne banke Bosne i Hercegovine⁵⁵ ukupna strana ulaganja u 2019. godine su iznosila 898,6 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 11,6% g/g. Reinvestirane zarade⁵⁶ u 2019. godini su iznosile 479,7 mil. KM i veće su za 25,3% g/g. Učestvovala su sa 53,4% u neto finansijskoj pasivi.

⁵³ The United Nations Conference on Trade and Development

⁵⁴ Investment Trends Monitor No.33.

⁵⁵ CBBiH - BOP6_Q 2015-Q4 2019.

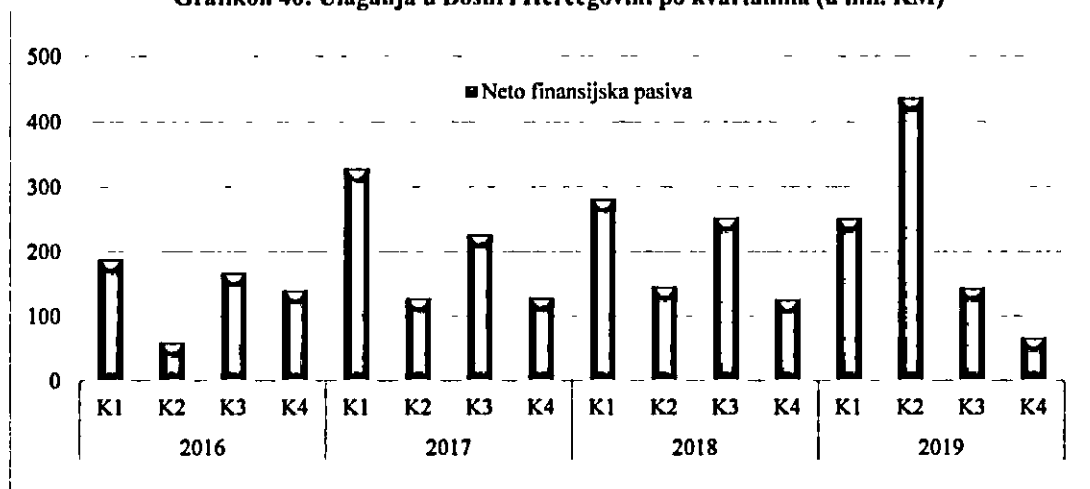
⁵⁶ Pokazuje odnos ulaganja u već postojeće kapacitete u odnosu prema ulaganjima u nove projekte.

Tabela 10: Strana direktna ulaganja po kvartalima

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2016	88,2	59,4	167,5	140,1	555,2
2017	28,4	127,4	227,1	128,5	811,4
2018	81,5	145,5	252,4	125,6	805,0
2019	51,7	436,6	143,6	66,7	898,6

Izvor: CBBiH

Grafikon 46: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Ulaganje prema djelatnostima i zemlji porijekla

Posmatrajući SDU prema vrstama djelatnosti prema dostupnim podacima⁵⁷ CBBiH u prva tri kvartala 2019. godine, najviše se ulagalo u prerađivačku industriju 162,6 mil. KM. U okviru ove industrije najveća ulaganja su bila u proizvodnju baznih metala 49,4 mil. KM, proizvodnju motornih vozila i prikolica 27,7 mil. KM, proizvodnju kože i srodnih proizvoda 26,8 mil. KM te proizvodnju gotovih metalnih proizvoda 25,7 mil. KM.

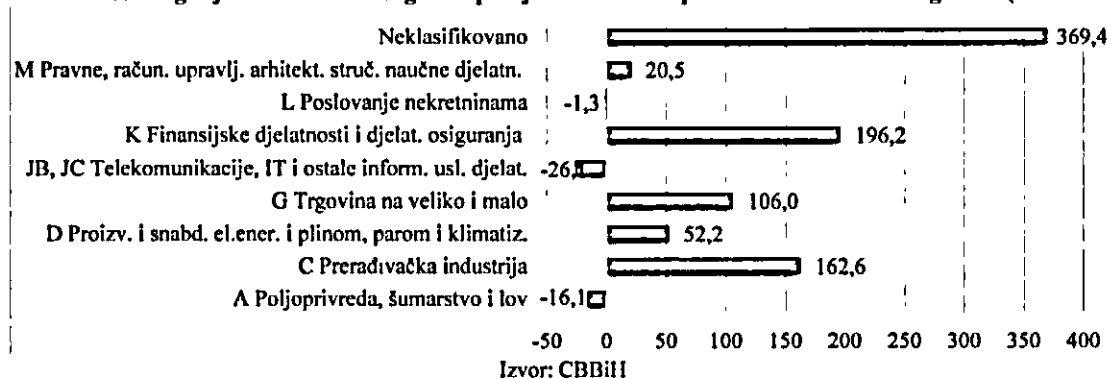
Gledajući prema veličini, značajno je još bilo ulaganje u finansijsku djelatnost i djelatnost osiguranja 196,2 mil. KM i te ulaganje u trgovinu na veliko i malo 106 mil. KM. Najveće povlačenje kapitala je bilo iz oblasti poljoprivredne proizvodnje (-16 mil. KM) i telekomunikacija (-26,1 mil. KM). Najznačajnija ulaganja po djelatnostima prikazana su na grafikonu ispod.⁵⁸

⁵⁷ Ovi podaci se prikupljaju po drugoj metodologiji za razliku od podataka u platnom bilansu. Podatak za četvrti kvartal nije bio objavljen u periodu pripreme Ekonomskih trendova. Izvor: Tokovi direktnih investicija u Bosni i Hercegovini klasifikovani po zemlji stranog investitora.

⁵⁸ Napomena: Pod stavkom neklasifikovano se vodi 369,4 mil. KM.

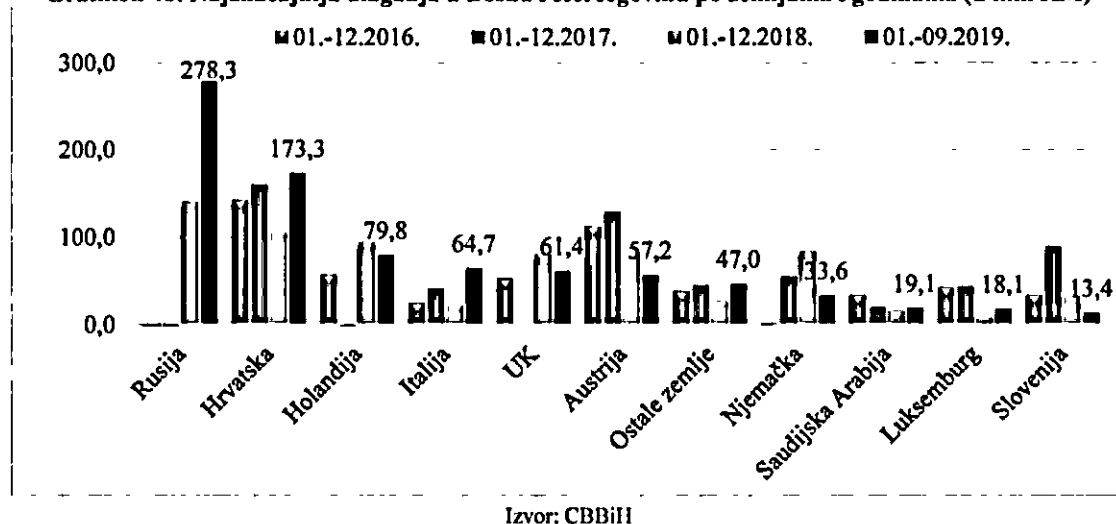
Grafikon 47: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po djelatnostima u prva tri kvartala 2019. godine (u mil. KM)

Posmatrano strukturno tj. prema komponentama, najviše investicija je realizovano u formi vlasničkih udjela koji su iznosili 308,4 miliona KM, dok su zadržane zarade iznosile 446 miliona KM i 108,8 mil. KM ostali kapitali.

Posmatrajući SDU prema zemlji porijekla (prva tri kvartala 2019. godine) najveća evidentirana ulaganja prema Bosni i Hercegovini su bila iz Rusije u iznosu od 278,3 mil. KM i Hrvatske sa 173,3 mil. KM. Takođe, značajna su ulaganja iz Holandije sa 79,8 mil. KM, Italije sa 64,7 mil. KM i Velike Britanije sa 61,4 mil. KM. U ovom periodu nije bilo značajnijeg povlačenja kapitala tako da je najveće evidentirano povlačenje bilo prema Sjedinjenim Američkim Državama u iznosu od 5,7 mil. KM.

Grafikon 48: Najznačajnija ulaganja u Bosnu i Hercegovinu po zemljama i godinama (u mil. KM)

Kreditni rejting Bosne i Hercegovine

Dana 06.09.2019. godine kreditna agencija Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B pozitivni izgledi“. U prethodnoj ocjeni (mart 2019. godine) ova kreditna agencija je unaprijedila Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting sa „B stabilni izgledi“ na „B pozitivni izgledi“. Trenutno važeća ocjena „B3 stabilni izgledi“, od strane Moody's Investors Service, se nije mijenjala tj. u septembru 2019. godine je samo potvrđena već ranije ustanovljena ocjena od strane ove agencije.

VI POSLOVNO OKRUŽENJE

- *Prema izvještaju Svjetske banke i drugih međunarodnih organizacija poslovno okruženje u Bosni i Hercegovini je rangirano ispod zemalja u regionu.*
- *Nastavljena institucionalna i finansijska podrška malim i srednjim firmama u 2019. godini*
- *Nastavljen rad na projektima koje finansiraju i provode brojne međunarodne organizacije s ciljem poboljšanja uslova poslovanja i podsticaja razvoju malih i srednjih preduzeća.*

Stabilno i uređeno poslovno okruženje, pravna i politička sigurnost, jednostavan administrativni aparat bez nepotrebnih prepreka i provođenje adekvatne zakonske regulative, uz pristupačnost finansijskih izvora su osnovni preduslov uspješnog poslovanja privrednih subjekata. Unapređenje poslovne klime uz podršku poslovnim subjektima za poslovanje u uslovima razvijene tržišne ekonomije je takođe proklamovano i u svim usvojenim razvojnim planovima (na entitetskom i državnom nivou u Bosni i Hercegovini). Značaj unapređenja poslovne klime je naročito naglašen kroz provođenje procesa tranzicije i strukturnih reformi koje je potrebno provesti u Bosni i Hercegovini s ciljem dobijanja kandidatskog statusa te u krajnjoj instanci punopravnog članstva u Evropskoj Uniji.

Međunarodni izvještaji o poslovnom okruženju i konkurentnosti Bosna i Hercegovina u svijetu

Prema izvještaju Evropske banke za obnovu i razvoj (u daljnjem tekstu EBRD⁵⁹) „Transition report 2019-2020“ u Bosni i Hercegovini je kašnjenje konstituisanja vlasti značajno usporilo i blokiralo proces tranzicije u 2019. godini. Među najznačajnijim aktivnostima koje je potrebno provesti naglašen je značaj unapređenja poslovne klime te nastavak procesa reformisanja neefikasnog sistema javne uprave. Naglašena je urgentnost provođenja reforme, jer je kako se navodi javna uprava u Bosni i Hercegovini složena i često ima preklapanje nadležnosti, duplikacije funkcija i nejasna je podjela odgovornosti na različitim nivoima vlasti. Takođe se ističe potreba depolitizacije sistema uz nastavak provođenja procesa privatizacije velikih kompanija u većinskom vlasništvu države. Kao pozitivno navodi se da je Bosna i Hercegovina dostavila odgovore na upitnik Evropske Komisije, kao dio procesa u dobijanju kandidatskog statusa. U svome izvještaju o uspješnosti ekonomske tranzicije EBRD mjeri uspješnost pojedinih zemalja na osnovu šest indikatora. To su konkurentnost, organizovanost, ekološka orijentiranost, inkluzivnost, otpornost i integrisanost⁶⁰. Prema prosječnoj ocjeni od svih šest indikatora Bosna i Hercegovina je regionalno rangirana ispod susjeda. Poređenja radi prosječna ocjena data za Jugoistočnu Evropu je je 6,1 (od svih 6 indikatora), dok je 5,1 ocjena za Bosnu i Hercegovinu, 5,99 za Srbiju i 6,54 za Hrvatsku⁶¹.

Prema izvještaju Svjetske banke, Doing Business 2020⁶²(u daljnjem tekstu DB2020), Bosna i Hercegovina je rangirana na 90. mjestu od 190 zemalje a takođe je i najslabije plasirana država u regionu⁶³. Po rangi joj je najbliža Albanija na 82. mjestu, Srbija na 44. mjestu a Hrvatska na 51. mjestu. Zanimljivo je da je i dalje najbolje rangirana država u regiji Makedonija koja je na 17. mjestu. Od deset indikatora, koji se mjere u ovom izvještaju Bosna i Hercegovina je najbolje plasirana u provođenju prekogranične trgovine 27. mjesto, u oblasti rješavanja nesolventnosti 37. mjesto i dobijanju kredita 67. mjesto. Od svih indikatora najslabije je rangirana u oblasti pokretanja poslovanja 184. mjesto i u oblasti dobijanja građevinskih dozvola 173. mjesto, mada je prema izvještaju u DB 2020 ipak napravljen

⁵⁹ <https://2019-tr-brd.com/countries/#!bosniaandherzegovina>

⁶⁰Ocjene pojedinih indikatora se daju od 1-10 gdje ocjena 10 znači najbolju tranziciju zemlje u globalne tokove.

⁶¹ Veća ocjena znači bolju poziciju.

⁶² Izvještaj Doing business 2020 se odnosi na promjene koje su se desile u 2019. godini.

⁶³ <https://www.doingbusiness.org/en/rankings>

izvjestan napredak. Pored navedenog poboljšanja u dobijanju građevinskih dozvola, Bosna i Hercegovina je na rang listi napredovala u bržem i lakšem rješavanju finansijske nesolventnosti te rješavanju i registraciji poslovanja⁶⁴. Pored ovoga izražen je problem zaštite prava investitora (posebno malih ulagača) te sprovođenja poslovnih ugovora.

Prema izvještaju „Transparency international Corruption Perception Index“⁶⁵ za 2019. godinu, sve zemlje u regionu su pogoršale svoj status što znači da postoje zastoji u provedbi proklamovane borbe protiv korupcije. Tako je u 2019. godini Bosna i Hercegovina rangirana na 101. mjestu od ukupno 180 zemalja. Među zemljama u regionu najlošije su rangirane Albanija 106. mjesto, Sjeverna Makedonija 106. mjesto. Gledajući regionalno najbolje pozicionirana je Hrvatska na 63. mjestu i Srbija 91. mjestu. U glavnoj ocjeni za Bosnu i Hercegovinu se navodi da se u prevenciji i borbi protiv korupcije ne preduzima dovoljno aktivnosti⁶⁶ mada postoje i objektivni razlozi kao što je komplikovana struktura koja ne doprinosi boljoj provedbi.

Prema Global Competitiveness report⁶⁷ za 2019. godinu Bosna i Hercegovina je rangirana na 92. mjestu od ukupno 141 rangirane zemalje. U isto vrijeme Hrvatska se nalazi na 63. mjestu a Srbija nalazi na 72. mjestu. Bosna i Hercegovina je i dalje najslabije pozicionirana u regionu. Problemi su najviše izraženi u oblastima inovativnih sposobnosti (dvanaesti stub: 117. mjesto), poslovna dinamika (jedanaesti stub: 117. mjesto) i efikasnosti institucija (prvi stub: 114. mjesto) te u veličini tržišta (deseti stub: 101. mjesto). Od dvanaest oblasti Bosna i Hercegovina je najbolje ocjenjena u makroekonomskoj stabilnosti (četvrti stub: 43. mjesto) i zdravstvenom sistemu (peti stub: 73. mjesto).

Prema zadnjoj analizi „The Heritage Foundation“ Indeks ekonomskih sloboda, Bosna i Hercegovina⁶⁸ je rangirana nešto više od prosjeka na 82. mjestu od 180 zemalja i nalazi se u takozvanoj „umjereno slobodnoj“ kategoriji. Poređenja radi od Bosne i Hercegovine bolje su rangirane Makedonija koja je na 41. mjestu, Albanija na 57. mjestu i Srbija je na 65. mjestu. Interesantno je da su Hrvatska koja je na 84 mjestu i Crna Gora na 91. mjestu najslabije rangirane u regionu. Kao glavne nedostatke navode slabu zaštitu imovinskih prava, komplikovane i spore procedure potrebne za otpočinjanje posla uz prisutnu korupciju pri registraciji i pokretanju poslovanja⁶⁹. Dalje se navodi da registracija i imovinski registri su u velikoj mjeri nepouzdana, što stvara veliku prepreku razvoju tržišta nekretnina i hipoteka. Za pravosuđe koje je jedan od osnovnih temelja funkcionisanja svake privrede je ocjenjeno da je podložno političkom utjecaju i opterećeno velikim brojem zaostalih slučajeva⁷⁰. U izvještaju se navodi i da izražena regulatorna neefikasnost i dalje narušava poslovno okruženje i ograničava privatna ulaganja potrebna za brži ekonomski rast.

⁶⁴ <http://www.doingbusiness.org/en/data/exploreconomies/bosnia-and-herzegovina>

⁶⁵ https://www.transparency.org/files/content/pages/2019_CPI_Report_EN.pdf

⁶⁶ <https://knowledgehub.transparency.org/helpdesk/bosnia-and-herzegovina-overview-of-corruption-and-anti-corruption>

⁶⁷ https://www.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport2019.pdf

⁶⁸ <https://www.heritage.org/index/country/bosniaherzegovina>

⁶⁹ <https://www.heritage.org/index/country/bosniaherzegovina>

⁷⁰ <https://cpa-bih.org/heritage-indeks-ekonomskih-sloboda/>

Tabela 11: Rangiranje Bosna i Hercegovina u svijetu prema međunarodnim organizacijama

	Bosna i Hercegovina	Bosna i Hercegovina	Srbija	Hrvatska
	Trenutna pozicija	Prethodna pozicija	trenutna pozicija	trenutna pozicija
World Bank Indeks lakoće poslovanja (Doing business)	90 (od 190)	89 (od 190)	51 (od 190)	44 (od 190)
Transparency International Indeks percepcije korupcije	101 (od 180)	89 (od 180)	91 (od 180)	63 (od 180)
The World Economic Forum Globalni Indeks konkurentije	92 (od 141)	91 (od 140)	72 (od 141)	63 (od 141)
The World Justice Project Rule of law (Indeks vladavine prava)	64 (od 128)	60 (od 126)	75 (od 128)	39 (od 128)
The Heritage fondation Indeks ekonomskih sloboda	82 (od 180)	83 (od 180)	65 (od 180)	84 (od 180)

Izvor: Transparency International, The Heritage fondation, The World Economic forum, The WJ Project, World Bank

Usvojeni dokumenti i zakoni koji bi trebali da značajnije utječu na poslovnu klimu

U skladu sa usvojenim ciljevima u Programu ekonomskih reformi Federacije Bosne i Hercegovine za period 2017.-2019. godina i Programu ekonomskih reformi Republike Srpske u 2018-2020. godini nastavilo se sa donošenjem i poboljšanjem postojećeg zakonskog okvira kojim bi se unaprijedilo poslovno okruženje i konkurentnost privrede. S tim u vezi u toku 2019. godine u Federaciji Bosne i Hercegovine donešeni su sljedeći zakoni⁷¹:

- Zakon o izmjenama Zakona o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava u Federaciji Bosne i Hercegovine (Sl.n. Federacije Bosna i Hercegovina br. 54/19 od 31.7.2019.)
- Zakon o izmjenama Zakona o doprinosima (Sl.n.Federacije Bosna i Hercegovina br. 99/19 od 31.12.2019.)

Donošenje prvog navedenog zakona je imalo za cilj da unaprijedi pokretanje postupka finansijske konsolidacije privrednih društava o pokretanju postupka finansijske konsolidacije privrednog društva, te u krajnjoj instanci unaprijedi i ubrza tržišne ekonomske procese (ako privredno društvo prema godišnjim izvještajima o poslovanju u prethodne tri godine posluje sa gubitkom i ne izmiruje redovno svoje tekuće finansijske obaveze⁷²).

Zakonom o izmjenama o doprinosima: produžen je rok za dodatnih 36 mjeseci za primjenu povlaštene osnovice iz članka 20 a. Zakona, koja se odnosi na zaposlenike u rudnicima, tekstilnoj, kožarskoj i industriji obuće i niskoakumulacijskim djelatnostima tradicionalnih zanata (kod navedenih zaposlenika ukoliko isplaćuju mjesečnu plaću u visini od 60 posto mjesečne neto plaće osnovica za obračun doprinosa čini umnožak prosječne plaće i koeficijenta 0,29)⁷³.

U 2019. godini u Republici Srpskoj su donešeni sljedeći zakoni koji bi mogli imati značajniji uticaj na poslovno okruženje i poslovanje u Republici Srpskoj:

⁷¹<http://www.fbihvlada.gov.ba/english/zakoni/>

⁷² Zakon-o-finansijskoj-konsolidaciji-privrednih-drustava-u-FBiH.pdf

⁷³ <https://www.paragraf.ba/propisi/fbih/zakon-o-doprinosima.html>

- Zakon o izmjenama Zakona o doprinosima (Sl.gl. 112/19 od 16.01.2020.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Garantnom fondu Republike Srpske (Sl.gl. 107/19 od 26.12.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima (Sl.gl.107/19 od 26.12.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stvarnim pravima (Sl.gl. 107/19 od 26.12.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na dohodak (Sl.gl. 105/19 od 18.12.2019)
- Zakon o trgovini (Sl.gl. 105/19 od 18.12.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o investicionim fondovima (Sl.gl. 94/19 od 13.11.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Sl.gl. 94/19 od 13.11.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj zaštiti (Sl.gl. 94/19 od 13.11.2019.)
- Zakon o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju (Sl.gl. 94/19 od 13.11.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o razvoju malih i srednjih preduzeća (Sl.gl. 84/19 od 16.10.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj (Sl.gl. 84/19 od 16.10.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora i građenju (Sl.gl. 84/19 od 16.10.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zanatsko – preduzetničkoj djelatnosti (Sl.gl. 84/19 od 16.10.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskom potpisu Republike Srpske (Sl.gl. 83/19 od 15.10.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o notarima (Sl.gl. 82/19 od 14.10.2019.)
- Zakon o izmjenama Zakona o privrednim društvima (Sl.gl. 82/19 od 14.10.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o društvima za osiguranje (Sl.gl. 58/19 od 16.07.2019.)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit (Sl.gl. 58/19 od 16.07.2019.)
- Zakon o izmjeni Zakona o bankama Republike Srpske (Sl.gl. 54/19 od 08.07.2019.)
- Zakon o podsticajima u privredi Republike Srpske (Sl.gl. 52/19 od 08.07.2019.)

Zakon i izmjene zakona razvoju malih i srednjih preduzeća te izmjene zakona o notarima, o privrednim društvima, o registraciji poslovnih subjekata, o elektronskom potpisu i ostali gore navedeni zakoni donešeni sa ciljem daljnjeg regulisanja, i poboljšanja poslovne klime.

Takođe usvojeni Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na dohodak, imaju za cilj izgradnju i razvoj tržišta dobrovoljnog penzijskog osiguranja, kao dodatni oblik dugoročne namjenske štednje i jačanje finansijskog tržišta u Republici Srpskoj. Donesena je i odluka o organizovanju penzijskog plana Vlade Srpske, uz pristupanju Evropskom dobrovoljnom penzijskom fondu putem Društva za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom Banja Luka (na osnovu čega će iz sopstvenih sredstava svakog mjeseca uplaćivati mjesečni iznos od 20 KM za sve radnike u javnom sektoru, što ukupno iznosi oko devet miliona KM).

Usvajanjem Zakona o trgovini⁷⁴ nastoji se da se bolje uredi razvoj trgovine, prava i obaveze trgovaca, oblici trgovine, posebne tržišne institucije, deklarisanje robe i način formiranja i isticanja njene cijene, trgovačka evidencija, praćenje trgovine i tržišta. Takođe namjera je da se bolje regulišu nepoštenje trgovačke radnje, zabrana i privremene mjere ograničavanja tržišta, podsticanje razvoja trgovine, upravni i inspekcijski nadzor i druga značajna pitanja.

⁷⁴ <https://www.paragraf.ba/propisi/republika-srpska/zakon-o-trgovini.html>

Podrška malom i srednjem preduzetništvu i stvaranje pozitivne poslovne klime

Podrška malom i srednjem preduzetništvu u Federaciji Bosne i Hercegovine je i u 2019. godini organizovana u vidu direktne finansijske pomoći (grantova) Federalnog ministarstva razvoja, preduzetništva i obrta⁷⁵ (u daljem tekstu FMPRO) te putem više projekata finansiranih i provedenih od strane Evropske Unije, Svjetske banke i GIZ GmbH.

U 2019. godini FMPRO je planiralo podsticaje za razvoj kroz osam projekata⁷⁶ u vrijednosti od 5,4 mil. KM⁷⁷. Od odobrenih sredstava, 2 mil. KM su dodijeljeni za projekt nastavka izgradnje preduzetničkih zona.

Podrška razvoju preduzetništva i razvoja malih i srednjih preduzeća u Republici Srpskoj se bazira i provodi na osnovu mjera podrške definisanih Strategijom razvoja malih i srednjih preduzeća (u daljnjem tekstu MSP) Republike Srpske za period 2016 –2020. godina⁷⁸. Podrška od strane Vlade Republike Srpske se finansira putem kreditnih linija koje plasira Investiciono razvojna banka Republike Srpske (udaljnem tekstu IRBRS). Tako je u vidu kredita plasirano u 2019. godini za preduzetnike i preduzeća 91,24 mil. KM, za početne poslovne aktivnosti (start-up firme) 2,24 mil. KM, za mikrobiznis u poljoprivredi 2,95 mil. KM te za jedinice lokalne samouprave 3,01 mil. KM⁷⁹.

Pored pomoći domaćih institucija svoje aktivnosti u pružanju pomoći malim i srednjim firmama nastavljaju i brojne međunarodne organizacije kroz nekoliko projekata.

Tako Evropska unija (15 mil. EUR) i Savezna Republika Njemačka (1,1 mil. EUR) zajednički finansiraju projekat pod nazivom „EU4Business“. Implementacija projekta je predviđena od strane UNDP, GIZ i ILO u periodu od aprila 2018. do marta 2022. godine⁸⁰.

Od ovoga iznosa je 10 mil. EUR direktno namijenjeno finansijskoj podršci razvoju privatnog sektora u Bosni i Hercegovini. Kroz ovaj projekt, privatne firme, farmeri i preduzetnici su direktni korisnici finansijske i tehničke pomoći koja bi trebala omogućiti bolje iskorištavanje potencijala i postizanje veće konkurentnosti na domaćem i stranom tržištu. Finansijska podrška se provodi kroz dodjelu bespovratnih sredstava.⁸¹ Planirano je da se izvozno-orijentisanim sektorima dodijele 4,5 mil. EUR, sektor turizma dodijeli 1,5 mil. EUR, za oblast poljoprivredno-prehrambenog i ruralnog razvoja dodijeli 3 mil. EUR te za oblast preduzetništva, podsticanje preduzetništva i pokretanje firmi od strane mladih ljudi i marginaliziranih grupa u lokalnim zajednicama dodijeli 1 mil. EUR.

Finansiran od strane Švedske vlade u Bosni i Hercegovini provodi se projekt „Evropski akt o malom biznisu kao okvir strategija i politika za mala i srednja preduzeća u Bosni i Hercegovini“ (SBA). Implementaciju projekta provodi Švedske agencija za međunarodni razvoj i saradnju (u daljnjem tekstu SIDA) uz saradnju sa lokalnim razvojnim agencijama. Za sada su za provedbu projekta (kroz dodjelu grantova) izabrane oblast unapređenja energetske efikasnosti i oblast razvoja preduzetništva žena iz Republike Srpske.

Takođe finansiran od Švedske vlade i agencije SIDA provodi se program C2C (Challenge to Change) u vrijednosti 4,2 mil. KM. U okviru projekta uspostavljen je fond koji je dostupan mikro, malim i srednjim

⁷⁵ http://www.fbihvlada.gov.ba/hrvatski/aktuelno_v2.php?akt_id=8386

⁷⁶ podsticaji inovatorima pojedincima, stipendiranje učenika u deficitarnim zanimanjima, program mentoringa za subjekte male privrede i promociju preduzetništva, program za podsticaj opstanka tradicionalnih i starih zanata, razvoju zanastva i srodnih djelatnosti, podsticaji novoosnovanim subjektima male privrede kroz subvencioniranje troškova, program jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća kroz tehnološku modernizaciju poslovnih procesa, program pomoći za tehničko uskladjivanje (uvodenje ISO i HACCP standarda i osiguranje CE znaka).

⁷⁷ <https://www.fmrpo.gov.ba/za-razvoj-malog-gospodarstva-5-4-milijuna-km/>

⁷⁸ <https://rais.rs.ba/javni-poziv-za-dostavljanje-koncepata-projektnih-prijedloga-za-podrsku-razvoju-preduzetnistva-zena-putem-bespovratnih-finansijskih-sredstava-iz-mehanizama-za-podrsku-implementaciji-strategija-razvoja/>

⁷⁹ <https://www.irbrs.net/PlasiraniKreditiBaza/PlasiraniKreditiLista.aspx?p=2&lang=cir>

⁸⁰ <https://cu4business.ba/o-cu4business-projekt/>

⁸¹ najveći dio poziva je objavljen u 2019. godini.

preduzećima i sa područja Bosne i Hercegovine i Švedske. Uslov je da potencijalni korisnici sredstava moraju obezbjediti minimalno 50% vlastitog učešća od ukupne vrijednosti projekta. Implementacija se odvija putem Sarajevske regionalne razvojne agencije (SERDA⁸²) i Republičke agencije za razvoj malih i srednjih preduzeća u Republici Srpskoj (RARS).

Nastavljen je rad na projektu LIFE⁸³ s ciljem pojednostavljivanja administrativnih procedura lokalnih jedinica samouprava. Navodi se da je tokom trogodišnje realizacije ovog projekta unaprijeđen rad na pružanju usluga u 21 jedinici lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini. Projekt provodi IFC, grupacija Svjetske banke u partnerstvu s ambasadam Velike Britanije, Vijećem ministara Bosna i Hercegovina i entitetskim vladama. Procjena je da su realizacijom projekta smanjeni administrativni zahtjevi prema privredi i građanima, uz uštede na godišnjem nivou od 5,9 miliona KM u odnosu na stanje prije realizacije projekta⁸⁴. U Federaciji Bosne i Hercegovine projektom je obuhvaćeno jedanaest lokalnih zajednica a deset u Republici Srpskoj. Navodi se da je u periodu trogodišnje provedbe projekta realizovano je 57 miliona KM investicija i otvaranje 329 novih radnih mjesta.

Nastavljeno je provođenje projekta⁸⁵ (period 2016-2020. godina) „Uspostavljanje, promocija i mentoring malih i srednjih preduzeća u zemljama zapadnog Balkana“ od strane Japanske agencije za međunarodnu saradnju (JICA). Implementacija projekta u Republici Srpskoj se provodi putem Republičke agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća koja bi trebala da uspostavi mentoring sistem u koordinaciji sa lokalnim razvojnim agencijama i lokalnim samoupravama.

Uspješno se provodi i petogodišnji „Projekat razvoja tržišne poljoprivrede II (u daljnjem tekstu FARMA II)⁸⁶ koji provodi USAID i vlada Švedska vlada usmjeren na razvoj poljoprivrede i agrobiznisa u vrijednosti od 16,3 miliona USD. Takođe USAID i Vlada Švedske stavili su putem FARMA II projekta organizacijama iz sektora poljoprivrede na raspolaganje dodatni grant fond u vrijednosti od tri miliona dolara. Cilj projekta je povećanje sposobnosti poljoprivrednih proizvođačkih organizacija u Bosni i Hercegovini odnosno poboljšanje kvaliteta proizvoda, povećanje produktivnosti i postizanje međunarodne certifikacije za izlazak na međunarodno tržište.

Razvoj poslovnih zona i inkubatora

Prema podacima FMRPO u Federaciji Bosne i Hercegovine trenutno postoji 180 poslovnih zona koje su predstavljene na novoj web stranici⁸⁷. FMRPO je i u u 2019. godini obezbjedilo 2 mil. KM za projekte izgradnje preduzetničkih zona. Glavni korisnici sredstava su jedinice lokalne samouprave, koje bi kroz zajedničko ulaganje sredstava (iz svog budžeta i budžeta Federacije Bosne i Hercegovine) nastavile razvoj poslovnih zona.

U Republici Srpskoj prema podacima koji su prezentovani na portalu⁸⁸ Republičke agencije za razvoj malih i srednjih preduzeća trenutno ima 13 poslovnih zona⁸⁹ i devet privrednih klastera i četiri poslovna inkubatora.

⁸² <https://serda.ba/bs/projekti/challenge-to-change/8>

⁸³ <http://privrednastampa.ba/projekt-life-brze-i-jednostavnije-do-dozvola-u-bosansko-podrinjskom-kantonu/>

⁸⁴ <http://biznis.ba/projektom-life-u-bih-je-21-jedinica-lokalne-samouprave-postala-bolji-servis/>

⁸⁵ https://www.jica.go.jp/english/news/field/2018/190131_01.html

⁸⁶ <http://farmabih.ba/en/activities/info/6>

⁸⁷ <http://zonefbih.gov.ba/>

⁸⁸ <http://www.rars-msp.org/sr/poslovne-zone/c70>

⁸⁹ <http://www.rars-msp.org/sr/preduzetnicka-infrastruktura/c69>

DODATAK

Godišnji izvještaj 2019. godine

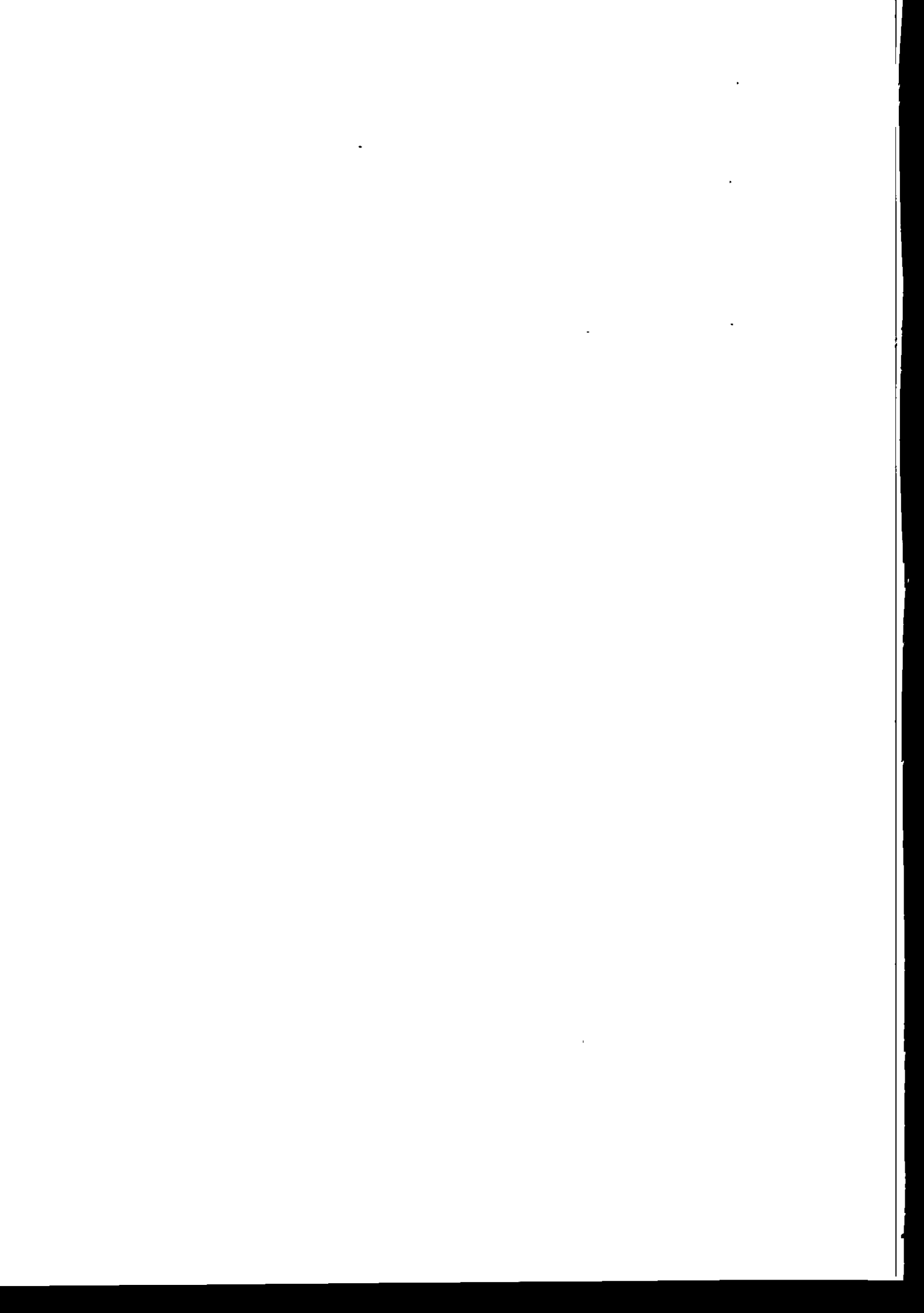

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini

KD BIH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2015=100	2018				2019															
		Jan-Dec.	Jan.	Febr.	Mart	K1	April	Maj	Junj	K2	Julj	Aug.	Sept.	K3	Okt.	Nov.	Dec.	K4	Jan-Dec.		
Industrija ukupno	100,0	1,6	-6,7	-3,8	-4,9	-5,1	-5,6	-4,0	-2,1	-3,9	-4,7	-5,9	-7,4	-6,0	-10,4	-4,9	-5,1	-6,8	-5,5		
Proizvodi za međufaznu potrošnju	32,6	-1,3	-16,1	0,1	6,6	-3,0	3,4	2,2	5,0	3,5	-1,6	-6,3	-6,6	-4,8	-10,0	-8,2	-8,3	-8,8	-3,4		
Energija	26,3	6,6	-4,5	-14,7	-23,2	-14,8	-20,7	-16,3	-9,9	-15,6	-13,3	-4,7	-13,9	-10,6	-14,1	-3,0	1,2	-5,3	-11,6		
Kapitalni proizvodi	13,2	-1,0	5,5	14,9	15,7	12,2	6,0	4,7	8,7	6,5	-0,7	-9,6	-8,4	-6,2	-21,6	-11,5	-6,2	-13,1	-1,4		
Trajni proizvodi za široku potrošnju	3,2	1,8	14,5	-2,3	-2,4	3,0	8,0	-1,5	-5,9	0,2	-3,5	2,9	-5,3	-2,0	-15,8	-2,4	-25,6	-14,6	-3,8		
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	24,7	0,1	-4,2	2,4	2,0	0,1	-1,3	3,1	-3,8	-0,7	1,2	-4,1	0,8	-0,7	0,2	2,1	-4,1	-0,6	-0,5		
B Vađenje ruda i kamena	10,8	1,1	-14,5	-0,7	4,7	-3,3	-3,1	-9,0	4,9	-2,4	-0,6	2,3	-6,5	-1,6	-17,4	-4,0	2,0	-6,5	-3,7		
C Prerađivačka industrija	73,2	-1,1	-5,7	-1,5	2,2	-1,5	-0,8	-4,0	-1,4	-2,1	-6,1	-7,9	-8,9	-7,6	-9,5	-5,4	-9,8	-8,2	-5,0		
D Proizvodnja i snabdjevanje el. energijom i plinom (izuzev grane 35.3) 1	16,0	11,3	-3,7	-10,8	-24,2	-13,6	-22,2	-2,2	-7,2	-10,5	-5,7	-3,7	-7,1	-5,5	-9,9	-2,7	4,4	-2,7	-8,2		
B05 Vađenje ugljena i lignita	8,2	1,3	-6,5	-4,9	-2,0	-4,4	-18,7	-15,2	-4,5	-12,8	-5,4	-7,5	-12,8	-8,6	-13,5	-2,0	4,6	-3,6	-7,3		
B07 Vađenje metalnih ruda	2,0	-1,7	-65,0	-0,2	10,5	-14,3	68,5	10,2	53,1	43,9	12,9	50,2	16,7	26,6	-32,0	-8,9	-11,9	-17,6	5,8		
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	1,3	8,1	-19,6	32,4	39,7	18,2	14,0	-1,4	3,8	5,5	5,3	-4,7	-6,8	-2,1	-0,4	-9,9	1,5	-2,9	2,5		
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	8,4	-2,3	-1,3	6,6	3,7	3,0	4,6	17,2	-7,8	4,7	6,5	3,1	14,0	7,9	4,0	3,9	3,3	3,7	4,7		
C11 Proizvodnja pića	3,2	2,6	-5,4	-5,6	12,2	1,2	-4,7	-0,6	2,8	-0,8	-2,5	-14,3	15,1	-0,6	-17,7	6,7	11,1	0,0	-1,1		
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0,1	-35,9	60,5	57,9	-2,4	44,2	-10,8	-41,3	-50,0	-34,0	-32,9	-69,0	-57,9	-53,3	-64,9	-52,5	-5,3	-40,9	-24,1		
C13 Proizvodnja tekstila	2,0	-17,4	-32,7	-38,4	-45,1	-39,0	-46,0	-41,7	-50,0	-45,9	-49,0	-35,5	-42,2	-42,3	-16,8	-22,7	35,5	-1,3	-36,5		
C14 Proizvodnja odjeće	3,0	4,8	10,8	18,8	7,5	12,3	19,9	5,5	0,8	8,7	1,2	-5,9	32,7	9,3	18,9	22,6	9,9	17,1	11,8		
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	3,5	-2,6	-9,7	-9,9	-15,1	-11,6	-13,9	-10,7	-4,6	-9,7	-0,1	2,0	-6,2	-1,4	-11,9	-14,2	-24,8	-17,0	-10,4		
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	4,0	-10,3	-29,5	1,4	6,3	-7,6	-7,1	-9,1	-16,3	-10,8	-6,3	-2,8	-4,4	-4,5	-2,7	-13,9	-3,5	-6,7	-7,5		
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2,3	3,7	-16,5	-1,5	-8,9	-8,9	-5,5	-6,6	-5,0	-5,7	-5,0	-36,3	-4,6	-15,3	8,0	-13,5	-5,2	-3,6	-8,4		
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1,3	0,0	-5,1	26,2	3,3	6,8	1,4	25,6	15,5	14,2	-1,3	-6,0	-11,4	-6,3	-10,2	-17,2	-27,5	-18,3	-3,6		
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	2,3	-12,2	-7,1	-77,0	-76,8	-69,4	19,8	-84,4	-67,7	-44,1	-82,5	-12,0	-76,4	-57,0	-65,0	-43,4	-63,4	-57,3	-68,9		
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	3,4	-5,9	-14,8	-10,9	-7,3	-11,0	11,1	2,1	0,0	4,4	2,6	-3,2	-17,3	-6,0	-15,5	-13,6	-4,9	-11,3	-8,2		
C21 Proizvodnja osnovnih farm. proizvoda i farm. preparata	1,8	12,4	-12,8	-7,4	45,1	8,9	14,2	5,5	30,2	16,6	20,0	0,1	-40,6	-6,9	19,3	5,3	-31,8	-2,4	1,6		
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	3,5	5,0	5,1	12,5	7,9	8,5	8,5	6,0	-5,1	3,1	8,8	2,4	9,6	6,9	2,9	8,4	0,0	3,8	5,4		
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	3,4	4,8	-22,9	18,1	52,2	18,3	10,9	-2,7	-2,4	1,9	5,1	-3,3	-4,3	-0,8	8,6	12,9	14,8	12,1	6,2		
C24 Proizvodnja baznih metala	4,6	1,6	-4,7	-6,7	3,3	-2,7	15,1	27,1	29,6	23,9	-22,6	-24,4	-31,4	-26,1	-39,3	-31,4	-38,6	-36,4	-12,7		
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	9,6	-6,4	-7,0	10,2	14,5	6,0	4,4	9,2	5,3	6,3	-3,6	-13,6	-7,3	-8,2	-14,6	-16,0	0,1	-10,2	-2,4		
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0,2	3,2	99,7	13,4	20,1	35,3	5,4	0,0	21,9	9,1	43,3	10,0	24,5	25,9	16,7	11,3	102,2	43,4	26,1		
C27 Proizvodnja električne opreme	1,5	-2,7	-16,8	6,2	1,3	-3,6	6,0	0,7	-3,7	1,0	7,3	2,7	-2,2	2,6	-7,2	3,8	-14,9	-6,1	-1,6		
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2,1	6,9	-0,2	-1,0	14,0	4,3	-20,9	-23,1	30,7	-4,4	14,4	1,8	7,4	7,9	-5,6	8,7	-0,1	1,0	0,7		
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	2,4	4,0	7,9	4,7	20,6	11,0	11,5	0,4	16,8	9,6	-6,5	-16,2	-2,2	-8,3	-6,9	-1,3	-10,2	-6,1	1,8		
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0,1	4,3	25,4	77,1	64,8	56,7	23,7	24,7	-3,3	15,0	-8,2	-16,4	-21,5	-15,4	-20,9	-9,8	-32,9	-21,2	1,5		
C31 Proizvodnja namještaja	3,6	2,5	19,7	-2,6	-1,1	4,8	9,3	-2,7	-5,5	0,4	-5,0	2,8	-6,4	-2,9	-17,6	-3,0	-26,4	-15,7	-3,9		
C32 Ostala prerađivačka industrija	0,7	20,9	-10,3	22,7	-5,3	1,8	14,2	-12,7	14,1	5,2	59,0	84,5	-0,2	47,8	-0,5	28,1	112,4	46,7	19,0		
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	1,1	24,6	39,7	33,3	-13,7	16,2	-7,3	-27,0	-24,2	-19,5	18,2	-9,6	-18,8	-3,4	-35,8	-25,7	-9,1	-23,5	-10,9		
D35 Proizvodnja i snabdjevanje el. energijom i plinom	16,0	11,3	-3,7	-10,8	-24,4	-13,6	-22,2	-2,2	-7,2	-10,5	-5,7	-3,7	-7,1	-4,7	-9,0	-2,7	4,4	-2,4	-8,2		

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tabela 2: Industrijska proizvodnja u Federaciji Bosne i Hercegovine

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2015=100	2019																	
		2018					2019												
	Jan-Dec.	Jan.	Febr.	Mart	K1	April	Maj	Junj	K2	Julij	Aug.	Sept.	K3	Okt.	Nov.	Dec.	K4	Jan-Dec.	
Industrija ukupno	100,0	0,8	-4,7	-0,2	1,6	-1,1	1,3	3,1	1,4	1,9	-2,5	-10,2	-6,9	-6,5	-7,6	-3,4	-3,8	-4,9	-2,8
Proizvodi za međufaznu potrošnju	32,6	-1,4	-12,9	0,5	4,8	-2,7	2,8	5,7	3,2	3,9	-11,7	-10,8	-14,3	-12,2	-9,0	-9,5	-11,4	-10,0	-4,6
Energija	26,3	3,1	-1,5	-7,4	-11,4	-6,9	4,2	0,9	-2,7	0,8	-0,8	-9,3	-2,2	-4,1	-15,0	-5,2	6,7	-4,5	-4,9
Kapitalni proizvodi	13,2	1,2	-0,6	9,3	13,9	7,8	6,5	2,8	5,6	5,0	-10,5	-0,2	-17,1	-9,2	-18,1	-7,8	-2,1	-9,3	-1,8
Trajni proizvodi za široku potrošnju	3,2	-0,6	27,7	3,7	7,3	12,9	15,7	21,8	10,8	16,1	19,4	17,5	-3,8	11,0	-5,9	6,2	-25,5	-8,4	6,1
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	24,7	1,5	-3,2	5,0	5,2	2,4	-4,7	-0,3	-1,8	-2,3	-7,3	0,8	-3,9	-3,5	5,6	8,6	-0,3	4,6	0,3
B Vađenje ruda i kamena	10,8	-0,6	-7,3	-2,8	9,4	-0,1	4,2	-6,6	-2,0	-1,5	-6,9	-10,7	-10,2	-9,3	-17,5	0,3	5,8	-3,8	-3,3
C Prerađivačka industrija	73,2	-0,2	-5,4	2,9	7,4	1,7	-0,4	3,1	2,2	1,6	-9,3	-4,8	-11,6	-8,6	-5,3	-2,4	-7,6	-5,1	-2,2
D Proizvodnja i snabdjevanje el. energijom i plinom (izuzev grane 35 3) 1	16,0	6,1	1,1	-7,7	-20,2	-9,4	4,2	6,8	-2,5	2,8	2,0	-8,7	2,6	-1,4	-11,7	-8,5	7,5	-4,2	-5,1
B05 Vađenje ugljena i lignita	8,9	-2,7	-5,8	-6,6	5,7	-2,2	2,7	-9,4	-3,4	-3,4	-6,2	-9,9	-8,9	-8,3	-20,8	3,7	8,0	-3,0	-4,6
B07 Vađenje metalnih ruda	0,3	8,4	-27,7	6,2	9,0	-2,7	-24,9	31,9	-2,6	1,5	-20,3	-33,7	-11,8	-21,9	-23,9	-35,4	113,4	18,0	0,9
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	1,6	10,6	-14,6	31,1	39,2	18,2	17,5	3,0	6,5	9,0	-15,3	-15,7	-22,8	-17,9	0,1	-8,4	-13,9	-7,4	3,2
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	7,6	-1,4	-1,4	6,9	5,8	3,7	3,4	15,0	-3,5	5,0	-0,2	-6,6	6,7	-0,1	-2,0	7,3	3,8	3,0	4,1
C11 Proizvodnja pića	3,7	0,7	-9,5	14,7	15,8	6,3	-6,9	1,7	-4,4	-3,2	-22,9	-26,5	-0,2	-16,5	5,4	3,7	2,5	3,9	-0,1
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0,1	-30,0	87,0	70,0	-2,3	56,9	-10,7	-41,3	-50,0	-34,0	-1,8	-64,2	-37,6	-34,6	-64,9	-52,5	-5,3	-40,9	-23,1
C13 Proizvodnja tekstila	2,5	-18,2	-33,2	-38,7	-47,9	-40,2	-48,6	-44,9	-52,9	-48,8	-46,1	-30,7	-41,8	-39,5	-16,4	-26,8	42,2	-0,3	-38,7
C14 Proizvodnja odjeće	4,0	19,3	16,0	23,2	14,9	18,1	23,7	7,3	6,1	12,4	-8,2	30,9	9,5	10,7	20,4	28,7	12,3	20,5	16,5
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2,8	-1,7	0,2	-6,8	-9,5	-5,5	-25,3	-14,5	0,0	-13,2	-2,4	35,6	5,5	12,9	-5,6	-11,7	-15,9	-11,1	-7,2
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	3,4	-9,2	-26,3	2,4	7,2	-6,8	-7,2	-14,2	-19,2	-13,5	-19,7	-6,7	-17,1	-14,5	-10,5	-9,5	-3,3	-7,8	-10,1
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2,9	2,8	-18,9	-2,2	-11,0	-10,4	-4,3	-6,2	-5,9	-5,5	-22,6	-18,2	-21,4	-20,7	12,3	-15,8	-4,4	-2,6	9,1
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1,5	-1,1	-6,6	28,0	8,0	8,3	-1,5	26,3	12,9	12,6	16,7	-34,3	-21,2	-12,9	-4,6	-1,7	-13,0	-6,4	-0,1
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	1,4	10,3	-7,1	-2,5	9,7	-0,1	6,1	-1,9	-10,0	-1,9	-7,3	-7,0	-6,3	-6,8	-11,7	-19,3	-2,4	-11,1	-4,4
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	4,1	-5,6	-13,7	-15,3	-11,0	-13,2	-14,3	9,8	12,0	2,5	-1,4	2,3	-12,1	-3,7	-12,6	-8,7	-3,4	-8,2	-6,7
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farm. preparata	2,4	12,3	-11,0	-11,0	50,7	8,5	6,0	-2,1	46,1	16,6	-3,2	57,9	-36,0	6,2	20,6	7,8	-47,9	-6,5	-2,0
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	3,9	6,3	2,7	8,3	2,8	4,5	2,1	-1,0	-7,7	-2,2	-6,1	8,4	-2,8	-0,2	1,5	6,2	-3,6	1,4	2,3
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	4,0	2,1	-22,3	19,9	53,7	18,9	8,8	1,4	-3,5	2,2	-3,9	-11,0	-10,5	-8,5	11,5	9,6	13,4	11,5	7,9
C24 Proizvodnja baznih metala	5,6	-0,5	-3,6	-3,3	4,8	-0,8	20,6	37,3	47,2	35,0	-17,0	-22,2	-18,7	-19,3	-41,7	-32,0	-42,6	-38,8	-13,0
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	11,5	-1,1	-8,3	13,5	13,9	6,3	1,9	7,3	-5,5	1,2	-18,7	-15,1	-16,7	-16,8	-13,2	-14,5	-2,2	-10,0	-4,3
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0,3	-3,6	152,5	15,3	16,1	43,5	2,8	-13,3	4,5	-2,0	42,5	40,8	3,7	29,0	0,1	-20,2	131,4	37,1	17,0
C27 Proizvodnja električne opreme	1,4	-4,4	-17,3	8,6	14,2	0,2	15,6	15,7	8,9	13,4	17,4	9,8	-5,9	7,1	-5,7	1,7	-15,5	-6,5	3,7
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2,1	0,5	-8,0	-13,7	5,1	-5,4	-6,2	-11,7	25,8	2,6	5,3	14,1	-9,7	3,2	-10,3	6,1	-14,1	-6,1	-2,9
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	3,4	1,7	8,2	5,6	23,2	12,3	14,4	2,7	22,6	13,3	1,7	8,7	-10,4	0,0	-6,7	-1,4	-9,3	-5,8	3,0
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0,0	-8,4	-1,3	-40,5	-62,1	-37,4	-11,0	-61,9	-19,8	-30,9	17,6	135,8	30,6	61,3	1,6	72,4	137,5	70,5	1,0
C31 Proizvodnja namještaja	3,1	0,6	37,3	3,0	8,4	15,7	16,7	20,9	10,6	16,1	18,2	20,4	-0,4	12,7	-6,5	5,8	-26,1	-8,9	6,4
C32 Ostala prerađivačka industrija	0,8	24,7	-7,1	25,4	-2,8	4,6	11,8	-10,9	19,7	6,8	26,7	140,2	31,6	66,2	10,0	46,1	142,9	66,3	25,1
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	0,7	7,1	0,3	-2,6	-28,3	-11,8	-15,9	-45,6	-32,0	-31,2	0,0	3,0	12,6	5,2	6,0	2,9	12,6	7,2	-9,8
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	16,0	6,1	1,1	-7,7	-20,2	-9,4	4,2	6,8	-2,5	2,8	2,0	-8,7	2,6	-1,4	-11,7	-8,5	7,5	-4,2	-5,1

Izvor: Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine

Tabela 3: Industrijska proizvodnja u Republici Srpskoj

KD BIH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2015=100	2018		2019																	
		Jan	Dec	Januar	Februar	Mart	K1	April	Maj	Junj	K2	Julij	August	Septembar	K3	Oktoabar	Novembar	Decembar	K4	Jan	Dec
Industrija ukupno	100,0	3,6	-11,7	-11,7	-17,2	-13,7	-19,9	-18,2	-8,2	-15,5	-8,8	2,8	-9,2	-5,1	-17,3	-8,1	-7,6	-11,0	-11,4		
Proizvodi za međufaznu potrošnju	32,9	-1,6	-24,8	-0,9	10,0	-4,1	3,7	-5,3	9,3	2,6	1,8	12,0	-1,2	4,2	-12,1	-6,4	-2,1	-6,9	-1,2		
Energija	39,8	12,4	-9,8	-25,1	-38,1	-26,1	-51,7	-35,6	-19,6	-35,7	-25,0	6,3	-20,3	-13,0	-12,5	1,0	-6,8	-6,1	-21,5		
Kapitalni proizvodi	5,9	-8,9	42,7	43,6	26,6	37,3	4,9	11,6	25,8	14,1	33,3	-10,5	-17,3	1,9	-34,2	-23,5	-18,9	-25,5	0,7		
Trajni proizvodi za široku potrošnju	2,0	7,2	-20,0	-15,5	-18,7	-18,0	-4,2	-42,0	-36,1	-27,4	-37,7	-12,8	-23,0	-24,5	-40,7	-26,6	-28,0	-31,8	-26,0		
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	19,3	0,1	-7,1	-7,3	-4,8	-6,3	5,0	0,7	-8,1	-0,8	3,9	-3,0	4,3	1,7	-14,4	-10,8	-11,9	-12,4	-4,8		
B Vađenje ruda i kamena	13,3	4,1	-29,7	3,1	-3,7	-9,4	-18,5	-13,3	17,5	-4,7	3,1	24,9	-7,1	7,0	-16,6	-9,8	-3,9	-10,1	-4,4		
C Prerađivačka industrija	53,8	-3,0	-7,0	-13,1	-9,8	-10,2	-2,6	-21,1	-8,7	-10,8	-13,5	-3,5	-14,3	-10,4	-20,0	-13,2	-15,0	-16,1	-12,3		
D Proizvodnja i snabdjevanje el. energijom i plinom (izuzev grane 35 3) 1	32,9	19,8	-11,1	-15,2	-29,8	-19,6	-49,2	-12,6	-13,1	-25,0	-8,5	5,9	-1,4	-1,3	-6,6	7,0	0,0	0,1	-12,8		
B05 Vađenje ugljena i lignita	6,8	11,4	-8,1	-0,3	-19,8	-9,9	-67,5	-28,8	-7,0	-34,4	-7,3	4,8	-21,0	-7,8	8,1	-12,1	-1,6	-1,9	-13,4		
B07 Vađenje metalnih ruda	5,5	-3,0	-70,5	-1,0	10,7	-15,9	98,4	7,6	61,9	56,0	11,6	60,5	14,4	28,8	-33,0	-5,3	-19,7	-19,4	6,5		
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	0,9	1,0	-49,0	37,8	41,3	18,1	3,6	-14,3	-4,4	-5,0	21,7	-12,1	-22,9	-4,4	-1,5	-13,9	74,6	19,7	0,4		
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	8,8	1,8	-1,9	-1,0	1,9	-0,2	2,1	2,1	14,5	-3,4	5,1	3,3	11,5	6,6	1,2	-0,4	3,7	1,5	1,0		
C11 Proizvodnja pića	2,5	7,0	8,5	-42,8	3,3	-11,5	0,5	-5,4	-20,6	5,2	-5,9	-22,8	61,1	10,8	-42,6	13,6	33,3	1,4	-3,4		
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0,0	-90,9	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0		
C13 Proizvodnja tekstila	0,8	-9,4	-26,5	-35,4	-17,5	-26,5	-19,3	-11,0	-26,8	-19,0	-13,7	-18,1	-21,8	-17,9	-19,6	11,1	0,5	-2,7	-17,4		
C14 Proizvodnja odjeće	1,5	-37,4	-18,5	-7,3	-26,0	-18,1	-2,1	-6,9	-25,8	-11,6	-28,7	-31,4	-5,0	-21,7	10,6	-13,7	-4,5	-2,5	-13,9		
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	5,7	-3,7	-100,0	-100,0	-100,0	-18,7	4,7	-5,9	-9,7	-3,7	0,2	-9,0	-13,7	-7,5	-17,9	-17,3	-34,2	-23,1	-14,0		
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; materijala	6,0	-11,1	-33,2	0,1	5,1	-8,5	-6,9	-4,8	-13,7	-8,5	-2,0	5,9	0,2	1,4	4,3	-18,3	-3,5	-5,8	-5,3		
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	0,6	6,8	-8,9	1,2	-4,3	-4,2	-9,4	-7,9	-1,9	-6,4	-12,2	-2,6	-7,7	-7,5	-4,5	-6,0	-7,6	-6,0	-6,1		
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	0,6	4,1	2,3	20,4	-18,2	0,5	17,2	22,5	24,9	21,5	6,3	24,4	-18,7	4,0	-28,3	-52,0	-51,9	-44,1	-16,4		
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	0,0	-19,1	-6,9	-98,4	-98,5	-97,9	-46,0	-98,8	-97,1	-80,6	-98,8	-56,0	-96,5	-83,8	-96,5	-91,7	-96,7	-94,9	-95,8		
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2,1	-7,4	-21,3	12,9	13,3	1,4	7,5	-22,8	-33,0	-16,1	-8,6	-3,7	-19,9	-10,7	-28,8	-35,2	-12,6	-25,5	-14,7		
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	0,6	12,8	-19,9	6,5	31,3	10,3	51,3	33,8	-11,4	24,5	31,6	74,5	-15,0	30,4	13,6	-5,4	38,0	15,4	15,7		
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	2,9	-3,1	13,6	23,8	19,3	19,2	17,9	21,9	-1,0	12,9	7,4	1,1	37,0	15,2	12,1	14,3	14,2	13,6	14,7		
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	2,6	12,7	-21,1	13,9	45,6	18,0	20,7	-14,2	1,2	2,6	-3,4	-13,1	-21,7	-12,7	1,2	23,5	17,2	14,0	1,7		
C24 Proizvodnja baznih metala	3,6	9,7	-8,8	-19,1	-2,3	-10,3	-3,8	-0,7	-8,4	-4,3	-19,5	16,7	-4,9	-2,5	-30,6	-28,9	-22,7	-27,4	-11,7		
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	7,0	-22,0	-1,4	-0,7	16,6	5,0	13,8	15,9	48,7	26,1	26,7	-11,4	-5,1	3,4	-20,3	-21,3	7,7	-11,3	4,8		
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0,3	17,4	33,7	10,6	26,8	22,8	11,3	23,8	52,8	29,3	90,3	15,5	22,2	42,7	59,4	73,5	71,3	68,1	41,5		
C27 Proizvodnja električne opreme	1,3	0,5	-15,7	1,2	-17,6	-10,8	-8,6	-23,7	-25,0	-19,1	-12,0	-5,0	-4,8	-7,3	-10,4	8,5	-14,1	-5,3	-11,0		
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2,3	20,0	15,2	30,2	36,1	26,3	-37,3	-37,7	41,6	-11,1	45,8	7,1	29,6	27,5	1,5	13,3	22,2	12,3	6,8		
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	0,7	19,2	6,1	-0,2	6,3	3,9	-4,5	-11,7	-14,7	-10,3	-12,7	-12,4	6,0	-6,4	-8,1	-0,6	-13,7	-7,5	-5,0		
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0,5	4,5	25,9	79,3	67,4	58,5	24,1	26,4	-3,0	15,8	-9,3	-17,6	-21,8	-16,2	-21,1	-10,2	-33,4	-21,6	1,5		
C31 Proizvodnja namještaja	1,9	6,9	-22,3	-15,3	-17,3	-18,1	-2,3	-44,5	-34,8	-27,2	-38,9	-15,8	-25,8	-26,8	-45,5	-27,7	-29,8	-34,3	-27,1		
C32 Ostala prerađivačka industrija	0,5	2,0	-33,3	-3,1	-29,6	-23,4	30,2	-22,1	-14,2	-2,0	29,7	-12,2	-28,4	-3,7	-53,7	-54,1	-44,9	-50,9	-18,4		
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	1,3	65,1	262,8	138,0	32,8	116,7	16,2	40,5	-7,4	16,4	47,8	-24,3	-39,0	-5,2	-60,5	-48,4	-30,0	-46,3	-12,6		
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	32,9	19,8	-11,1	-15,2	-29,8	-19,6	-49,2	-12,6	-13,1	-25,0	-8,5	5,9	-1,4	-1,3	-6,6	7,0	0,0	0,1	-12,8		

Izvor: Republički zavod za statistiku republike Srpske

Tabela 4: Realni sektor - industrija i usluge (Rast g/g u %)

		2019	2017				2018				2019			
			K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
Industrija	Industrijska proizvodnja - fizički obim	-5,5	2,1	2,1	5,8	2,5	5,2	1,5	0,8	-0,5	-5,1	-3,9	-6,0	-6,8
	<i>Intermedijarni proizvodi</i>	-3,4	1,1	2,2	10,1	9,3	4,2	-6,8	-1,6	0,1	-3,1	3,5	-4,8	-8,8
	<i>Energija</i>	-11,6	1,0	1,6	0,1	-5,5	12,3	11,0	5,7	-1,7	-14,8	-15,6	-10,8	-5,3
	<i>Kapitalni proizvodi</i>	-1,4	13,7	6,0	8,1	8,5	-1,6	-4,8	-1,0	3,0	12,2	6,5	-6,2	-13,1
	<i>Trajni proizvodi za široku potrošnju</i>	-3,8	-34,4	-11,4	-1,6	-3,4	3,8	3,6	-7,7	7,1	3,0	0,2	-2,3	-14,6
	<i>Netrajni proizvodi za široku potrošnju</i>	-0,5	3,5	1,8	9,1	4,2	0,7	3,0	-0,8	-2,1	0,1	-0,7	-0,6	-0,6
Građevinarstvo	Obim građevinskih radova - Ukupno	-2,0	-4,7	-1,6	-1,5	-1,1	1,6	0,9	-0,2	-0,1	-1,0	-2,2	-3,1	-1,5
	<i>Visokogradnja</i>	-1,3	-0,6	3,0	4,7	3,8	3,2	0,9	1,5	2,2	2,6	-1,0	-3,7	-2,8
	<i>Niskogradnja</i>	-2,6	-7,1	-4,2	-3,5	-3,8	0,3	0,9	-1,6	-2,0	-4,0	-3,2	-2,6	-0,5
Prevoz	Cestovni (prevezeno robe)	-	-2,4	11,1	11,4	13,8	4,7	-0,6	-4,9	-13,5	-1,1	-11,1	0,1	-
	Cestovni (prevezeni putnici)	-	-3,5	-5,3	-1,0	-3,8	-8,6	10,8	25,9	0,3	-10,1	12,5	-24,1	-
	Gradsko - Prigradski prevoz (prevezeni putnici)	-	0,4	-3,6	-0,1	-0,9	-1,8	-2,3	-1,5	-3,7	-5,5	-5,0	-3,5	-
	Željeznički (prevezeno robe)	-	5,9	-2,8	1,7	3,5	5,6	-7,2	2,0	6,8	7,3	14,1	-8,9	-
	Željeznički (prevezeni putnici)	-	-8,0	-3,8	39,0	34,3	22,8	34,3	12,3	3,0	13,3	19,6	22,6	-
Maloprodaja	Realni rast prometa	5,0	6,0	6,2	4,2	4,4	5,4	8,5	9,2	9,2	8,1	3,4	3,9	5,3
	<i>Motorna goriva u s.p.</i>	-2,2	8,4	7,6	2,2	2,9	0,1	6,3	14,0	8,9	9,8	-1,5	-6,9	-6,8
	<i>Trgovina na malo, osim motornih goriva u s.p.</i>	7,3	5,2	5,7	4,9	4,9	7,1	9,2	7,7	9,3	7,6	5,0	7,5	9,1
Turizam	Dolasci turista - ukupno	12,0	8,6*	13,5*	16,9*	13,7*	15,5*	12,4*	10,8*	10,7*	9,3	12,9*	10,4*	14,2*
	<i>Domaći turisti</i>	7,3	3,9*	0,0*	6,9*	3,2*	10,7*	5,8*	9,0*	4,9*	4,7	7,4*	7,8*	9,7*
	<i>Strani turisti</i>	13,8	12,1*	20,0*	19,9*	21,1*	18,8*	15,2*	11,3*	14,1*	12,2	15,0*	11,1*	17,1*

Izvori: BHAS zvanična saopštenja

* prosjek mjesečnih stopa

Tabela 5: Realni sektor po entitetima (rast g/g u %)
(u zaglavlju tabele ispod: Federacija Bosne i Hercegovine - FBiH, Republika Srpska - RS)

			2019	2017				2018				2019			
				K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4
Proizvodnja i građevinarstvo	Industrijska proizvodnja - fizički obim	FBiH	-2,8	1,7*	1,3*	9,2*	2,5*	6,2*	-1,0*	0,8*	1,2*	-1,1*	1,9*	-6,5*	-4,9*
		RS	-11,4	5,8*	4,1*	-3,2*	0,9*	4,0*	6,8*	5,3*	-0,7*	-13,5*	-14,4*	-8,8*	-11,0*
	Građevinarstvo (vrijednost radova)	FBiH	0,5	-3,4 [^]	-0,5 [^]	0,8 [^]	0,6 [^]	0,2 [^]	1,0 [^]	0,6 [^]	0,2 [^]	0,2 [^]	0,6 [^]	0,5 [^]	0,4 [^]
		RS	-5,8	-6,9 [^]	-3,7 [^]	-5,9 [^]	-3,8 [^]	3,9 [^]	1,1 [^]	-1,3 [^]	-0,6 [^]	-2,9 [^]	-6,6 [^]	-8,6 [^]	-4,5 [^]
Prijevoz	Cestovni (prevezeno robe)	FBiH	0,8	-8,5	-4,4	-3,7	9,2	6,0	7,3	5,1	-6,8	11,1	-9,6	0,2	1,6
		RS	-30,0	-8,5	26,9	15,5	13,3	2,1	-8,3	-24,2	-7,2	-8,1	-34,0	-30,0	-27,2
	Cestovni (prevezeni putnici)	FBiH	-6,8	-5,0	-11,2	-12,3	-11,4	-12,4	-15,0	-9,6	-15,5	-14,4	30,4	-0,4	-3,7
		RS	-19,8	-5,5	11,1	14,4	16,4	-4,0	21,8	31,7	13,4	3,7	35,5	20,1	-19,3
	Gradsko - prigradski prijevoz (prevezeni putnici)	FBiH	-3,4	-0,9	-4,7	-0,9	-0,4	-0,7	0,6	0,2	2,9	-3,3	-3,9	-3,4	-3,0
		RS	-10,0	-7,3	0,9	2,9	-2,1	-9,5	-12,5	-9,7	-10,3	-14,3	-5,8	-4,7	-10,0
Željeznički (prevezeno robe)	FBiH	0,3	-1,3	-5,4	1,4	4,6	6,6	4,2	3,2	4,6	5,5	15,8	-8,0	-9,1	
	RS	0,0	17,7	0,3	-0,5	-2,5	4,1	-14,5	-1,0	16,0	6,8	27,7	-9,9	-17,5	
Željeznički (prevezeni putnici)	FBiH	20,2	6,2	12,1	79,6	50,0	29,7	44,1	8,6	-2,6	16,9	25,4	22,8	14,3	
	RS	16,7	-30,0	-31,0	-22,5	-25,0	7,1	10,3	25,8	24,1	3,3	25,0	23,0	13,8	
Ugostiteljstvo	Nominalni rast prometa	FBiH	24,0	13,4	11,8	14,3	11,9	8,9	7,6	5,0	10,2	17,0	23,9	28,5	24,1
	Nominalni rast prometa	RS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Turizam	Dolasci domaćih turista	FBiH	12,1*	9,8	7,2*	9,4*	-2,2*	10,0	4,0*	9,4*	11,1*	9,7*	10,7*	14,5*	13,6*
		RS	1,0	-0,4	-6,1	3,3	8,2	12,1	9,9*	8,9*	-1,5*	-3,3	1,9*	0,7*	5,0*
	Dolasci stranih turista	FBiH	15,2*	14,8*	23,8*	20,9*	21,2*	18,1	14,8*	10,2*	17,4*	15,9*	16,2*	10,6*	18,2*
		RS	8,3	7,5*	3,9*	16,6*	20,9*	20,7	17,8*	17,7*	3,2*	6,4	10,7*	2,8*	15,3*

Izvori: Zvanična saopštenja entitetskih zavoda za statistiku

[^] Realni rast proizvodnje u građevinarstvu

* prosjek mjesečnih/kvartalnih stopa

Tabela 6: Tržište rada

(u zaglavlju tabele ispod: Bosna i Hercegovina - BiH, Federacija Bosne i Hercegovine - FBiH, Republika Srpska - RS, Brčko Distrikt - BD)

Period	Broj zaposlenih lica*				Broj registrovanih nezaposlenih lica				Stopa registrovane nezaposlenosti**				Prosječne neto plate				Prosječne penzije***			
	BIH	FBiH	RS	BD	BIH	FBiH	RS	BD	BIH	FBiH	RS	BD	BIH	FBiH	RS	BD	BIH	FBiH	RS	BD
	osobe								%				KM							
I-XII 2017.	784.094	505.201	260.608	17.129	489.360	357.971	120.056	11.333	38,4	41,5	31,5	39,8	851	860	831	838	361	372	344	326
I-XII 2018.	802.337	519.800	266.309	17.486	451.698	335.610	105.793	10.295	36,0	39,2	28,4	37,1	879	889	857	872	382	395	361	343
I-XII 2019.	823.130	531.483	272.366	17.807	411.230	313.570	89.896	7.763	33,3	37,1	24,8	30,4	921	928	906	915	401	415	378	358
I 2019.	813.683	527.520		17.530	433.438	328.503	95.938	8.997	34,8	38,4		33,9	913	924	887	897	391	401	375	351
II 2019.	809.632	523.658		17.675	430.053	326.266	95.051	8.736	34,7	38,4		33,1	895	895	896	879	395	407	375	353
III 2019.	812.524	525.401	269313	17.810	423.419	321.618	93.371	8.430	34,3	38,0	25,7	32,1	907	916	886	890	394	407	374	353
IV 2019.	822.516	530.466		17.814	413.826	314.069	91.641	8.116	33,5	37,2		31,3	916	926	896	896	402	419	374	358
V 2019.	824.875	532.779		17.860	406.685	308.607	90.280	7.798	33,0	36,7		30,4	926	938	903	907	402	419	374	358
VI 2019.	826.183	533.480		17.831	405.476	308.443	89.373	7.660	32,9	36,6		30,0	910	911	910	901	402	419	374	358
VII 2019.	826.851	533.391		17.835	407.109	310.185	89.363	7.561	33,0	36,8		29,8	932	940	912	943	404	418	382	362
VIII 2019.	821.971	529.357		17.842	406.848	311.150	88.293	7.405	33,1	37,0		29,3	925	932	910	938	404	418	382	361
IX 2019.	827.304	534.031	275418	17.855	403.355	309.493	86.589	7.273	32,8	36,7	23,9	28,9	916	919	909	929	404	418	382	362
X 2019.	830.506	536.291		17.876	401.342	308.214	85.923	7.205	32,6	36,5		28,7	932	942	910	938	403	417	382	361
XI 2019.	831.126	536.210		17.895	401.359	308.433	85.892	7.034	32,6	36,5		28,2	928	932	917	925	403	417	381	362
XII 2019.	830.383	535.206		17.863	401.846	307.864	87.037	6.945	32,6	36,5		28,0	951	958	939	934	403	416	381	361

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za statistiku, Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske, Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske.

* U Republici Srpskoj broj zaposlenih lica se objavljuje za mart i septembar.

** Stopa registrovane nezaposlenosti je izračunata kao odnos broja registrovanih nezaposlenih lica i ukupne radne snage (zaposlena i nezaposlena lica).

*** Prosječne penzije u Bosni i Hercegovini su izračunate na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja pensionera u svakom entitetu (bez obzira na mjesto prebivališta).

Tabela 7: Pregled emitovanih obveznica Republike Srpske

Redni broj	Oznaka obveznice	Iznos u KM	Datum emisije	Rok dospijeća	Kamatna stopa
1.	RSBD-O09	35.000.000	04.02.2019.	5 godina	2,450%
2.	RSBD-O10	36.000.000	04.03.2019.	5 godina	2,200%
3.	RSBD-O11	35.000.000	03.04.2019.	10 godina	3,250%
4.	RSBD-O12	30.000.000	20.05.2019.	7 godina	2,490%
5.	RSBD-O13	35.000.000	17.06.2019.	5 godina	2,000%
6.	RSBD-O14	35.000.000	19.08.2019.	7 godina	1,900%
7.	RSBD-O15	30.000.000	07. i 08.10.2019.	10 godina	2,300%
8.	RSBD-O16	35.800.000	02.12.2019.	7 godina	1,700%
UKUPNO		271.800.000			

Tabela 8: Pregled emitovanih obveznica Federacije Bosne i Hercegovine

Redni broj	Oznaka obveznice	Iznos u KM	Datum emisije	Rok dospijeća	Kamatna stopa
1.	FBH5O119	30.000.000	28.05.2019.	7 godina	0,768%
2.	FBH10O19	30.000.000	09.07.2019.	10 godina	0,849%
3.	FBH3O119	30.000.000	24.09.2019.	3 godine	0,097%
4.	FBH7O219	40.000.000	15.10.2019.	7 godina	0,346%
5.	FBH5O519	30.000.000	12.11.2019.	5 godina	0,217%
6.	FBH3O619	40.000.000	03.12.2019.	3 godine	0,050%
UKUPNO		200.000.000			

Tabela 9: Pregled emitovanih trezorskih zapisa Vlade Republike Srpske

Redni broj	Oznaka	Datum aukcije	Rok dospjeća /mjeseci	Vrijednost emisije (u KM)	Kamatna stopa %
1.	RS19-T01	21.01.2019.	6 mjeseci	20.000.000	0,0993%
2.	RS19-T02	22.04.2019.	6 mjeseci	20.000.000	0,0000%
UKUPNO				40.000.000	

Tabela 10: Pregled emitovanih trezorskih zapisa Vlade Federacije BiH

Redni broj	Oznaka	Datum aukcije	Rok dospjeća /mjeseci	Vrijednost emisije (u KM)	Kamatna stopa %
1.	FBHTZ119	22.10.2019.	9 mjeseci	20.000.000	-0,1950%
UKUPNO				20.000.000	

Tabela 11: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)

u mil. KM

Period	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Rezervni (primarni) novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	M2 ukupno
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
I-III 2018.	4.342,7	5.205,3	85,8	3.637,7	7.085,6	4.088,1	1.889,1	5.680,9	9.633,8	10.723,3	11.658,1	22.381,4
I-VI 2018.	4.515,4	5.024,3	98,1	3.756,0	7.467,9	4.143,6	2.030,8	5.686,8	9.637,8	11.223,9	11.861,2	23.085,2
I-IX 2018.	4.717,2	5.437,8	112,6	3.946,4	8.046,8	4.140,1	1.966,6	5.740,1	10.267,6	11.993,2	11.846,8	23.840,0
2018.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.978,6	8.166,4	4.302,2	1.961,4	5.782,4	10.399,4	12.145,1	12.046,0	24.191,1
I-III 2019.	4.782,7	5.214,4	135,8	4.007,7	7.920,8	2.699,6	2.300,4	7.460,6	10.132,9	11.928,5	12.460,6	24.389,1
I-VI 2019.	4.924,0	5.495,8	149,8	4.126,6	8.208,0	2.786,6	2.387,5	7.440,0	10.569,6	12.334,6	12.614,1	24.948,6
I-IX 2019.	5.114,2	5.683,8	162,0	4.268,5	8.628,2	2.907,6	2.481,7	7.481,8	10.960,0	12.896,7	12.871,1	25.767,8
2019.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
stopa rasta g/g												
I-III 2018.	6,6%	31,2%	41,6%	7,5%	18,2%	2,6%	18,6%	1,6%	18,9%	14,4%	4,4%	8,9%
I-VI 2018.	8,0%	23,2%	33,1%	8,3%	18,9%	3,4%	24,3%	2,2%	15,7%	15,1%	5,8%	10,2%
I-IX 2018.	8,8%	19,7%	52,0%	9,1%	21,1%	2,0%	13,4%	3,2%	14,7%	16,9%	4,3%	10,3%
2018.	10,0%	9,7%	64,9%	9,1%	17,9%	5,1%	8,0%	2,6%	10,3%	14,9%	4,4%	9,4%
I-III 2019.	10,1%	0,2%	58,3%	10,2%	11,8%	-34,0%	21,8%	31,3%	5,2%	11,2%	6,9%	9,0%
I-VI 2019.	9,1%	9,4%	52,8%	9,9%	9,9%	-32,7%	17,6%	30,8%	9,7%	9,9%	6,3%	8,1%
I-IX 2019.	8,4%	4,5%	43,9%	8,2%	7,2%	-29,8%	26,2%	30,3%	6,7%	7,5%	8,6%	8,1%
2019.	9,5%	4,0%	40,7%	8,8%	9,2%	-30,3%	27,0%	31,3%	6,9%	9,1%	8,6%	8,9%

Izvor: CBBiH

Tabela 12: Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Kod	00			01			02			03			04			05			06		
Opis koda	UKUPAN INDEKS			Hrana i bezalkoholna pića			Alkoholna pića i duvan			Odjeća i obuća			Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti			Namještaj, kućanski aparati i redovno održavanje kuće			Zdravstvo		
Vrsta indeksa	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g
I-XII 2017.	-	-	101,3	-	-	101,0	-	-	105,2	-	-	92,2	-	-	101,7	-	-	99,0	-	-	100,8
I-XII 2018.	-	-	101,4	-	-	100,6	-	-	106,6	-	-	89,9	-	-	102,7	-	-	99,0	-	-	101,8
I-XII 2019.	-	-	100,6	-	-	101,1	-	-	105,1	-	-	89,3	-	-	102,4	-	-	99,6	-	-	101,2
I 2019.	101,2	100,1	101,5	101,1	101,5	100,8	122,5	103,5	105,1	66,4	91,7	89,0	108,6	100,0	103,4	96,9	100,3	99,4	104,6	99,9	102,3
II 2019.	101,6	100,4	100,9	102,5	101,4	101,3	122,5	100,0	105,0	66,6	100,3	89,6	108,5	99,9	102,6	97,0	100,0	99,8	104,6	100,1	102,3
III 2019.	101,7	100,1	100,7	102,7	100,2	100,9	122,5	100,1	103,7	68,1	102,3	89,4	108,1	99,7	102,6	96,5	99,6	99,6	104,8	100,2	102,2
IV 2019.	101,4	99,7	100,8	103,2	100,5	101,1	122,7	100,1	103,9	68,4	100,4	89,5	103,8	96,0	102,9	96,7	100,2	99,9	104,8	100,0	101,9
V 2019.	101,6	100,2	100,8	103,7	100,5	101,6	122,7	100,0	103,6	68,1	99,6	89,1	103,8	100,1	103,4	96,7	100,0	99,7	104,7	99,8	101,2
VI 2019.	101,1	99,5	100,3	102,5	98,9	101,1	122,8	100,1	103,8	66,1	97,1	88,2	103,9	100,0	102,7	96,4	99,7	99,4	104,7	100,0	101,0
VII 2019.	100,5	99,4	100,5	101,1	98,6	101,2	125,0	101,8	106,0	63,2	95,5	89,7	104,1	100,2	103,2	96,3	99,9	99,3	104,8	100,1	100,7
VIII 2019.	100,2	99,7	100,3	100,2	99,1	100,5	125,1	100,1	105,9	62,9	99,6	89,6	104,3	100,2	102,6	96,3	99,9	99,6	104,8	100,0	100,7
IX 2019.	100,7	100,5	100,3	100,6	100,4	100,7	125,2	100,1	106,0	65,5	104,2	90,0	104,6	100,3	101,9	96,6	100,4	99,9	105,0	100,2	100,5
X 2019.	101,4	100,8	100,1	100,7	100,1	101,1	125,1	100,0	106,0	66,7	101,8	89,2	109,7	104,9	101,4	96,3	99,7	99,7	105,1	100,1	100,6
XI 2019.	101,5	100,1	100,1	100,6	99,9	101,3	125,1	100,0	106,0	67,4	101,1	89,6	110,0	100,2	101,0	96,4	100,0	99,4	105,1	100,0	100,6
XII 2019.	101,3	99,9	100,3	101,1	100,5	101,5	125,1	99,9	105,7	64,0	94,9	88,3	109,5	99,6	100,9	96,3	99,9	99,7	105,3	100,1	100,6

Izvor: BHAS

Tabela 12: Indeks potrošačkih cijena - nastavak

Kod	07			08			09			10			11			12		
Opis koda	Prevoz			Komunikacije			Rekreacija i kultura			Obrazovanje			Restorani i hoteli			Ostala dobra i usluge		
Vrsta indeksa	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g
I-XII 2017.	-	-	105,6	-	-	100,8	-	-	101,1	-	-	100,7	-	-	100,3	-	-	99,7
I-XII 2018.	-	-	108,9	-	-	98,8	-	-	101,2	-	-	100,1	-	-	100,4	-	-	99,6
I-XII 2019.	-	-	101,0	-	-	99,5	-	-	101,2	-	-	100,5	-	-	100,9	-	-	99,6
I 2019.	108,4	99,0	108,4	96,5	100,0	99,5	103,8	100,0	101,3	101,8	100,0	100,6	101,5	100,2	100,7	98,4	100,3	99,1
II 2019.	107,9	99,5	102,6	96,5	100,0	99,5	103,7	99,9	101,2	101,9	100,1	100,6	101,5	100,0	100,5	98,4	100,0	99,0
III 2019.	108,0	100,2	102,7	96,4	99,9	99,3	103,6	99,9	101,0	101,9	100,0	100,6	101,6	100,1	100,7	98,3	99,9	99,1
IV 2019.	108,6	100,5	102,6	96,1	99,7	99,2	104,2	100,5	101,2	101,9	100,0	100,7	101,7	100,1	100,7	98,4	100,1	99,0
V 2019.	109,1	100,5	101,5	96,0	99,9	99,0	104,5	100,4	101,3	101,9	100,0	100,7	101,7	100,0	100,7	98,5	100,1	99,7
VI 2019.	108,9	99,8	100,0	96,3	100,3	99,4	105,2	100,7	101,6	101,9	100,0	100,7	101,8	100,0	100,6	98,7	100,2	99,8
VII 2019.	108,7	99,8	100,1	96,3	100,0	99,3	106,2	101,0	100,7	101,9	100,0	100,7	101,8	100,1	100,7	98,3	99,6	99,1
VIII 2019.	108,5	99,8	100,1	96,3	100,0	99,4	106,1	99,9	100,9	101,9	100,0	100,6	102,1	100,3	100,9	98,2	99,9	99,5
IX 2019.	108,8	100,3	99,6	96,3	100,0	99,5	105,5	99,4	101,2	101,9	99,9	100,5	102,4	100,3	101,2	98,7	100,5	100,7
X 2019.	108,6	99,8	98,3	96,4	100,1	99,7	105,2	99,8	101,3	101,9	100,1	100,2	102,4	100,1	101,2	98,6	99,9	100,2
XI 2019.	108,5	99,9	98,1	96,7	100,3	100,1	105,1	99,9	101,2	101,9	100,0	100,2	102,5	100,1	101,3	98,6	100,1	100,2
XII 2019.	108,6	100,0	99,2	96,7	100,0	100,1	105,2	100,1	101,3	101,9	100,0	100,2	102,5	100,0	101,2	98,4	99,8	100,3

Tabela 13: Rast i sektorska struktura kredita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)

Razdoblje	Kreditni opšoj vladi	Kreditni nefinansijskim javnim preduzećima	Kreditni nefinansijskim privatnim preduzećima	Kreditni stanovništvu	Ostali krediti*	Ukupni krediti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
K1 2016.	1.099,0	381,2	7.505,4	7.828,5	113,6	16.927,7
K1-K2 2016.	1.022,3	374,6	7.521,8	7.916,9	107,7	16.943,3
K1-K3 2016.	1.072,8	385,8	7.498,4	7.978,1	87,4	17.022,5
K1-K4 2016.	962,7	371,9	7.703,0	8.076,3	86,9	17.201,1
K1 2017.	1.020,9	376,4	7.898,7	8.186,8	97,0	17.579,8
K1-K2 2017.	1.018,9	371,5	8.032,2	8.393,5	114,1	17.930,1
K1-K3 2017.	973,9	382,3	8.122,4	8.522,0	118,7	18.119,3
K1-K4 2017.	966,5	401,6	8.319,8	8.613,7	120,9	18.422,5
K1 2018.	917,3	385,4	8.510,8	8.749,5	121,9	18.695,1
K1-K2 2018.	1.061,2	410,8	8.565,6	8.993,9	146,5	19.178,0
K1-K3 2018.	1.078,1	411,0	8.537,3	9.154,1	150,9	19.331,4
K1-K4 2018.	1.045,3	421,3	8.623,0	9.241,3	158,4	19.489,3
K1 2019.	1.042,1	415,3	8.755,6	9.405,7	135,5	19.754,1
K1-K2 2019.	1.002,5	417,6	8.973,9	9.661,9	167,4	20.223,3
K1-K3 2019.	1.081,9	416,3	8.922,4	9.858,0	163,5	20.442,0
K1-K4 2019.	1.098,1	497,6	9.034,0	9.975,5	167,5	20.772,8
Stopa rasta (g/g)						
K1 2016.	-3,5%	-10,3%	3,2%	4,2%	26,5%	3,0%
K1-K2 2016.	-10,6%	-11,2%	2,3%	2,9%	3,9%	1,3%
K1-K3 2016.	-6,0%	-6,3%	2,3%	2,9%	-8,7%	1,8%
K1-K4 2016.	-17,2%	-6,2%	3,3%	3,8%	-17,3%	2,0%
K1 2017.	-7,1%	-1,3%	5,2%	4,6%	-39,0%	3,9%
K1-K2 2017.	-0,3%	-0,8%	6,8%	6,0%	5,9%	5,8%
K1-K3 2017.	-9,2%	-0,9%	8,3%	6,8%	35,9%	6,4%
K1-K4 2017.	0,4%	8,0%	8,0%	6,7%	39,1%	7,1%
K1 2018.	-10,2%	2,4%	7,7%	6,9%	25,6%	6,3%
K1-K2 2018.	4,2%	10,6%	6,6%	7,2%	28,4%	7,0%
K1-K3 2018.	10,7%	7,5%	5,1%	7,4%	27,1%	6,7%
K1-K4 2018.	8,2%	4,9%	3,6%	7,3%	31,0%	5,8%
K1 2019.	13,6%	4,9%	2,9%	7,5%	11,1%	5,7%
K1-K2 2019.	-5,5%	1,7%	4,8%	7,4%	14,3%	5,5%
K1-K3 2019.	0,4%	1,3%	4,5%	7,7%	8,3%	5,7%
K1-K4 2019.	5,4%	18,1%	4,8%	7,9%	5,7%	6,6%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim kreditima su krediti dani ostalim finansijskim institucijama, neprofitnim organizacijama i ostali krediti.

Tabela 14: Rast i sektorska struktura depozita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)

Razdoblje	Depoziti opće vlade	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti*	Ukupni depoziti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
K1 2016.	1.442,8	1.203,9	2.490,4	10.074,3	1.323,7	16.535,2
K1-K2 2016.	1.486,2	1.184,3	2.534,8	10.132,5	1.352,1	16.689,8
K1-K3 2016.	1.634,8	1.173,8	2.755,9	10.253,3	1.393,8	17.211,6
K1-K4 2016	1.711,6	1.219,9	2.787,8	10.661,1	1.371,6	17.752,1
K1 2017.	1.773,3	1.300,1	2.749,8	10.875,0	1.403,2	18.104,9
K1-K2 2017.	1.903,7	1.326,4	2.836,3	10.948,5	1.442,8	18.460,7
K1-K3. 2017.	2.167,1	1.325,0	3.096,7	11.024,2	1.512,5	19.128,5
K1-K4 2017.	2.216,8	1.384,7	3.329,9	11.271,0	1.466,5	19.668,8
K1 2018.	2.489,5	1.492,0	3.183,8	11.459,0	1.520,8	20.145,0
K1-K2 2018.	2.729,2	1.517,1	3.429,3	11.651,8	1.544,3	20.871,7
K1-K3 2018.	2.799,7	1.482,4	3.723,2	12.146,4	1.598,1	21.749,8
K1-K4 2018.	2.799,7	1.482,4	3.723,2	12.146,4	1.598,1	21.749,8
K1 2019.	2.976,5	1.512,3	3.408,6	12.508,5	1.607,8	22.013,7
K1-K2 2019.	3.073,3	1.499,2	3.587,7	12.709,9	1.640,0	22.510,0
K1-K3 2019.	3.392,4	1.544,3	3.864,8	12.892,4	1.676,0	23.369,9
K1-K4 2019.	3.355,3	1.510,7	4.052,6	13.240,9	1.660,9	23.820,4
Stopa rasta g/g						
K1 2016.	14,0%	0,5%	13,3%	7,6%	10,1%	8,6%
K1-K2 2016.	22,0%	-3,0%	6,6%	6,8%	8,1%	7,3%
K1-K3 2016.	19,3%	-3,0%	11,1%	6,6%	3,4%	7,4%
K1-K4 2016.	8,8%	2,7%	6,9%	8,1%	5,6%	7,4%
K1 2017.	23,2%	8,0%	10,4%	7,9%	6,0%	9,5%
K1-K2 2017.	28,3%	12,0%	11,9%	8,1%	6,7%	10,6%
K1-K3. 2017.	32,7%	12,9%	12,4%	7,5%	8,5%	11,1%
K1-K4 2017.	29,5%	13,5%	19,4%	5,7%	6,9%	10,8%
K1 2018.	40,1%	14,8%	15,8%	5,4%	8,4%	11,3%
K1-K2 2018.	43,1%	14,4%	20,9%	6,4%	7,0%	13,1%
K1-K3 2018.	27,4%	21,8%	14,2%	7,3%	5,4%	11,6%
K1-K4 2018.	26,3%	7,1%	11,8%	7,8%	9,0%	10,6%
K1 2019.	19,6%	1,4%	7,1%	9,2%	5,7%	9,3%
K1-K2 2019.	12,6%	-1,2%	4,6%	9,1%	6,2%	7,8%
K1-K3 2019.	22,7%	-4,3%	9,3%	9,0%	5,1%	9,5%
K1-K4 2019.	19,8%	1,9%	8,8%	9,0%	3,9%	9,5%

Izvor: Centralna banka BiH

*U ostalim depozitima su depoziti sektora ostalih finansijskih institucija, neprofitnih organizacija i ostali depoziti.

Tabela 15: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM s valutnom klauzulom (u %, na godišnjem nivou)

Godina	Mjesec	POTROŠAČKI KREDITI				STAMBENI KREDITI				OSTALI KREDITI				
		promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	kreditni preko 5 god. IPFKS	preko 10 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS
			s originalnim dospijećem preko 1 god.				s originalnim dospijećem preko 1 god.						s originalnim dospijećem preko 1 god.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2018.	01.	NA	NA	NA	NA	4,12	4,09	4,10	4,41	4,58	6,41	6,42	5,59	6,48
2018.	02.	NA	NA	6,38	NA	4,05	4,05	NA	4,14	4,52	6,47	6,49	5,48	6,04
2018.	03.	NA	NA	6,94	NA	3,98	3,98	5,04	4,04	4,35	6,05	6,05	5,68	6,10
2018.	04.	NA	NA	6,78	NA	3,94	3,94	3,57	3,92	4,18	5,99	6,01	5,77	6,06
2018.	05.	NA	NA	7,27	NA	3,75	3,75	NA	3,95	3,67	6,39	6,39	5,61	5,97
2018.	06.	NA	NA	7,28	NA	3,92	3,92	5,52	4,17	4,10	6,22	6,22	5,34	5,72
2018.	07.	NA	NA	6,33	NA	3,69	3,69	4,01	4,14	4,08	6,32	6,33	5,79	6,11
2018.	08.	NA	NA	6,76	NA	3,72	3,72	NA	3,89	4,12	6,21	6,22	5,32	5,97
2018.	09.	NA	NA	NA	NA	3,64	3,64	NA	4,18	4,09	6,49	6,50	5,33	5,73
2018.	10.	NA	NA	NA	NA	3,63	3,63	3,59	3,99	3,95	6,34	6,36	5,27	5,77
2018.	11.	NA	NA	NA	NA	3,77	3,75	NA	4,10	3,75	6,77	6,79	5,58	5,52
2018.	12.	NA	NA	NA	NA	3,64	3,64	3,17	3,82	4,02	6,63	6,64	5,62	5,47
2019.	01.	NA	NA	NA	NA	3,67	3,67	3,47	3,80	3,74	6,52	6,37	5,33	5,79
2019.	02.	NA	NA	NA	NA	3,53	3,53	3,46	3,60	3,99	6,56	6,56	5,46	5,89
2019.	03.	NA	NA	NA	NA	3,70	3,70	3,76	3,64	3,65	6,21	6,22	5,48	5,60
2019.	04.	NA	NA	NA	NA	3,51	3,51	3,22	3,62	4,04	6,11	6,12	5,70	5,58
2019.	05.	NA	NA	5,42	NA	3,44	3,44	NA	3,69	3,68	6,19	6,20	5,53	5,60
2019.	06.	NA	NA	NA	NA	3,56	3,56	NA	3,79	3,81	6,22	6,23	5,69	5,84
2019.	07.	NA	NA	NA	NA	3,58	3,58	NA	3,93	3,75	6,20	6,15	5,01	5,96
2019.	08.	NA	NA	NA	NA	3,58	3,58	NA	3,89	3,77	6,31	6,31	5,73	5,96
2019.	09.	6,91	NA	NA	NA	3,74	3,74	3,85	3,77	3,98	6,54	6,54	5,47	5,98
2019.	10.	NA	NA	NA	NA	3,47	3,47	3,74	3,91	3,74	6,54	6,54	5,49	5,84
2019.	11.	NA	NA	NA	NA	3,49	3,49	NA	3,72	3,80	6,50	6,50	5,30	5,87
2019.	12.	NA	NA	NA	NA	3,50	3,50	3,35	3,83	3,88	6,15	6,15	5,64	5,67

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope u tablici se odnose na nove poslove

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 16: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima u KM s valutnom klauzulom (u %, na godišnjem nivou)

Godina	Mjesec	od iznosa od 0,25 milionima EUR				preko 0,25 milionima EUR do 1 milionima EUR				Preko iznosa 1 milionima EUR			
		promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 god. IPFKS		preko 1 do 5 god. IPFKS	preko 5 god. IPFKS
			s originalnim dospijecem preko 1 god.				s originalnim dospijecem preko 1 god.				s originalnim dospijecem preko 1 god.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2018	01.	4,47	4,30	4,54	4,26	4,12	4,46	3,81	4,32	3,09	3,09	NA	NA
2018	02.	4,71	4,84	4,61	4,24	4,50	4,86	3,42	4,33	3,16	NA	NA	3,80
2018	03.	4,30	4,33	4,28	4,75	4,23	4,56	3,96	4,28	4,38	4,38	NA	4,04
2018	04.	4,54	4,74	4,38	4,21	4,29	4,42	3,25	3,47	3,61	3,61	NA	NA
2018	05.	4,59	4,66	4,02	4,16	4,10	4,20	3,03	3,71	4,11	3,70	2,53	4,67
2018	06.	4,24	4,56	4,42	4,52	3,91	3,88	3,11	3,78	3,78	3,78	NA	2,73
2018	07.	4,29	4,39	4,39	3,93	4,04	4,13	3,28	3,99	4,35	4,35	NA	3,94
2018	08.	4,29	4,56	4,34	4,20	4,79	4,85	3,30	4,01	3,84	3,84	NA	4,08
2018	09.	4,13	4,26	4,00	4,26	4,84	4,83	3,04	4,18	3,55	3,55	NA	3,15
2018	10.	4,07	4,27	4,05	4,01	4,25	4,30	3,14	3,74	3,44	3,33	NA	3,33
2018	11.	4,05	4,05	4,00	4,06	4,19	4,19	3,20	3,59	4,79	4,79	NA	NA
2018	12.	4,20	4,19	3,91	3,67	3,80	4,16	3,32	3,57	4,48	4,48	2,38	2,53
2019	01.	4,22	4,37	3,66	4,35	4,08	4,15	3,67	3,58	3,32	3,36	NA	NA
2019	02.	4,28	4,28	4,09	4,97	3,91	3,86	3,02	3,80	3,74	3,74	NA	NA
2019	03.	4,01	3,91	4,35	4,35	4,08	4,15	3,12	4,10	3,59	3,59	NA	NA
2019	04.	4,13	4,01	4,13	4,51	4,06	3,97	3,21	4,20	3,66	3,77	2,57	NA
2019	05.	4,06	4,02	3,78	4,60	4,10	4,26	3,34	4,09	3,51	3,56	NA	NA
2019	06.	4,31	4,32	3,91	4,65	3,82	3,75	3,07	3,99	3,16	3,16	NA	0,05
2019	07.	4,00	4,00	3,89	4,17	3,78	3,79	3,03	4,74	3,54	3,54	3,03	3,07
2019	08.	4,04	4,10	4,05	4,69	4,10	4,27	2,92	NA	3,24	3,24	NA	3,10
2019	09.	4,03	4,02	4,55	4,43	4,46	4,52	NA	3,84	3,17	3,16	NA	NA
2019	10.	4,25	4,25	3,87	4,83	4,84	4,72	2,99	3,31	3,34	3,34	3,79	NA
2019	11.	4,54	4,70	3,78	4,47	4,56	4,58	3,03	3,85	4,11	4,11	NA	2,56
2019	12.	4,13	4,37	4,17	4,76	3,94	4,17	3,16	3,25	4,13	4,13	NA	3,02

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope u tablici se odnose na nove poslove
IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

Tabela 17: Kamatne stope na depozite (u %, na godišnjoj razini)

Depoziti stanovništvu											
Godina	Mjesec	Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR				Depoziti u stranoj valuti	
		s dogovorenim dospijecem			Depoziti po videnju	s dogovorenim dospijecem			Depoziti po videnju	s dogovorenim dospijecem	Depoziti po videnju
		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2018	01.	0,37	1,39	1,28	0,06	0,32	1,17	1,41	0,06	0,44	0,05
2018	02.	0,29	1,45	1,38	0,07	0,27	1,23	1,37	0,06	0,42	0,04
2018.	03.	0,32	1,24	1,51	0,06	0,27	1,08	1,47	0,06	0,21	0,05
2018.	04.	0,25	1,15	1,26	0,06	0,32	1,13	1,57	0,06	0,46	0,05
2018.	05.	0,33	1,23	1,45	0,06	0,24	1,14	1,31	0,06	0,55	0,04
2018.	06.	0,38	1,18	1,48	0,05	0,24	1,30	1,34	0,06	0,83	0,04
2018.	07.	0,27	1,31	1,22	0,05	0,67	1,39	1,40	0,06	0,64	0,04
2018.	08.	0,23	1,25	1,42	0,05	0,25	1,15	1,51	0,06	0,58	0,04
2018.	09.	0,28	1,27	1,33	0,05	0,26	1,10	1,77	0,06	0,84	0,04
2018.	10.	0,46	1,12	1,25	0,05	0,35	1,10	1,24	0,06	0,85	0,04
2018.	11.	0,27	1,22	1,41	0,05	0,23	1,21	1,42	0,06	1,87	0,04
2018.	12.	0,34	1,26	1,45	0,05	0,25	1,37	1,66	0,05	1,04	0,04
2019.	01.	0,30	1,05	1,29	0,05	0,23	1,08	1,58	0,06	0,91	0,04
2019.	02.	0,32	1,13	1,40	0,06	0,30	1,08	1,86	0,06	0,87	0,04
2019.	03.	0,31	1,08	1,30	0,06	0,28	1,01	1,33	0,05	0,73	0,04
2019.	04.	0,24	0,99	1,40	0,06	0,29	0,96	1,27	0,05	0,98	0,04
2019.	05.	0,43	1,01	1,50	0,06	0,30	0,95	1,50	0,05	0,67	0,04
2019.	06.	0,31	1,02	1,24	0,06	0,35	1,12	1,60	0,05	0,71	0,04
2019.	07.	0,33	0,94	1,42	0,06	0,39	1,02	1,56	0,05	0,48	0,04
2019.	08.	0,33	1,13	1,44	0,06	0,78	1,04	1,44	0,05	0,73	0,04
2019.	09.	0,43	0,94	1,36	0,06	0,39	0,98	1,53	0,05	0,86	0,04
2019.	10.	0,24	1,05	1,32	0,06	0,34	1,05	1,33	0,05	0,86	0,04
2019.	11.	0,53	1,08	1,32	0,06	0,59	0,93	1,54	0,05	0,88	0,04
2019.	12.	0,30	1,14	1,23	0,06	0,38	1,16	1,57	0,05	0,94	0,04
Depoziti nefinansijskih preduzeća											
2018.	01	0,77	1,21	NA	0,04	0,49	NA	NA	0,02	NA	0,03
2018.	02	0,47	1,27	NA	0,04	NA	NA	NA	0,03	NA	0,04
2018.	03	0,60	0,82	1,32	0,03	NA	NA	1,10	0,02	NA	0,03
2018.	04	0,46	1,40	1,99	0,04	NA	NA	NA	0,02	NA	0,04
2018.	05.	0,33	0,97	1,58	0,04	NA	NA	NA	0,03	NA	0,03
2018.	06	0,58	1,02	1,73	0,04	NA	NA	NA	0,02	NA	0,03
2018.	07.	0,62	1,28	1,67	0,03	NA	1,08	NA	0,04	NA	0,03
2018.	08	0,42	1,32	1,77	0,04	0,19	NA	NA	0,04	NA	0,03
2018.	09	0,53	1,15	1,76	0,04	NA	NA	NA	-2,96	NA	-2,97
2018.	10.	0,51	1,07	1,05	0,04	NA	1,43	NA	0,05	NA	0,06
2018.	11.	0,45	1,28	1,41	0,04	NA	0,85	1,75	0,03	NA	0,04
2018.	12.	0,71	1,14	1,96	0,08	1,00	0,97	NA	0,03	NA	0,04
2019.	01	0,45	1,00	2,06	0,03	0,97	NA	NA	0,03	NA	0,04
2019.	02	0,34	0,86	1,98	0,03	NA	0,97	NA	0,02	NA	0,04
2019.	03	0,42	1,75	1,77	0,03	0,81	1,15	NA	0,03	NA	0,04
2019.	04	0,43	0,84	1,90	0,08	0,40	1,05	NA	0,03	NA	0,04
2019.	05.	0,19	1,27	1,14	0,02	NA	NA	NA	0,03	NA	0,05
2019.	06.	0,52	1,24	1,05	0,03	0,35	NA	NA	0,03	NA	0,03
2019.	07.	0,86	1,58	1,29	0,03	0,04	NA	NA	0,02	NA	0,04
2019.	08	0,72	1,39	1,21	0,03	NA	NA	NA	0,02	NA	0,04
2019.	09	0,78	1,06	1,83	0,03	0,46	NA	NA	0,03	NA	0,03
2019.	10	0,96	1,02	1,52	0,03	0,84	1,47	NA	0,03	NA	0,03
2019.	11.	0,59	0,72	1,41	0,03	0,98	1,10	NA	0,03	NA	0,03
2019.	12.	0,45	1,23	1,49	0,03	0,86	1,01	1,31	0,03	NA	0,03

Izvor: Centralna banka BiH

Kamatne stope na depozite po videnju se odnose na postojeće poslove

Kamatne stope na depozite sa dogovorenim dospjecom se odnose na nove poslove

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

Tabela 18: Uvoz i izvoz roba prema HS klasifikaciji za 2019. godinu

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)		IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
		2018		2019		2019/2018 promjena %		2018		2019		2019/2018 promjena %		
		u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
	UKUPNO	11900	11492	-3,4	-3,4	19268	19498	1,2	1,2	-7368	-8006	8,6	8,6	58,9%
1	ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA	171	150	-12,4	-0,2	545	587	7,8	0,22	-374	-438	17,0	0,86	25,5%
2	PROIZVODI BILNOG PORJEKLA	224	219	-2,5	-0,05	757	762	0,7	0,03	-533	-543	2,0	0,14	28,7%
3	MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORJEKLA I BILNOG PORJEKLA	114	124	8,8	0,08	207	185	-10,6	-0,11	-93	-61	-34,4	-0,43	67,0%
4	PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	319	307	-3,9	-0,10	1576	1658	5,2	0,43	-1257	-1351	7,5	1,28	18,5%
5	PROIZVODI MINERALNOG PORJEKLA	1298	1070	-17,6	-1,92	2974	2882	-3,1	-0,48	-1676	-1812	8,1	1,85	37,1%
6	PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH INDUSTRIJA	992	936	-5,6	-0,47	1786	1752	-1,9	-0,18	-794	-816	2,8	0,30	53,4%
7	PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	415	499	20,2	0,71	1254	1311	4,5	0,30	-839	-812	-3,2	-0,37	38,1%
8	KOŽA I KRZNO	192	143	-25,4	-0,41	448	377	-15,8	-0,37	-256	-234	-8,7	-0,30	37,9%
9	DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	802	756	-5,7	-0,38	291	315	8,2	0,12	511	441	-13,6	0,94	240,0%
10	CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	325	281	-13,5	-0,37	454	451	-0,7	-0,02	-129	-170	31,5	0,55	62,3%
11	TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	627	636	1,4	0,07	1232	1236	0,3	0,02	-605	-600	-0,8	-0,07	51,5%
12	OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	757	765	1,1	0,07	343	370	7,9	0,14	414	395	-4,6	0,26	206,8%
13	PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA, KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	90	144	60,5	0,46	383	397	3,7	0,07	-293	-253	-13,7	-0,55	36,3%
14	BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	12	22	77,7	0,08	18	30	66,7	0,06	-6	-9	44,1	0,04	71,7%
15	BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	2290	2100	-8,3	-1,60	2203	2152	-2,3	-0,26	87	-52	-159,8	1,89	97,6%
16	MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI UREĐAJI	1437	1590	10,6	1,29	2664	2758	3,5	0,49	-1227	-1168	-4,8	-0,80	57,7%
17	TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DJELOVI I PRIBOR	371	381	2,8	0,09	1355	1468	8,3	0,59	-984	-1087	10,4	1,39	26,0%
18	SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	32	35	10,1	0,03	290	285	-1,7	-0,03	-258	-250	-3,2	-0,11	12,2%
19	ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DJELOVI I PRIBOR	205	213	3,8	0,07	12	14	16,7	0,01	193	199	3,0	-0,08	1520,0%
20	RAZNI PROIZVODI	1227	1114	-9,2	-0,95	469	494	5,3	0,13	758	620	-18,2	1,87	225,5%
21	UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIJONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98	NERAZVRSTANO	0	0,0000,1	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tabela 19: Vanjskotrgovinska razmjena u BiH po glavnim trgovinskim partnerima za 2019. godinu

u 000 KM

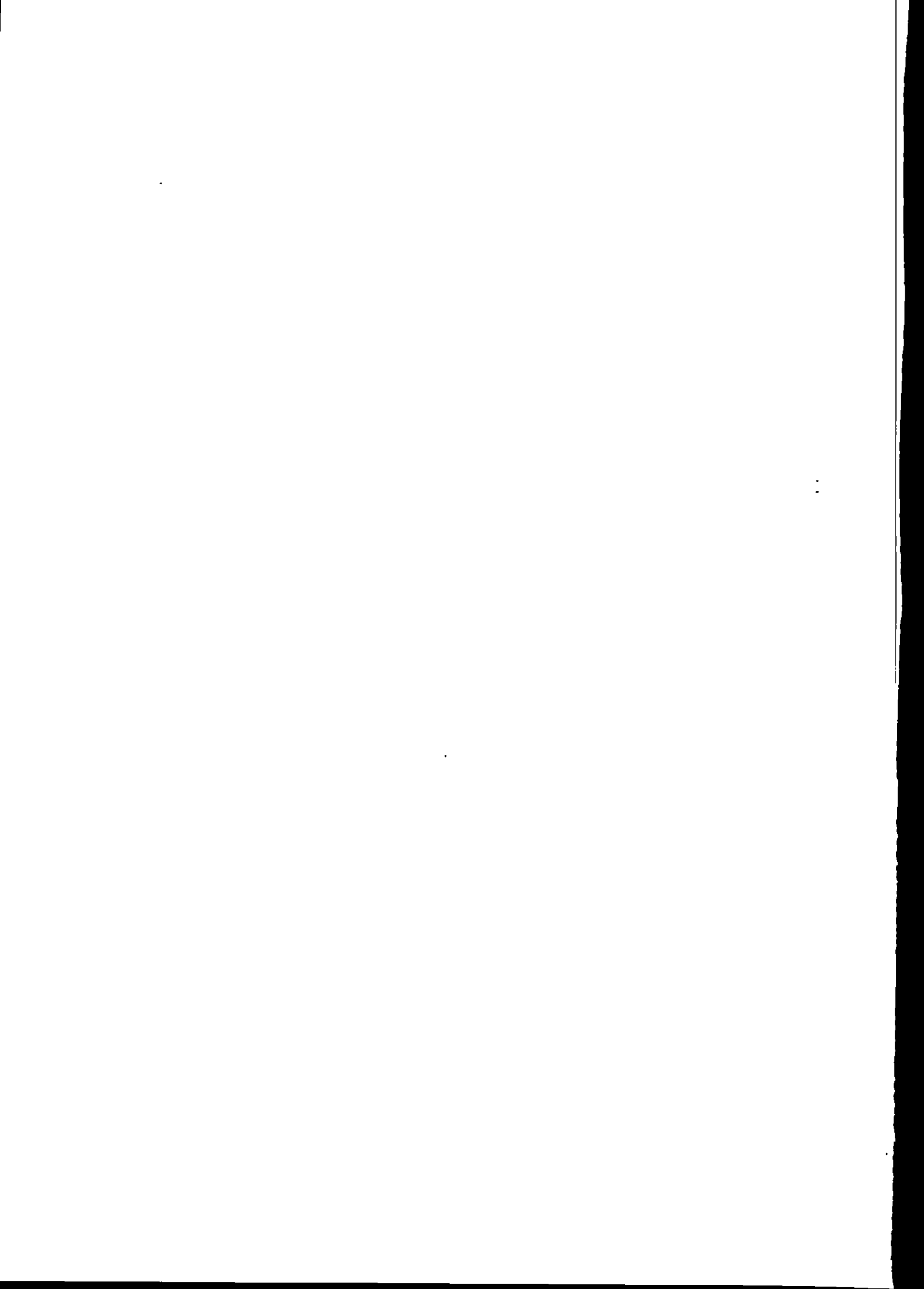
Zemlje	2018				Promjena u %	2019				Promjena u %	2018				Promjena u %
	2018		2019			2018		2019			2018		2019		
	KM	u %	KM	u %		KM	u %	KM	u %		KM	u %	KM	u %	
EU	8.682	73,0%	8.388	73,0%	-3,4%	11.660	60,5%	12.079	61,9%	3,6%	-2.978	40,4%	-3.691	46,1%	23,9%
CEFTA	1.948	16,4%	1.903	16,6%	-2,3%	2.329	12,1%	2.419	12,4%	3,9%	-381	5,2%	-516	6,4%	35,4%
EU ostale zemlje	2.045	17,2%	1.918	16,7%	-6,2%	2.329	12,1%	2.329	11,9%	0,0%	-1.398	19,0%	-411	5,1%	-70,6%
CEFTA ostale zemlje	697	5,9%	595	5,2%	-14,6%	258	1,3%	258	1,3%	0,0%	439	-6,0%	337	-4,2%	-23,2%
Njemačka	1.742	14,6%	1.675	14,6%	-3,8%	2.297	11,9%	2.337	12,0%	1,7%	-555	7,5%	-662	8,3%	19,3%
Hrvatska	1.464	12,3%	1.400	12,2%	-4,4%	1.915	9,9%	2.020	10,4%	5,5%	-451	6,1%	-620	7,7%	37,5%
Italija	1.353	11,4%	1.300	11,3%	-3,9%	2.171	11,3%	2.333	12,0%	7,5%	-818	11,1%	-1.033	12,9%	26,3%
Srbija	1.251	10,5%	1.308	11,4%	4,6%	2.071	10,7%	2.150	11,0%	3,8%	-820	11,1%	-842	10,5%	2,7%
Slovenija	1.057	8,9%	1.006	8,8%	-4,8%	917	4,8%	906	4,6%	-1,2%	140	-1,9%	100	-1,2%	-28,6%
Austrija	1.021	8,6%	1.089	9,5%	6,7%	917	4,8%	721	3,7%	-21,4%	104	-1,4%	368	-4,6%	253,8%
Turska	323	2,7%	293	2,5%	-9,3%	874	4,5%	965	4,9%	10,4%	-551	7,5%	-672	8,4%	22,0%
Rusija	131	1,1%	132	1,1%	0,8%	892	4,6%	451	2,3%	-49,4%	-761	10,3%	-319	4,0%	-58,1%
Kina	37	0,3%	30	0,3%	-18,9%	1.339	6,9%	1.450	7,4%	8,3%	-1.302	17,7%	-1.420	17,7%	9,1%
Ostale zemlje	779	6,5%	746	6,5%	-4,2%	2.176	11,3%	2.176	11,2%	0,0%	-1.397	19,0%	-1.430	17,9%	2,4%
UKUPNO	11.900	100%	11.492	100,0%	-3,4%	19.270,0	100%	19.498	100,0%	1,2%	-7.370	100,0%	-8.006	100,0%	8,6%

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tabela 20: Platni bilans Bosne i Hercegovine

PLATNI BILANS BOSNE I HERCEGOVINE milijonima KM	2015	2016	2017	2018	2019	Promjena 2019/2018
TEKUĆI RAČUN	-1.450	-1.409	-1.363	-1.239	-1.236	-0,2%
Roba - saldo	-7.176	-7.089	-7.417	-7.494	-7.972	6,4%
Izvoz robe, fob	7.196	7.700	9.341	10.418	10.174	-2,3%
Uvoz robe, fob	14.372	14.789	16.758	17.912	18.146	1,3%
Usluge - saldo	1.954	2.128	2.322	2.483	2.635	6,1%
Potražuje - ukupno	2.958	3.165	3.463	3.669	3.937	7,3%
Duguje - ukupno	1.004	1.037	1.141	1.185	1.302	9,8%
Primarni dohodak - saldo	194	40	-114	-97	-56	-42,3%
Potražuje - ukupno	928	929	962	940	1.004	6,8%
Duguje - ukupno	734	889	1.076	1.036	1.060	2,2%
Sekundarni dohodak - saldo	3.573	3.507	3.838	3.868	4.157	7,5%
Od čega: Personalni transferi - potražuje	2.378	2.439	2.645	2.700	2.952	9,3%
KAPITALNI RAČUN	364	300	342	315	316	0,5%
FINANSIJSKI RAČUN	-885	-823	-792	-683	-539	-21,2%
Direktne investicije	-509	-550	-645	-838	-939	12,1%
Od čega: Reinvestirane zarade - Pasiva	155	204	401	383	480	25,3%
Portfolio investicije	110	167	157	255	229	-10,2%
Ostale investicije	-1.366	-1.370	-1.440	-1.209	-762	-37,0%
Neto finansijska aktiva	-417	-292	-694	171	259	51,6%
Valuta i depoziti	-366	-317	-547	-135	146	-208,6%
Ostalo	12	-1	23	-6	10	-270,8%
Neto finansijska pasiva	950	1.078	747	1.380	1.021	-26,0%
Valuta i depoziti	-58	-107	69	393	74	-81,1%
Zajmovi	522	695	103	373	320	-14,2%
Vladin sektor	24	175	-271	-48	-34	-29,4%
Ostali sektori	498	520	374	421	354	-15,9%
Trgovinski krediti i avansi	523	487	582	618	628	1,6%
Rezervna aktiva	881	930	1.136	1.114	935	-16,0%
NETO GREŠKE I PROPUSTI	201	286	229	241	381	58,2%

Izvor: Centralna banka BiH

Polazeći od naprijed navedenog, predlaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da nakon razmatranja dokumenta *Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi godišnji izvještaj 2019. godine*, donese sljedeći:

ZAKLJUČAK:

1. Usvaja se dokument *Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi godišnji izvještaj 2019. godine*.

